

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XXXIII. ÉVFOLYAM
294. SZÁM
ÁRA: 1,20 FORINT
1976. XII. 12., VASÁRNAP

Mai számunkban:

Mezőgazdaság Lengyelországban 3. oldal
Egészségügyi főiskola Budapesten 4. oldal
Közművelődés a bútorgyárban 5. oldal
Hogyan kamatozik? — Fekete kerámia — Sakk — Kereszt-rejtvény — Kispajts — Fő az egészség 9-16. oldal

Ezüstvasárnap

A Napló szombati és vasárnapjának számában megtalálható az üzletek ezüst- és aranyvasárnapjának tartásának rendje. Mint a közleményekből kiderül, a korábbi évek gyakorlatának megfelelően a karácsonyt két héttel megelőző vasárnap (ezüstvasárnap) és a karácsonyt egy héttel megelőző vasárnap (aranyvasárnap) az áruházak, az iparcikkszaküzletek, a játék- és könyvesboltok 9-13 óráig nyitva tartanak. Sőt december 19-én (aranyvasárnap) a megye egész területén az áruházak, a szaküzletek, az alkalmi játékvásárok 9-14 óráig tartanak nyitva.

Az említett nyitva tartási rend immár hagyomány. Ennek a hagyománynak az idén különös jelentőséget adott az a tény, hogy az élelmiszerboltok az új zárórái rendnek megfelelően ezekben az időpontokban nem tartanak nyitva. Ez utóbbi nyitva tartási rendet nem azért említjük, mintha az élelmiszeripar dolgozóinak jól megérdemelt vasárnapi pihenését irigyeljünk, megvitánánk, de vásárolni azért kell. No, és a karácsonyi, újévi ajándékok nem lehet hónapokkal előre megvenni. Erre sem a kereskedelem, sem a fogyasztók pénztárcája nincs felkészülve. Az is tény viszont, hogy nálunk az ajándékozás immár hagyománnyá vált.

Van is egy olyan mondás, hogy a másnak szerzett öröm a legnagyobb boldogság. Márpedig ezt a boldogságot — különösen év végén — nálunk rendszerint úgy szerzik meg, hogy az év utolsó napjaiban vásárolt árucikkkel ajándékozzák meg a családtagokat, barátokat, közeli ismerőseket. Ha összehasonlítanánk az előző évek árukészletét, azt állapíthatnánk meg, hogy az idei ezüst- és aranyvasárnapra a kereskedelem a hagyományoknak megfelelően jól felkészült. A vásárló, ha betér az üzletbe, gazdag árukészlettel találkozhat. Nem véletlen, hogy az ezüst- és aranyvasárnapokon különösen nagy a forgalom, hiszen a dolgozók egy jelentős része a hét munkanapján nem ér rá vásárolni. Ezért az ezüst- és aranyvasárnap amolyan „vásárlási szemlének” tekinthető.

A mai ezüstvasárnapon gazdag árukészlet várja szerzte a megyében a vásárlókat. Ez egyúttal arra is lehetőséget ad, hogy mérlegelni lehessen, kinek mit vegyünk, mire költünk meg, mire a célra félretett pénzünket. S ha ezen a napon nem sikerül a vásárlás, még mindig van egy hét és a végén egy vasárnap, amit aranyvasárnapnak nevezünk, amikor megvehetjük mindazt, amire eddig nem volt lehetőségünk. A kereskedelem erre is felkészült. Igaz, a kereskedelem ezüst- és aranyvasárnapon dolgozóit az a két vasárnap erősen próbára teszi, de a vásárlók érdekében — tegyük hozzá, már ez is örövendetes hagyomány — mindent megtesznek.

Egy nap Berettyóújfaluért és Püspökladányért

A TITÁSZ százharmincöt dolgozója vállalt kommunista műszakot

Kommunista műszakot tartottak szombaton, 11-én a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat berettyóújfalu üzemigazgatóságának dolgozói. A szeghalmi, komádi, biharkezesi, berettyóújfalu és püspökladányi kirendeltségek 135 dolgozója kezdte el a munkát reggel hét órákor Püspökladányban, ahol a 42-es út mellett — a fürdőtől kifelé — egy új, kifesztyült hálózatot épít a TITÁSZ.

Palánkai Gábertől, a berettyóújfalu üzemigazgatóság pártalapszervezetének titkárától kaptuk a tájékoztatást, hogy a kifesztyült hálózat megépítésével a 42-es út megvilágítása is lehetővé válik.

A tegnapi napra körülbelül más-

fél kilométer hosszan mintegy 50 oszlop felállítását tervezték a kommunista műszak szervezői, ez azonban csak egyik részét adta a munkának. A fürdőnél, a kemping bejáratára felé, 300 méter földkábelt is fektettek, ahol — kimondottan közvilágításra — ugyancsak felállítottak 13 lámpaoszlopot.

A kommunista műszak következő „fordulójára” 11-hez egy hétre, azaz a következő szombaton kerül sor, amikor is a hálózatszerelési osztály dolgozói végzik el a vezetékszerelést.

Az elvégzett munka ellenértékét a TITÁSZ részben Berettyóújfalu, részben Püspökladány tanácsának számlájára utalja át.

Litván pártmunkás látogatása megyénkben

Rövid látogatást tett Hajdú-Bihar megyében Juozaf Juorevics Kuolelisz, a Litván Kommunista Párt Központi Bizottsága agitációs és propaganda osztályának vezetője.

A vendéget pénteken délután Magyar József, a megyei pártbizottság titkára fogadta, szombaton ugyan csak az ő társaságában tekintette meg Debrecen nevezetességeit, majd Hajdúszoboszlóra látogatott el.

Előadás a megyei Politikai Akadémián

Az MSZMP megyei bizottságának Politikai Akadémiáján az év utolsó foglalkozását december 15-én, kedden délután 14 órai kezdettel tartják. Az európai kommunista és munkáspártok berlini konferenciá-

járól tart tájékoztatót dr. Horn Gyula, a Központi Bizottság külügyi osztályának helyettes vezetője.

A foglalkozás helye a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulaja.

Fodrászszalon nyílt az Arany Bikában

Ugyancsak szemet gyönyörködtető, korszerű fodrászszalont nyitott Debrecenben, az Arany Bika Szálló új épületszárnyában a Debreceni Fodrász Szövetkezet. A közel 300 négyzetméter alapterületű egységben mind a négy szakág részére külön helyiséget biztosítottak: tágas, elegáns termekben dolgoznak hétfőtől a női és a férfifodrászok, a kozmetikusok és a pedikűrösök.

Amint a péntek délelőtti avatóünnepségen Ember Sándor, a szövetkezet elnöke elmondotta, az új szalon hatmillió forint költséggel létesült, s társtulajdonban van az Arany Bikával. Az üzletnek negyvenkét dolgozója van, naponta két műszakban egyszerre harminc vendéggel tudnak foglalkozni majd.

A szalon hétfőn reggel fél hétkor nyit és naponta este kilenc óráig várja a vendégeket hagyományos árakkal. Szombati napokon délután öt óráig tart nyitva az üzlet.

Az üzlet kívülről és belülről

ÉV VÉGE ELŐTT

A DEBRECENI RUHAGYÁRBAN

Az éves tervek és célkitűzések megvalósításának egyik legkritikusabb és legnehezebb időszaka az év utolsó hónapja. Ekkorra kibontakoznak a még hátralevő kötelezettségek, az eredmények és a célkitűzésektől való lemaradások.

A Debreceni Ruhagyár — mint az ország legnagyobb női ruhagyára — az évre mintegy hárommillió termék előállítását és értékesítését tervezte, amely 6 százalékkal több az előző évinél. Mivel munkásszáma-növekedésre nem számoltak, műszaki intézkedési terveikben mintegy 6-7 százalékos termelékenység-növekedést irányoztak elő.

Mi nehezíti a célok megvalósítását — kérdeztem Hajmási Józsefné igazgatóhelyettesét?

— Céljaink megvalósítását főként a létszámgondok nehezítik. Munkásszámaunk sajnos — főként a szociálpolitikai intézkedések következtében — mintegy 8 százalékkal tovább csökkent. Átlagosan mintegy 30 százaléka a gyári létszámnak gyermekgondozási segélyen van.

A létszámgondok ellenére — a szervezethez fokozásával — sikerült az előző időszak termelést kéthárom százalékkal növelni a Debreceni Ruhagyárban. Erre nagyon nagy szükség is van. A ruházati iparnak — s ezen belül a Debreceni Ruhagyárnak — biztosítani kell a belföldi ellátást, ezt követően eleget kell tenni a szocialista országokkal szembeni államközi szerződéses kötelezettségeknek, végül pedig — de nem utolsósorban — erőteljes mértékben növelniük kell a tőkés exportot is.

Azt mondják a Debreceni Ruhagyárban, hogy ilyenkor év vége felé a földrajzi térkép egy kicsit összeszűkül. A szállítmányok fokozott ütemben indulnak kamionokban és konténerekben a belföldi és külföldi megrendelőkhoz. Moszkván, Kijeven, Leningrádon és Vlagyivosztonon kívül eljut a Deb-

receni Ruhagyár terméke Prágába, Berlinbe, Hamburgba és Stuttgartba, Amszterdamba és Tripoli-ba — hogy csak a legjelentősebb állomásokat említsük.

— Minden megrendelést igyekszünk a lehetőségeinkhez mérten teljesíteni — mondja az igazgatóhelyettes. Decemberben meg közel 300 ezer darab terméket kell legyártanunk és kiszállítanunk, ami meglehetősen nehéz feladat. Azt is elmondta az igazgatóhelyettes, hogy a mintegy 510-520 millió forint értékű árbevétel realizálásával a vállalati nyereség mintegy 9-10 százalékkal növekszik az előző évhez viszonyítva. A költségvetési befizetési kötelezettségek teljesítését követően a gyár a fennmaradó forrásokból folytatja a beruházási rekonstrukciós programot, mintegy 6 százalékkal növelik a dolgozók bérszínvonalát, s többet fordítanak a jóléti, kulturális, szociális igények kielégítésére is.

— Ez éves beruházási programunk legfontosabb célkitűzése a berettyóújfalu telephely üzemcsarnokának teljes átépítése. (Itt

(Folytatás a 2. oldalon)

A társadalmi munka elismerése

Bensőséges ünnepséget rendezett december 9-én a Debrecen járási, városi Népi Ellenőrzési Bizottság. A megyei tanács irodaházának klubhelyiségében Erdélyi László NEB-elnök köszöntött az ellenőrzési munkában élen járó népi ellenőröket, közöttük azokat, akik a népi ellenőrzés megalakulása óta, illetve most már évtizedek óta kiemelkedő munkát végeztek.

A NEB elnöke elemelte a járási, városi NEB ez évben végzett vizsgálatait, a vizsgálatok fontosabb tapasztalatait. Tájékoztatta a népi ellenőröket munkájuk eredményeiről, javaslataik megvalósulásáról.

A járási, városi NEB ez évben összesen 17 nagy témavizsgálatot végzett, és több mint 60 bejelentés ügyében tartott vizsgálatot. A vizsgálatok, amelyet közel 400 népi ellenőr, mintegy 2500 revizori nap felhasználásával végzett, több mint 200 szervet érintettek. A népi ellenőrök munkája minden esetben segítő jellegű volt. Javaslataik eredményesen szolgálták a munka megjavítását, a hibák, hiányosságok megszüntetését, a társadalmi tulajdon védelmét és gyarapítását, a lakosság sok irányú érdekének érvényesülését. A jogszabályok és a társadalmi tulajdon megsértőivel szemben javasolt fegyelmező, kártérítési vagy büntető eljárások is a társadalmi érdeket szolgálták.

A NEB elnöke méltatta és megköszönte a vizsgálatokon részt vett népi ellenőrök társadalmi munkáját, majd átnyújtotta a kiemelkedő munkát végzett népi ellenőröknek a népi ellenőrzési bizottság tárgyutalmát, valamint átadta a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság által adományozott népi ellenőri emléklapokat Szabó Józsefnek, a téglási Új Elet Tsz főagronómusának, Kormos Pálnénak, a Hortobágyi Állami Gazdaság főkönyvelőhelyettesének, Mátó Máriának, a Vámospercs és Vidéke ÁFESZ főkönyvelőjének, Márkus István nyugdíjas főkönyvelőnek, Makkai Jánosnak, a Tejipari Vállalat üzemrendésének és Nagy D. Tibornak, a Tejipari Vállalat ellenőrzési csoport vezetőjének.

A HÉT 3 KÉRDÉSE

Tevékeny esztendő után, méltó évzárás a magyar diplomáciában: Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára Bécsben, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke Új-Delhiben tárgyalt. Ami a nemzetközi élet más vonatkozásait illeti, megélt a közel-keleti diplomácia, s a portugál helyhatósági választások, valamint a spanyol fejlemények az Iberiai-félszigetre irányítják a figyelmet.

1. Hogyan járul hozzá diplomáciánk a nemzetközi légkör javításához?

Ismerjük a mértékeket és saját méretünket: hazánk, a Magyar Népköztársaság nem tartozik a legnagyobb és legnépesebb országok közé. Területünk hetvenkilencszer elférne Ausztrália térségében s Indiában hatvanszor nagyobb a népesség, a kontinensnyi ország évente 13 millió lélekkel gyarapodik, ami nagyobb a mi összlakosságunknál. Egy-egy ország súlyát, szerepét mégsem egyszerűen anyakönyvi adatai szabják meg, hanem számtalan tényező összehatása. Nem utolsósorban az, hogy ez az ország milyen politikát folytat, mit tesz a béke és a társadalmi haladás érdekében, kik a barátai és szövetségesei egy olyan korszakban, amikor mind nagyobb súlyt kaphat a nemzetközi összhang.

Ezért, eszközeinkhez és lehetőségeinkhez képest, a szocialista országok egyeztetett politikájára alapozva, mind aktívabb tevékenységet tudunk kifejteni a nemzetközi légkör javítása érdekében. Egy évtized alatt csaknem ötven országgal vettük fel a diplomáciai kapcsolatokat, s 117-re emelkedett azoknak az államoknak száma, amelyekkel diplomáciai viszonyban állunk. A KB első titkára, államfőnk, kormányfőnk és külügyminiszterünk az említett időszakban több mint 260 alkalommal tett hivatalos külföldi látogatást vagy fogadta hazánkban más országbeli partnereit.

A sokatmondó statisztikai összegezés ezen a héten újabb fontos feljegyzésekkel gyarapodhatott. Kádár János bécsi látogatása során Bruno Kreisky osztrák kancellárral és más osztrák vezetőkkel tárgyalt, a jószomszédi kapcsolatok további fejlesztéséről s a találkozók nemzetközi visszhangjában kiemelték, egyúttal a kommunista, illetve szocialdemokrata mozgalom két ismert személyisége folytatott eszmecsere. Losonczi Pál második indiai látogatása kapcsolataink folyamatoságára utal, az Elnöki Tanács elnöke olyan időszakban látogatott el a nagy ázsiai országba, amikor kezdenek beérni az Indira Gandhi kormánya által tett nagy erőfeszítések eredményei. A világ és az idők változásait vajon érzékeltethetné jobban, velünk magyarokkal, minthogy a kelet magányos vándorának, Kőrösi Csoma Sándornak dardzsilingi sírjánál ezúttal a második hivatalos indiai látogatáson levő magyar államfő rakja le majd a kegyelet és emlékezés virágait...

2. Mit várhatunk a közel-keleti tárgyalások megélénkülésétől?

Az ENSZ közgyűlése túlnyomó többsége ismét a genfi békekonferencia felújítását sürgette közel-keleti vitájának záróakkordjaként. Két főérdekelte, az Egyesült Államok és Izrael azonban más véleményen volt

— elleneznek egy olyan összejövételt, amelyen minden érdekelt fél, így a palesztin mozgalom is képviseltetné magát. A jelek szerint még kemény diplomáciai csaták szükségesek ahhoz, hogy a jövő év tavaszán valóban érdemi munkához lásson a genfi értekezlet.

Addig is, folyik a sorok rendezése. Megalakult az új libanoni kormány, politikusok helyett szakértők töltik be a tarczákat s általános vélemény szerint átmeneti kabinetről van szó. Mindenképpen felvetődik a nagy kérdés, hogy tulajdonképpen eddig semmi sem történt még azoknak a problémáknak megoldásáért, amelyek a polgárháború kirobbanásának közvetlen okaként szolgáltak. Tanácskozik a palesztin mozgalom s a kiszivárgott hírek szerint — a libanoni válság után — most a szervezet belső krízisével kell megbirkóznia, milyen legyen a vezetés összetétele, miként lehet arányos egyensúlyt biztosítani a különböző nézetek és irányzatok között. Jelentős mozzanat, hogy Kadhafí, líbiai elnök — aki a korábbi vitatható és vitatott állásfoglalásaival szemben mind konstruktívabban járul hozzá a kibontakozáshoz —, Moszkvában járt, a legfelsőbb szovjet vezetéssel folytatott eszmecsere.

Az élénkülés kétségtelen, ha az események különböző előjelűek is. A közel-keleti helyzet rendezetlenege károsan fekezi az enyhülést, a feszültség csökkentését s valóban ideje lenne a genfi útjelzők nyomán elindulni.

3. Mi történik Spanyolországban?

A kulcsszó ezúttal a keltezésben szereplő városnév: Madrid. A spanyol szocialdemokraták ugyanis nem első kongresszusukat tartják, amint a Spanyol Kommunista Párt főtitkára is számos sajtóértekezleten válaszolt már újságírók kérdéseire. A héten azonban ez a két esemény — több, mint négy évtized óta első ízben — Madridban történt. A spanyol fővárosban, ahol változatlanul érvényben van a kommunista párt tevékenységének betiltása, de hivatalosan a szocialdemokratáknak sem engedélyezték eddig a legális működését.

Mindez rávilágít a spanyol helyzet ellentmondásaira: a régóta nehéz fenntartani, de az új sem volt képes még teljes mértékben áttörni, és a hivatalos vezetés tovább táncol a borotvaélen. Szerdán, december 15-én például népszavazást tartanak, az alkotmányjogi reform s a jövő évi választások előkészítéséért. A frontok bonyolultsága jellemző, hogy a szélsőjobb-oldal ellen szavazatra készül, a demokratikus ellenzék ezúttal bojkottot, tartózkodást hirdet. A kommunista vezetők bejelentették, hogy a választásokon indulni kívánnak. A kormányzat közben az ellenzék megosztására is játszik, szeretné a kommunistaikat elszigetelni.

Sok szó esik Spanyolországról a brüsszeli kulisszák mögött is: a NATO miniszteri tanácsán a szövetség új tagjelöltjeként beszéltek Madridról. Az atlanti szövetség megrendült déli szárnyának aladucolását reméli a spanyol belépéstől s a brüsszeli tanácskozáson visszautasították a Varsói Szerződés tagállamainak javaslatát, hogy rendeljenek el „létszámstop”-ot a két szervezetben...

Réti Ervin

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke Új-Delhiből Dél-Indiába utazása előtt F. A. Ahmedtől, az Indiai Köztársaság elnökétől búcsúzik. A háttérben Indira Gandhi miniszterelnök

Losonczi Pál Indiában

MADRAS

Köves Tibor, az MTI kiküldött tudósítója jelenti:

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és kísérete, indiai hivatalos látogatásának ötödik napján — pénteken — helyi idő szerint 17.10 órakor Madrasba, Tamil Nadu szövetségi állam fővárosába érkezett. A magyar államfőt és feleségét a repülőtéren Mohental Sukhadia, Tamil Nadu kormányzója és felesége üdvözölte, majd a kedves vendégnek kijáró virágfüzérrel övezte Losonczi Pált és feleségét.

Szombaton a magyar államfő Madras és környékének kulturális központjaival és világhírű emlémkéivel ismerkedett meg.

Az Elnöki Tanács elnöke szombaton a késő délutáni órákban indiai látogatókörútjának következő állomására, Calcuttába repült.

CALCUTTA

Köves Tibor, az MTI tudósítója jelenti:

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és kísérete szombaton, helyi idő szerint 18.45 órakor Madrasból

Calcuttába, Nyugat-Bengália fővárosába érkezett. A magyar államfőt és feleségét a magyar és indiai zászlókkal felbogarodott repülőtéren A. L. Diasz, Nyugat-Bengália kormányzója és felesége üdvözölte. A magyar vendégek fogadására megjelentek az Indiai Köztársaság szövetségi államának miniszterei és államtitkárai, közelebbi személyiségei és a diplomáciai misztikusok vezetői.

Az Elnöki Tanács elnökét és feleségét Diasz kormányzó és felesége kísérte a kormányzói palotába.

Vasárnap reggel Losonczi Pál és szűkebb kísérete az indiai légi-erő különlegén Bagdograbba repült, ahonnan helikopteren teszi meg az utat a Himalája lábainál fekvő Dardzsilingbe, hogy az ott nyugvó Kőrösi Csoma Sándor síremlékénél a magyar haza nevében lerója kegyeletét.

Dardzsilingből Losonczi Pál visszatér Calcuttába, ahol Nyugat-Bengália kormányzója ad díszvacsorát tiszteletére, majd az Elnöki Tanács elnöke hétfőn indul haza a MALEV különgépével — Taskent és Tbiliszi érintésével — Budapestre. (MTI)

KÖZÉLETÜNK HÍREI

HAZAEÉRKEZETT SZÓFIÁBÓL CZINEGE LAJOS VEZÉREZREDES

Szombaton hazaeérkezett Szófiából Czinege Lajos vezéreredes, honvédelmi miniszter, aki részt vett a Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi miniszteri bizottságának ülésén.

PÁRTKÜLDÖTTÉG UTAZOTT AZ IKP KONGRESSZUSÁRA

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának különgépe Somogyi Sándornak, a KB tagjának, a Budapesti Pártbizottság titkárnak vezetésével szombaton elutazott az Izraeli Kommunista Párt XVIII. kongresszusára.

BISZKU BÉLA TBILISZIBEN

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának különgépe, amely Biszku Bélának, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárnak vezetésével Hanoi-ba tart, hogy részt vegyen a Vietnami Dolgozók Pártja IV. kongresszusán, Tbiliszibe érkezett.

A különgépet a repülőtéren Zurab Csheidze a Grúz KP Központi Bizottságának titkára üdvözölte. (TASZSZ)

Röviden a nagyvilágból

December 10—11-én Szófiában ülést tartott a Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi minisztereinek bizottsága. Az ülés munkájában részt vettek a Varsói Szerződés tagállamainak honvédelmi miniszterei, valamint a Varsói Szerződés egyesített fegyveres erőinek törzsfőnöke, az egyesített fegyveres erők főparancsnokának első helyettese. Az ülésen Dobri Dzsurov hadseregtábornok, a Bolgár Népköztársaság nemzetvédelmi minisztere elnökölt. A tanácskozáson az egyesített fegyveres erők vezető szerveinek tevékenységével kapcsolatos kérdéseket vizsgáltak meg. A megvitattott kérdésekben egyeztetett döntéseket fogadtak el. Az ülés barátai légkörben, valamennyi résztvevő kölcsönös egyetértésének szellemében zajlott le.

Rácz Pál külügyminisztériumi államtitkár Pierre-Christian Tajtinger francia külügyi államtitkár meghívására Párizsba utazott.

Portugáliában vasárnap helyhatósági választásokat tartanak a fiatal demokrácia intézményesítésének jegyében: megválasztják 4017 község közigazgatási szerveit. A fasiszta rezsim felévszázados uralma óta először választják meg a helyi képviselői szerveket.

Hivatalosan bejelentették az algériai elnökválasztás végeredményét, amely szerint Huari Bumediént, a Forradalmi Tanács elnökét választották meg az ország elnökévé.

A Vietnami Dolgozók Pártja Központi Bizottságának meghívására szombaton Moszkvából elutazott a Szovjetunió Kommunista Pártjának különgépe, hogy részt vegyen a VDP IV. kongresszusán. A különgépet Mihail Szuszlov, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára vezeti.

Az ENSZ közgyűlése péntek este támogatásáról biztosította azt az egyezménytervezetet, amely megtiltja, hogy mesterséges földrengések, szökőárok, hurrikánok előidézésével vagy más eszközökkel katonai célokból módosítsák a természeti környezetet.

Elrabolták Antonio Maria de Oriol y Urquitot, a spanyol államtanács elnökét, a királyi tanács tagját szombaton Madrid központjában — közölte az EFE spanyol hírügynökség. Négy fegyveres férfi — aki valószínűleg az ETA baszk hazafias szervezethez tartoznak — hivatalából hurcolta el a politikusot.

ÉV VÉGE ELŐTT

(Folytatás az 1. oldalról)

sajnos lemaradási gondokkal küzdenek.) Megkezdjük a Nyíradonyban létesítendő telephelyünk beruházási munkálatait is — mondotta Hajmási Józsefnek.

Kiemelt feladata volt ez évben a Debreceni Ruhagyárnak a bérfejlésztés mintegy 6 százalékos növevése. Ezt megoldották, az ehhez szükséges nyereséget megtermelték. A jóléti, szociális és kulturális lehetőségeik sem voltak eddig elégségesek. A részesedési alapról mintegy 7—800 ezer forinttal megpótolják az eddigi összeget, hogy az üzemi étkeztetést, a gyermekintézményi, az üdülési és egyéb jóléti igényeket a lehetőségekhez mérten jobban kielégítsék.

Az év végi számvetések közé tartozik: milyen a vállalat termékei iránt a kereslet és azt milyen mértékben tudják kielégíteni?

Termékeink iránt belföldön és külföldön egyaránt nagy a kereslet. Az igényeket — kapacitás hiánya miatt — sajnos csak részben tudjuk kielégíteni. Ez egyben már meg is szabja a vállalati cselekvés további fő irányát. A termelőeszközökét folyamatosan és gyorsabb ütemben kell fejleszteniük. Javítani kell a munka- és üzemszervezést.

Igen izgalmas és felelősségteljes feladatunk most az 1977 és részben az 1978. évi divatirányzat szerinti mintakollekciók elkészítése. Ez annál is inkább fontos, mivel a fő divatirányzaton belül minden országnak megvan a sajátos nemzeti hagyománya, amelyet figyelembe kell venni. A gyártmányfejlesztés területén így év végén igen szűk és változatos a kollekció. Megtalálhatók a Debreceni Ruhagyárban most a belföldi, 1977. tavaszi és nyári kollekciók, a nyugat-német, a holland, az angol, a francia, a svéd ajánlatok, valamint már az 1978. évi igen széles skálájú szovjet kollekciók is.

— A divat állandó és gyors ütemű változása így egy sajátos és igen élénk ritmust diktál a vállalatunknak — mondotta végezetül Hajmási Józsefnek — amelyet tartani közel sem olyan könnyű, mint ahogyan kialakult a hagyományos szemlélet a „könnyűiparról”.

R. B.

Kitüntetés

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulásuk alkalmából, érdemes eredményes munkájuk elismerésül kitüntetések adományozott. Többek között Cseh Sándor, a derecskei Petőfi Tsz párttitkára a Munka Erdemrend arany fokozata kitüntetést kapta. A kitüntetések dr. Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter szombaton adta át a Mezőgazdasági Múzeumban.

Megyei döntő előtt a Korunk Valósága

Tizenkét brigád került a döntőbe

A szocialista brigádok Korunk Valósága elnevezésű kulturális vetélkedő sorozatának megyei elődöntőit december 10-én délután rendezték meg három helyszínen, a Kossuth utca 1. szám alatti Pódium-teremben, a Bartók Teremben és a Nagyállomás nagy oktatótermében. A három elődöntőben összesen hatvan brigád csapata vetélkedett, a szakági döntők legjobbjai és azok a brigádok, amelyek az üzemi döntőkből nem jutottak ugyan tovább, de sikeresen oldották meg a mozgalom szervezői által összeállított feladatlapokat.

Az elődöntők első négy helyezett csapatai jutottak be a megyei döntőbe. Az alábbi brigádok szereztek jogot a megyei döntőben való szereplésre; **Bartók Terem:** A debreceni MEZŐGÉP Vállalat hajdúbüszörményi gyáregységének Vasas, a hajdúszoboszlói Nagyalföldi Kőolajtermelő és -feldolgozó Vállalat Április 4., a BIOGAL Gyógyszer-gyár Kőrösi Csoma Sándor, a téglási Hajdúsági Iparművek Hajdú

brigádja. **Pódium-terem:** BIOGAL Gyógyszer-gyár Új Villág, az MGM Komarov, a BIOGAL Gyógyszer-gyár Táncsics Mihály, a derecskei Fa-, Fém- és Építőipari Szövetkezet Hámán Kató brigádja. **Nagyállomás nagy oktatóterme:** MÁV Járműjavító Vállalat Együttműködés, MÁV BFK Edison, MGM Dolgozó hibátlanul és a MÁV Járműjavító Vállalat Landler Jenő brigádja.

A Korunk Valósága vetélkedő 1976. évi megyei döntőjét nyolc üzem, vállalat tizenkét brigádjának részvételével december 19-én, vasárnap délelőtti rendezik meg a Bartók Teremben. A megyei döntőn a vetélkedő, döntőbe jutott csapatok mellett bekapcsolódhat a játékba minden brigád mellett egy-egy „drukker csapat”, amelyek teljesítményükkel (ezek a csapatok is kapnak feladatokat) segíthetik brigádjuk eredményes szereplését. S ezen kívül a hagyományoknak megfelelően játszhatnak a közönség érdeklődő tagjai is, természetesen versenyen kívül.

Ma már nem csak a nagyüzemek szolgálnak. De hogy ezek milyenek, kétségtelenül tapaszthatjuk: tanulmányozzuk a gazdaságukat, s a tagadják — nem szándék is vegyük. Amellett természetesen az ország ellátásában vesznek részt.

Amikor az egyik kombinátba — így a formát, megfelelő gazdaságainknak — szívesen fogadtuk. Milyen lesz, mit nyit termelnek, mit tek — megannyi mindannyiunkban. Kezünk a Czuchovgi Kombinát közfogatásunk több részét a barátságos lezte, másrészt a fázva hosszú utat Jazkov igazgató. S csak úgy mind elkezdte ismertető:

— 35 ezer hektár. Dolgozik itt 601 225 értelmiség mezőgazdasági munkások, 237 méter 49 méter, 80 zik a kombinátban minisztrális létszámok. Az átlagában évi 50 ezer gában persze nem. Mert nálunk való gondoskodás — nagyon nagy.

S valóban, a szociális helyzet dolgok kerültek a lyet bármikor át melyik hazai gazdamegőző szívesen.

Ezzel kapcsolatos következőket mond — Szóval az a még számolják a zóket: lakás ingyentel dolgozókat és fél liter tej gyerek természetesen ingyen negyed hektár — És hizlalhat két se

De még ezzel szorolnak, illetve a kap egy dolgozóban.

— Most 20 év 600 gyerek száma Nemcsak a gazdák gyerekeit gondozzák egyéni paraszthetek. Jönnek is nagy segítség a d kózik emellett. Üzemorvosi rendszeresen hivatalos iskolába, tennél messzebb ott étköznek, a k járja. Külön gond árva gyerekek ellátása.

— Nálunk az mondta az igazgató hely van, hanem értelmében az őss dolgozhat, ha a találmunk mindenki

— Hogyan, mik ide érkező dolgozó az igazgatótól.

— Attól függ k tő emberről van. Ha igen, akkor a akkor meg kell kerül a sor. De e szokott tovább tartani.

— Milyenek e amelyek a gazdaságként a dolgozó láttuk igen rövid ingyen?

— Nézzük meg érdemben volt, s mindegyikében is van. A dolgozó lakásban lakik. A zaléka összkomfort.

— Az utóbbi millió zloty ford zók szociális, kü — mondják a gaz — S mit, men hatalmas üzem? ez itt a másik leg — Evente 32 ná, 50 ezer tonna ezer tonna takarm Ez utóbbira az ezáltal elérik, hogy államtól takarm állatállomány ellagtermésük gaboburgonyából 200 r

Mezőgazdaság Lengyelországban

III. Korszerű nagyüzemek

Ma már nem csupán mutatóban vannak nagyüzemek Lengyelországban. De hogy vannak, és hogy ezek milyenek, két ízben is volt alkalmunk tapasztalni, illetve mondhatni: tanulmányozni. Termelnek, mintául szolgálnak a mezőgazdaságban, s biztos — nem is tagadják — némi kedvezményes szándék is vegyül a létrehozásukba. Amellett természetesen, hogy az ország ellátásából nagyon is kivesszük a részüket.

Amikor az egyik mezőgazdasági kombinátba — így nevezik itt ezt a formát, megfelel a mi állami gazdaságainknak — meginvitáltak, szívesen fogadtuk el a meghívást. Milyen lesz, mit csinálnak, mennyit termelnek, milyenek a méretek — megannyi kérdés feszült mindannyiunkban. Aztán megérkeztünk a Czuchowi Mezőgazdasági Kombinát központjába. Megfogadtatásunk többszörös jólesett, egyrészt a barátság szándékát jelezte, másrészt igen át voltunk fázva hosszú utunktól. Bronislaw Juzkow igazgató már várt minket. S csak úgy minden papír nélkül elkezdte ismertetését a gazdaságról:

— 35 ezer hektáron gazdálkodunk. Dolgozik itt 2600 ember, ebből 225 értelmiségi dolgozó. A mezőgazdasági nettó termelési érték évente 237 millió zloty. Jelenleg 49 mérnök, 80 technikus dolgozik a kombinátban. Célunk az adminisztratív létszám további csökkentése. Az átlagfizetés a gazdaságban évi 50 ezer zloty. Ez önmagában persze nem mond még mindent. Mert nálunk az emberekről való gondoskodás — merem állítani — nagyon nagyfokú.

S valóban, a továbbiakban a szociális helyzetről szólva olyan dolgok kerültek napvilágra, amelyet bármikor átvehetnénk akár melyik hazai gazdaságunkban is, méghozzá szívesen.

Ezzel kapcsolatban az igazgató a következőket mondta:

— Szóval az átlagfizetés mellett még számolják hozzá a következőket: lakás ingyen, két és fél liter tej dolgozóként és naponta, plusz fél liter tej gyerekeknek naponta, természetesen ingyen. 25 ár — kb. negyed hektár — földet háztájának. És hízalhat két sertést.

De még ezzel sincs vége a felsorolásnak, illetve annak, hogy mit kap egy dolgozó ebben a kombinátban.

— Most 20 óvodánk működik. 600 gyerek számára elegendő. Nemcsak a gazdaság dolgozóinak gyerekeit gondozzák itt, hanem az egyéni parasztnak gyerekei is jöhetnek. Jönnek is. Ez mindenképp nagy segítség a dolgozóknak. Működik emellett nyolc orvosi, územorvosi rendelő. A gyerekeket rendszeresen hivatalos jármű szállítja az iskolába, ha az fél kilométernél messzebb van. A gyerekek ott étkeznek, a kombinát számlájára. Külön gondot fordítanak az árva gyerekek ellátására.

— Nálunk az igazgató nem munkahely van, hanem munka. Ennek értelmében az összes nyugdíjasunk dolgozhat, ha akar. Munka van, találunk mindenkinek...

— Hogyan, mikor kap lakást egy ide érkező dolgozó? — kérdeztük az igazgatótól.

— Attól függ kérem, hogy vezető emberről van-e szó, vagy nem. Ha igen, akkor azonnal. Ha nem, akkor meg kell várni, amíg rákerül a sor. De ez egy évtől nem szokott tovább tartani.

— Milyenek ezek a lakások, amelyeket a gazdaság szolgálati lakásként a dolgozóknak juttat, mint láttuk igen rövid időn belül, és ingyen?

— Nézzük meg — mondták. S érdemes volt, mert a lakások mindegyikében gáz- és vízvezeték van. A dolgozók 70 százaléka új lakásban lakik. A lakások 90 százaléka összkomfortos...

— Az utóbbi négy évben 5,5 millió zloty fordítottunk a dolgozók szociális, kulturális ellátására — mondják a gazdaság vezetői.

— S mit, mennyit termel ez a hatalmas üzem? Mert végsősoron ez itt a másik legfontosabb...

— Évente 32 ezer tonna gabonát, 50 ezer tonna burgonyát, 25 ezer tonna takarmányt termelnek. Ez utóbbira azért büszkék, mert ezáltal elérik, hogy nem kérnek az államtól takarmányt a nagyszámú állatállomány ellátásához. Az átlagtermésük gabonából 30 mázsa, burgonyából 200 mázsa volt hektá-

ronként. Van itt 25 ezer szarvasmarha, 8000 juh, 27 ezer sertés. A műszaki színvonalat a 650 nehézteherautó, a 62 kombajn, a 60 gépkocsi jelenti. A műszaki berendezés összértéke most már több mint 2 milliárd zloty. Az államnak évente adnak 18 millió liter tejet, 6,5 ezer tonna húst, 2,5 millió liter spirituszt, 11—12 ezer tonna gabonát. E vajdaság területének 22 százaléka ez a gazdaság működik. A vajdasági össztermelésnek tejből 70 százalékat, húsból 65 százalékat és gabonából 70 százalékat adja ez a kombinát. Jelzi ez az arányokat, s azt a termelési színvonalat, amelyet ma képvisel a nagyüzem.

Ez a kombinát kísérleti jelleggel 5 évvel ezelőtt alakult. A szándék nem titkolt: a környező gazdálkodóknak bizonyítékul szolgálni arra vonatkozólag, hogy nagyüzemi módon mit lehet elérni, hogyan lehet termelni, s főleg mit lehet nyújtani az ott dolgozóknak, a tegnap egyéni parasztjainak. Az igazgatója már két évtizede mezőgazdasági nagyüzemi irányító. Tőle kérdeztük, mit tart a jövő útjának a lengyel mezőgazdaságban.

— Legyek őszinte? — kérdezték vissza. Meggyőződésem, hogy a jövő útja csakis a nagyüzemi mezőgazdaság. S erre az élet is kényszerít bennünket; az emberek vagy kiöregsznek a nehéz paraszti munkából, vagy a fiatalabbak elmennek az iparba dolgozni, kevés munkaerő marad tehát a mezőgazdálkodáshoz. Ezt pótolni kell, méghozzá technikával. S ez legjobban, legeredményesebben nyilván csakis nagyüzemi méretekben valósítható meg.

Ezt a nézetet, ezt a gondolatot igyekezett alátámasztani a sluski vajdaság pártbizottságának egyik titkára is, amikor arról beszélt, hogy a vajdaság területén a nagyüzemi kombinát meghatározó, s e kísérlet jó tapasztalatai alapján a következő évben újabbak alakulnak, kezdik meg működésüket. Ugyancsak a pártbizottságon hallottuk, hogy egy egyéni parasztagda mondta: „Jó dolog ez az állami gazdaság, ez a forma. Megoldják az emberek szociális igényeit, jó az ellátás, keresni is lehet, s nyaranként elmennek üdülni, kirándulni a tengerre. Én meg egyáltalán nem jutok el ilyen helyekre, pedig jó gazdaságom van. Csakhát egyedül csinálom, nincs idő, s nincs lehetőség otthagyni...”

S e mondatokban máris ott bujkál a közös gazdasággal való szimpatizálás, s ha ma még nem is, de a holnap már meggyőzi őket e módszer helyességéről.

S ez a politika, hogy tudniillik a nagyüzemekben élő és dolgozó emberek szociális ellátását megoldják, méghozzá magas színvonalon — néhány éve jelent meg, országos törekvésként. Persze ez mint törekvés csupán lehetőségeket biztosít ennek megteremtésére. Azonban — mint a Sycyvicei Állami Gazdaságban elmondták — nem minden gazdaságban és vállalatnál éltek ezzel oly mértékben, mint például ők is. Megmutatták a lakótelepet: mint nálunk a városok lakónegyedei, úgy néznek ki. Emeletes háztömbök, parkosított közterekkel, óvodákkal, bölcsődékkel, patyollattal, étteremmel és kávéházzal, mozi, színház, illetve tanácskozó teremmel. Van saját orvosi rendelő itt is, szálloda, saját vágóhíd, központi kazántelep, amely az egész lakóterület és szociális létesítményeket ellátja melegvízzel.

— Szóval máshol nem mindenütt költöttek erre, nem áldoztak ennek kialakítására. Mi viszont — mondták a gazdaság vezetői — nagy súlyt fektettünk erre. Jelenleg persze minden gazdaság szeretné megoldani ugyanezt. Ugyanis ez stabilizálódáshoz vezet. Egyszerű: szívesen jönnek ide dolgozni az emberek, családostul ideköltöznek. S a munkaerő ezáltal biztosított.

— A komfort nálunk jobb, mint városban — mondják, miközben mutatják is. Elmondják: az utóbbi években 150 millió zloty fordítottak lakásokra például ebben a nagyüzemben. Ma a dolgozók 60 százaléka lakik ilyen körülmények között.

S ki tagadná, hogy ezek bizonyító erejűek? S természetesen, hogy megnyerik az emberek tetszését, s az a vélekedés, amit az egyéni parasztagda tett, összehasonlítva az állami gazdaságok lehetőségeit és az óvéit, egyre inkább általánossá válik...

Ilyen tehát ma a lengyel mezőgazdaság. Illetve megközelítően ilyen. Mert a valóság mindig sokrétűbb, mindig összetettebb és bonyolultabb, mintsem azt meg tudjuk fogalmazni. A szándék, amely bennünket vezetett, az tisztá és nem volt: a lehető legtöbbet megtudni az ország termelési hátteréről, a jelenlegi meglévő gazdálkodási formákról és lehetőségekről, s arról, hogy mi a jövő útja. Természetesen másfelé is jártunk, nem csupán mezőgazdasági üzemekben, de — lévén ez a legfontosabb kérdés — főleg azért mégis olyanokban, amelyek szoros kapcsolatban vannak a mezőgazdálkodással.

Igy például beszéltünk a Szervetleipari Egyesülés vezérigazgatójával, aki a mezőgazdaság számára oly fontos és nélkülözhetetlen műtrágya gyártásáról beszélt. Elmondta például, hogy 1960—61-ben náluk a nitrogén-foszfór-kálium műtrágya hatóanyagban számított felhasználása 39 kilogramm volt hektáronként. 1974—75-ben már meghaladta a 181 kilogrammot. S az alapja a jobb terméseknek a mezőgazdaságban. Így tehát órájuk igen nagy szerep jut. De vállalkoz, s ennek érdekében korszerűsítik a gyárakat, s újakat építenek. A polizei műtrágyagyár képe például nagyon lenyűgöző; igaz, korszerű nagyüzem, az összes munkavédelmi és környezetvédelmi berendezésekkel jó munkalehetőséget teremt az itt dolgozó munkásoknak.

Vagy például jártunk a Sluski Mezőgazdasági Gépgyárban, ahol tanúi lehettünk azoknak a törekvéseknek — és főleg azok megvalósulásának — amelyek a mezőgazdaság korszerű gépekkel való ellátását célozzák. Ez a 30 éves üzem most már 700 millió zloty termelési értéket állít elő évente. Gyártmányai közül nagyon sokat láthatunk magyar nagyüzemekben is. De már épül az új üzemrész, s annak belépésével 1,7 milliárdra emelkedik az évi termelési érték. Fő profiluk a fűkasza, a szénagyűjtő és a cukorrépa-kombajn gyártása. Elmondták, hogy a mezőgazdasági gépgyártás nagyon dinamikus fejlődik az utóbbi időben náluk; ahogy a mezőgazdaság szerepe növekszik. Céljuk ezért nem is lehet más: korszerű és sok jó gépet adni a mai mezőgazdaságnak Lengyelországban.

S ma ez az egész ország célja is egyben: a mezőgazdasági termelés fellendítése. Törekvéseik, célkitűzéseik mind ezt szolgálják. S mindenki bízik abban, hogy ez meg is valósul.

Vége

Boda László

Debrecenben a Mester utcai építkezés nevezetessége, hogy a korszerű házigyári épületekből álló útvonalak neve őrzi az itt lebontott régi, jellegzetes debreceni utcák nevét. Ahol csak lehetett, az építők a fákra is eredeti hájukon hagyták. A több mint 1000 lakásos lakótelep tehát szép példája a régi és az új ötvözhetőségének. Képünkön a Közmű és Mélyépítő Vállalat munkásai az új Hajó utcán dolgoznak (Kőszeghy György felvétele)

Horogh László művezető és Jámbor Ferenc brigádvezető megbeszéli a napi feladatokat

Iványi Bertalan és Jámbor László tagosítja a radiátor

Jó munkát végezni csak kedvvel, szakmaszeretettel lehet

Áhól rangot jelent brigádtagnak lenni

A szerelőcsarnokban még hideg van, most szerelik az új csarnok központi fűtését. A szerelőmunkákat a Hajdú-Bihar megyei Fűtéstechnikai Szolgáltató Vállalat Gagarin Szocialista Brigádja végzi. Nemrég dicséretes minőséggel, pontos határidővel fejezték be a megyei pártbizottság székházának távfűtésre való átkötését. A jó munkát köszönő sorok ismerik el a brigádnapló lapjain. Példáan végeztek el nemrégiben a debreceni MÁV-óvoda központi fűtésének szerelését is. A brigádnaplóban erről is kedves sorok tanúskodnak.

A brigád jó híret hamarabb ismertem, mint magát a brigádot. Éppen ezért várakozással tekintetem a találkozásra. Megmondom őszintén: a jó munka mögött idősebb, tapasztalt szakmunkások odaadását sejtettem. Nem kis meglepetésemre szolgált, amikor megtudtam, hogy a brigád legidősebbje sem töltötte még be a harmincat.

A hattagú brigád Jámbor Ferenc vezetésével ezekben a napokban a Debreceni Autójavító Ipari Szövetkezet központi fűtésének szerelését végzi. Mező Tibor, a szövetkezet elnöke ismertette meg a brigádvezetővel, a brigád tagjaival: Jámbor Ferenc, Szalka Lajos, Iványi Bertalan, Szathmári Sándor, Jámbor László és Vilmányi István.

— Hogy őszinte legyek — mondja Mező Tibor —, magam is fenntartással fogadtam a fiúkat. És éppen a koruk miatt. Nem is gondoltam, hogy ilyen fiatal összetételű brigád komoly, alapos, kifogásmentes munkát képes végezni. Aggodalmam alaptalan volt. Jámborék itt is bizonyították, bizonyították, hogy a vállalat egyik legjobb brigádja ez. Biztos vagyok benne, hogy a körülből 500 ezer forintért kiváló minőségben fejezik be a szerelést. Szövetkezetünk fiataljai előtt is példaképek lehetnek.

Ahogy a szerelést nézem, ugyan csak nehéz munkáról van szó. És nemcsak fizikai értelemben. A nehéz, öntöttvas bordák emelése mellett a vasas szakma valamennyi fortélyával tisztában kell lenni.

Jámbor Ferenc mondja is:

— A szakmánk hivatalos neve: fűtésszerelő. Am értenünk kell a kazán-, a vízvezeték-, a szellőzés-szereléshez csak úgy, mint a lakatos, a kőműves mesterséget, a hegesztést is kifogástalanul kell tudni. Ami pedig a bordák illesztését, mozgathatósági: egy-egy műszak után nem kell álomba ringatni bennünket.

— Ennek ellenére, hallottam, sokszor munkaidő után is dolgoznak.

— Az az igazság, hogy egyikőnk sem akkor fejezi be a munkát, amikor megszólalt a csengő. Ha a munkaidő vége félben talál egy megkezdett munkát, addig nem megyünk haza, amíg készen nem szereljük. És ez szerintem természetes, ez a rendjénvaló...

— Akkor ezért is halad olyan jól a munka — jegyzem meg.

— Muszáj hajtaniunk, mert nehéz a feladat. A szövetkezetnek szükség van a tanműhelyre, fűtés nélkül pedig nagy könnyelműség lenne ott foglalkoztatni a tanulókat. Fű-

Az utolsó fázis, az úgynevezett kályhakötés

tésre vár az alsó-felső autómósó, a szerelőműhely is. A szövetkezet munkájában pedig nagy kiesés lenne, ha a szerelés idejére nélkülözniük kellene az egységét. Tehát nekünk úgy kell dolgozni, hogy közben a szövetkezet is végezhesse szolgáltató tevékenységét. Szoros a határidő is: decemberben végezni szeretnénk.

— És azután?

— Nem maradunk munka nélkül. Kezdjük a berettyóújfalui iskola fűtésszerelését.

Időközben megérkezik Horogh László művezető. Jámbor Ferenc elzárkózott attól, hogy a brigád dicséretes munkájáról, annak indítékairól beszéljen, mondván, szerénytelenségnek tartja azt. Így a művezetőt kérdezem a brigádról:

— Körülbelül két éve vannak együtt. Együtt a munkában, együtt a magánéletben is. Nemcsak jó munkatársak, jó barátok is. Hogy mi a jó munkájuk titka? Szeretik szakmájukat, jól összeszoktak, megértik, segítik is egymást. Ez persze záloga is annak, hogy jól érzik magukat munkahelyükön, dolgoznak örömmel, lelkesen. Jó munkát végezni pedig csak kedvvel, szakmaszeretettel lehet.

Közben nézem a fiatalok munkáját. Szemmel láthatóan fegyelmezettek, egyszerre komolyak és vidámak. Munkájuk nyomán egymás után kerülnek fel a falra a radiátorok. Illesztésük pontos, a nyomáspróbánál sehol hézag. Egy-egy bordasor összeillesztése után látszik arcukon, hogy örömmel nyugtázzák a jól összehangolt munkát.

A brigádvezető tekintete mindenütt ott van. Maga is keményen dolgozik, segít és irányít. Aki dolgozni látja, érzi is, hogy Jámbor Ferenc személye is meghatározó a brigád életében. A művezető meg is erősíti ezt:

— Még nincs harminc éves Feri, mégis tekintélyes van munkatársai előtt. Szorgalmas, becsületes, szigorú, következő. A legkisebb lazaságot sem tűri meg. És a brigád tagjainak ezt tudomásul kell venni, ha ebben a közösségben akarnak maradni.

Márpedig a Hajdú-Bihar megyei Fűtéstechnikai Szolgáltató Vállalatnál rangot jelent a Gagarin Szocialista Brigád tagjának lenni.

Román Dénes
(Fotó: Iklódy János)

Bécsi levél

a HiFi-ről

Bécs is a karácsony lánzában ég. Ennek azonban nemcsak az üzletek és áruházak tulajdonosai örülnek, hanem a belváros egyes részeinek lakói is. Az ünnep előtti hétköznapok forgalma után a hétvégeken ugyanis a magyar turisták által is jól ismert Mariahilfer Strassén lakók „kárpolálásul” nyugalmat kapnak: gépkocsimentes órákat. A bécsi közlekedésrendszerek éppen a hatalmas bevásárló tömegre való tekintettel ugyanis a karácsonyt megelőző 4 hét végén lezárták a nagy bevásárlóközpontok utcáit a gépkocsik elől. S bár a tolongásra így sem lehet panasz — legalább nem volt olyan fül-siketítő zaj, mint a hétköznapi csúcsforgalomban.

Bécs — a többi európai nagyvároshoz hasonlóan — már teljesen elfelejtette a 3 évvel ezelőtti „sötét karácsonyt”, amikor az olajválság következtében elrendelt energiatakarékosság miatt kikapcsolták az ünnepi világítást is. December elseje óta ünnepi köntösben fogadják látogatóikat az üzletnegyedek — sok bécsi pedig éppen a gyöngyfüzérhez hasonló esti fénypompá miatt vállalkozik egy-egy nagyobb sétára. Ha közben aztán valamilyen ajándékra is rákadsz, akkor igazán nem sajnálják az időt — s a boltok is behozzák a túlságosan magas decemberi villanyszámlát.

Karácsony természetesen a legnagyobb üzletek ideje. Az ajándékozási láz olyan magasra csap, hogy a szűkmarkú bécsi alaposan kiforgatja zsebeit. A gyárak pedig tesznek róla, hogy valóban mélyen kelljen belenyúlania bukszájába. A máskor „normális” áron adott holmik kis, alig észrevehető „különlegességekkel” ékesítve az eredeti többszörösére kerülnek — hogy aztán a visszamaradtakat a februári engedményes vásáron szinte ingyen kínálják. A vásárlókedvtől ítéelve, olyan sok nem marad azért meg...

Természetesen az idén is a divatért kell a legdrágább árat fizetni Bécsben. Ezúttal azonban nem a szó szoros értelmében vett divatról van szó, hanem a „kapós cikkekéről”. A fiatalok körében pedig változatlanul a zenegépek jelentik az örökzöld áruskálát, amely rendkívül hasznos biztosit a gyártóknak.

A zenegépek az utóbbi időben rendkívül elterjedtek Európában. A forradalmi újítás a kazettás magnetofon megjelenése hozta — amely manapság már nálunk is a mindennapokba tört be. Az átlagos hangminőségű gépekkel elárasztott világpiac azonban már nem biztosított megfelelő felvevőért a gyáraknak, ezért valami újat kellett kitalálni. Ez pedig négy betű volt: HiFi.

Mint oly sok más, pénzestől hozott ötletet, ezt is a harmincas évek porától kellett megtisztítani, amikor az ötvenes évek végén megjelentették, hogy aztán a hetvenes években a teljes piactelítést tőle várják. De hát mi is ez a minőségjavulásra utaló négy betű?

A HiFi az angol High Fidelity rövidítése, amely természetes visszaadást jelent, s ebben az esetben szinte kizárólagosan a zenére vonatkozik. A harmincas években az USA-ban ilyen jellel látták el azokat a gépeket, amelyek rendkívüli érzékenységükkel fogva az átlagosnál jobb hangminőséget adtak. A készülékek azonban csak akkor terjedtek el nagyobb körben, amikor beindult az URH-rádiózás — amely biztosította a jobb vételt. Döntő lépés volt a sztereó hanglémez előállítás, amellyel a tökéletes hangévezetést lehetett elérni. 1958 óta, az első sztereó lemezek megjelenése óta, például a népszerűsége tette a HiFi-t — hiszen a jó sztereó lemezeket és adásokat csak ezek a műszerek adják vissza kifogástalanul. (Nyugat-Európában Anglia, Franciaország, Olaszország és az NSZK tartozik a HiFi-„birodalmak” közé: a HiFi-gépek 80 százalékát itt hozzák forgalomba Európában. Az autópálya-hasonlóan rendkívüli előretörték a japán készítmények: Angliában a zenegépek 80, az NSZK-ban pedig 70 százaléka Japánból származik! A HiFi-gyártmányok 40 százaléka erősítő, 35 százaléka lemezjátszó, 25 százaléka pedig magnetofon, amelyeknek jelentős része rádióval egybeépített. A kiváló hangminőséget biztosító gépek egyetlen hátránya — a rendkívül magas ár. A VIDEOTON által készített gépek európai szinten a jó árkategóriába tartoznak.

A HiFi térhódítását azonban még ez sem tudta megakadályozni: Ausztriában ma már a háztartások 10 százaléka rendelkezik ilyen műszerrel. (A biztos felvevőpiacot jelzi azonban, hogy ez az arány a színes televízióknál 25 százalék!) Eppen ezért tartanak rendszeresen HiFi-kiállítás Ausztriában. Az ez évi bemutatott nem véletlenül rendezték röviddel karácsony előtt Bécsben. 50 cég több mint 150 fajta készülékét kínálta a szakemberek, s az egyszerű látogató bizony a „bőség kosarában”, nemigen igazodott ki. Annnyit azonban világosan észre lehetett venni, hogy a HiFi-ipar nem áll meg a sztereofoninál, hanem a még jobb hangminőséget biztosító quadrofonia való áttérésen fáradozik. (A két rendszer között az a jelentős különbség, hogy amíg a sztereó gépek két külön csatornán adnak hangot, addig a quadrofoniaban a hangot 4 csatornára bontják fel, s 4 hangdobozból sugározzák. Így elérhető a teljes térhatás. A quadrofonia azonban egyelőre még csak gyermekcipőben „totyog”, hiszen elterjedéséhez az kellene, hogy az épp csak megvásárolt sztereó készülékeket a sokkal drágább quadrofona cseréljék ki. A quadrofonia tehát majd csak a következő évtizedekben terjedhet el nagyobb mértékben — egyelőre csak néhány lemezgyár reprezentatív korongjait hallgathatja a bátor quadrofon barát. S ezt — a szűk kínálat miatt — hamar meg lehet unni.)

A hagyományos sztereó készítmények is jelentős fejlődést mutatnak. Mivel nemcsak Magyarországon, de általában is a kazettás magnetofonok terjedtek el, most ennek hangminőségét próbálják javítani. A kazetta fő hátránya, hogy a kis szalagszélesség és a vékony szalag miatt nehezen alkalmas a HiFi-igények kielégítésére. Újabbán króm-dioxiddal bevont szalagokat hoznak forgalomba, amelyek javítják a frekvenciateret. Ugyancsak jó eredményeket mutatnak a kétréteges kazetták, amelyekben vasoxid és króm-dioxid tünteti el a kazetták jellegzetes „susogását”. (Japánban az „Elca-set” módszer terjedt el, amely gyorsabb sebességet és szélesebb szalagot biztosít. Nagy hátránya viszont, hogy lejátszásához külön gép kell.)

Az eladási ár emeléséért természetesen minden trükköt kihasználnak a cégek. A híres dán BO-gyár például érzőfejjel ellátott kapcsolókat épített lemezjátszójába, amely a kéz melegét érezve már akkor bekapcsolja a készüléket, amikor az ujj még nem is ért a géphez, s ugyanezzel az elvvel működik a hangszabályozás is. A svéd Sonab hangfalgyár már hasznosabb újítással jelentkezett: a hangszórókat nem a hagyományos párhuzamos módon helyezte el, hanem úgy, hogy a hanghullámok lehetőleg a tér minden részébe egyenletesen eljussanak — azaz körkörös és ferdén. E csodahangfalakban több mint 23 kisebb-nagyobb hangszóró található — a luxus természetesen „behajlítják” a vásárlón.

A karácsonyi csúcsforgalomban a reklámrért sem mennek a szomszédra a vállalatok. Az AGK nyugatnémet hangszergyár például a 23 éves egyetemistát, Paul Lechnert szerződtette — nem minden napi feltételekkel. A vállalkozó kedvű fiatalembernek több mint 10 napon át kellett hordania az AGK fejhallgatóját. A biztonság kedvéért nyakára is láncolták a készüléket — amittől csak 250 óra elteltével szabadulhatott meg. A bécsi diák furcsa napjait mindenesetre fotósok követték nyomom — az AGK reflektorfénybe került. Vajon mennyivel ugrott meg a „híres-neves” fejhallgatók eladása? Erre nincs statisztika.

Csupán Lechner nyilatkozott. Röviden, velősen: „Nem kérek fejhallgatót karácsonyra!”

Megértjük.

Oltványi Tamás

Várják a hajdú-bihari fiatalokat

EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLA BUDAPESTEN

Többszörösen is kapcsolódik Hajdú-Bihar megyéhez a fővárosban két éve létrehozott Egészségügyi Főiskola. Amellett, hogy hallgatói között hajdú-bihariek is találhatóak, az iskola vezetőinek jelentős része korábban megyénkben dolgozott, úgy került Budapestre. Bizonyára sokak emlékeznek dr. Károlyi György nevére: hosszú időn keresztül ő volt megyénk főorvosa, s tizenhat év után épp az Egészségügyi Főiskola kedvéért vált meg tisztétől s egyúttal a megyétől. Ha a látogató mindezt nem tudná róla, igazgatói szobájában egykettőre választ kapna az eredet kérdésére: az egyik falon hamarosan fölfedezné Hajdú vármegye 1905-ös térképét, az asztalon pedig a Napló múlt heti számait.

SEHOL A VILÁGON

Mintegy tízezer előkészítő munka után 1973 végén született meg a rendelet az Egészségügyi Főiskola létrehozására. Magyarországon egészségügyi képzés főiskolai szinten mindaddig nem volt, s dr. Károlyi György szerint ilyen összetételben sehol sincs a világon. Bizony, nem volt könnyű az első két év: a nulláról kellett megszervezni az oktatást, hiszen az iskola őrült tölt be az egészségügyi szakközépiskolák és az orvostudományi egyetemek között. Akik itt végeznek, olyan speciális elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberekké válnak, akik az orvosoknak komoly, felelősségteljes segítőitársai lehetnek. Ahogy az igazgató mondja, „orvoskímélő” feladatokat látnak el. Míg például közegészség-tanból az orvostudományi egyetemeken 120–150 óra száma, addig a főiskolán 1500 — a különbség egyúttal a specializálódás jellegét is tükrözi.

Két évvel ezelőtt négy nappali és három levelező szakon indult meg a főiskolán az oktatás. A nappali szakokon védőnőképzés, közegészségügyi-járványügyi ellenőrzés, diétás nővérképzés és gyógytornász képzés folyik; a leve-

lező szakokon mentőbiztosítók, egészségügyi szakoktatók és intézeti vezetőket képeznek. Az előbbi időtartama három év, az utóbbi négy. A nappali szakokon jelenleg 1100-an, a levelezőn 800-an tanulnak. A felvételi rendszer megegyezik az orvostudományi egyetemével, a bejutáshoz azonban kevesebb, 12–15 pont is elég. A főiskolán 70 hivatásos és 100 óraadó oktató dolgozik. Az órák 40 százaléka elmélet, 60 százaléka gyakorlat; a vizsgarendszer olyan mint mindenütt, a hallgatók az utolsó évben szakdolgozatot készítenek, s komplex államvizsgán szerzik meg diplomájukat.

MILYEN LESZ A FOGADTATÁS?

A főiskola nem önálló intézmény, hanem az Orvostovábbképző Intézet egyik kara. Mint említettük, eddig még csak az első két évfolyam indult be; az iskola tehát jövőre lesz teljes. Az érdeklődés máris számottevő, a túljelentkezés mintegy kétszeres. Az arány persze megoszlik, gyógytornaképzésre például hatszor annyian jelentkeztek, mint diétás védőnőre. Bár a hallgatók között hajdú-bi-

riak is vannak, dr. Károlyi György szerint kevesebben, mint ahogy az indokolt lenne. Várják tehát megyénk fiataljait, mindenekelőtt az egészségügyi szakközépiskolák jól felkészült érettségizetteit. Evente 360 diákot vesznek fel nappali, 200-at levelező szakra.

A főiskola öt épületben, a főváros különböző pontjain helyezkedik el; a védőnőképzés egy része Szegeden történik. A két budapesti és egy szegedi diákközhonban összesen 420 hallgató számára tudnak helyet biztosítani. Az oktatási feltételek nem a legoptimálisabbak, több tanteremre, oktatólaboratóriumra és diákközhonra lenne szükség. A nehézségek ellenére — az igazgató szavai szerint — a főiskolán jó a hangulat, az oktatókra a pionírok lelkesedése jellemző. Ez megtalálható a hallgatókban is, de bennük már kis bizonytalansági érzéssel párosul. Mi lesz akkor, ha végzenek: eleget tudnak-e tenni az elvárásoknak, s ugyanakkor nem lesznek-e irreálisak ezek az elvárások? Hogyan fogadják majd őket azok a munkatársak, akiknek csak középszintű képzettségük van? — Ezekre a kérdésekre, gyakorlati híján, csak a következő évek adhatják meg a választ. A probléma túlép az iskola keretén, egész egészségügyünket érinti.

Egy biztos már ma is: szép hivatást választanak azok, akik az Egészségügyi Főiskolára jelentkeznek. Dr. Károlyi György bízik abban, hogy erőfeszítéseiket siker koronázza, s mivel végzett diplomásaira nagy szükség van, azt is reméli, hogy beilleszkedésük a kölcsönös bizalom és türelem jegyében történik majd.

Turi Gábor

Az Alföldi Nyomdában jártak az elmúlt napokban a Magyar Televízió munkatársai. Vértessai Sándor szerkesztő-riporter, Huber István rendező és Várszegi Károly operatőr a nyomda jelenlegi munkájáról és fejlesztési terveinek megvalósulásáról készítettek filmet, kiemelten bemutatva a jelenleg folyamatban levő 400 millió forintos beruházást, amelyhez az első gépek már megérkeztek. A tervek szerint a filmet januárban láthatják majd a tévézők.

Baloldali képünkön: Benkő István igazgató, Vértessai Sándor és Huber István. A jobboldalin: Faragó László gépmeisterrel beszélget Vértessai Sándor (Nagy Dezső felvételei)

Tévéfilm az

Alföldi Nyomdáról

FORGÁCSOK

IGY IS LEHET?

Az eset tulajdonképpen mulatságosnak tűnhet. De nem az. Mert valójában megtörtént.

Az egyik egyetemi oktató a táján a minap régi tanítványa kopogtatott. Itt járt az alma materben, benézett hát tanár úrhoz, hiszen annyi kedves emlék él benne a hajdani órákról, sőt a vizsgákról is. Folyt a beszélgetés, hol van most, mit csinál, s végül kiderült, nem is egészen véletlen ez a mostani látogatás. Könnyed csevegésbe burkolva elmondta, hogy egy vidéki — nem megyénkbeli — város oktatási intézményében dolgozik, s igazgatója most vágott neki az egyetemnek, hogy a beosztásához szükséges diplomát megszerzeze. Pestre jár, s ott az egyik oktató a vizsgáztatásnak gyors és egyszerű módját találta ki. Megadott a hallgatóknak egy tekintélyes mennyiségű feladatot, s ha azokat elkészítik, félvérvonal nem kell majd szóban felelniük. A küldött most azért jött debreceni volt tanárához, hogy megtudakolja tőle, kidolgozná-e jelenlegi főnökének a vizsgajegy elnyeréséhez szükséges feladatokat. No, természetesen, nem lenne hálátlan, sőt előre megegyezhetnek a tarifában is.

Eddig tehát a történet — a válasz rövid volt, de egyértelmű —, akár nevetni is lehetne rajta. Kérem, ne tegyék. Egy percig gondolkodjanak inkább rajta, milyen erkölcsi szinten állhat az a vezető beosztású személy, aki így akar „börpápi” szerepét játszani. S milyen szellem uralkodhat egy intézményben, ahol a beosztott a főnöke kedvéért ilyen kínos misszióra is vállalkozik. Egy egész percig gondolkodjanak, mert hátha nem ez az egyetlen ilyen eset!

ÖNKISZOLGÁLÁS

Az állampolgár ingatlan örökölt. Annak rendje-módja szerint megvolt a hagyatéki tárgyalás, s most már csak az van hátra, hogy igazolja, nincs a kelleltnél több ingatlan a birtokában, a törvények által megengedett keretbe még befér az újonnan rázállt is.

Az állampolgár elment tehát a debreceni II. kerületi hivatal pénzügyi osztályához, hogy beszerze a szükséges igazolást. Kérése meghallgatásra talált, s

azon mód kezébe nyomtak négy darab nyomtatványt, mondván: vigye el, értelemszerűen töltsé ki négy példányban, s hozza vissza.

Az állampolgár szerencsére nem analfabéta, s ha nehezen is, de megértette, mi áll a nyomtatványon, ámbar a felsorolt odavonatkozó rendeletek számokat neki akár kínaiul is írhatták volna, hiszen nemcsak, hogy nem ismeri, mi rejlik mögöttük, de utána nézni sem igen áll módjában. De nem esett kétségbe, feltételezte, hogy az, aki majd az igazolást aláírásával és pecsétjével hiteltelíti, pontosan tudja, miről van szó. Gondot inkább az okozott, hol szerezzen írógépet, amivel négy példányban kitöltheti az íveket. Ez is megoldódott, hiszen akad mindenkinek ismerőse valamilyen hivatalban, egy kis udvarlás után a kedves gépirónó megvette ezt a kis szíveséget. Most tehát már nincs más hátra, mint visszavinni a kitöltött nyomtatványt a kerületi hivatalhoz, hogy ott aláírják, lepecsételjék, s néhány nap múlva érte mehessen.

A néhány nap alatt gondolkodhat rajta, az ügyfélszolgálat ilyen mértékű önkiszolgálóvá tétele a legelőkeltebb módszerek közé tartozik-e.

N. Zs.

Hajlítottbútor gyűjtemény ismert a városban. Szék- és Kárpóti debreceni gyáregysége legújabb múltú háza, amely gyártmányaija a versenyt a környékkel. Erről meggyőződhettem, hogy Vincéné szemézetű kíséretében vétebb üzemet, els ahol a végtermék állnak, jösz szerint cs várnak.

Bementünk azután átadott szociális emeleti szobái öltöbák, könyvtárteremben kultúrterem épületei 1919-ben ilyenformán — a ellenére — nagyon ségre az új épület, adományai.

— Ezután a körvezetőbbek lesznek, voczkyné, minteg annak a beszélgetés az üzemlátogatás László igazgatóval, roly szakszervezet, tattunk.

A téma: a gyár, te.

Először a legforlókát veszem szer tudom, hogy a búan dolgoznak, köz tiz fő végzett egy zók legnagyobb munkás, de többsé végez. A bizonyítkező szakmunkás zömmel a tmk bejárók, ami term gond.

A vállalati mérhabár bizonyos következtében volt, dás, de az év vége ni. Feltűnően fluktuációja, 1975-tek ki és 360-an lécski a várható ide, egy 270 — de azédes első mozzanata

Sok bejáró arányszámú fluktuatényezők, amelyek a művelődés szarpartnereim szerintben a bütorgyár kedhetet azzal, művelődés valamon folyt volna óta azonban moza

Mindenekelőtt közművelődési terban. Engem első terv érdekelt, a távú tervek olyarkat jelölnek, amelésát most még nMárpedig mindehogy mennyi való

A bütorgyári k1976-ra kihelyezelai osztály megnyul. Szeptemberbe dött a hetedik osgyárban. A tanu a nyolcadik osztoktatási formát, nuárban még néh lódnak a munkál45-re emelkedik ma. Ez hatalmas ósen, ha tudjuk gyár dolgozói köjárt általános általános iskolai rendelkezők szármint napjainkban szerű különben a vezése. Mindeneklett a dolgozókat részt meg kellett nyos kedvezmény igazgás, az hogy kolai végzettség párosul valamifnyel, csak azok koznak korábbi sára, akik átlagóval, akaratérővel bütorgyár munk valamin az elér gőlen jutalmat ig kólát végző tar ingyen bocsátott a tanszerket, hozzájárulást fiz nevelők a tanu nek.)

Minőségi válto munkás-utánpótl hogy az idén k műhelyt. A szak dig „szórványosa

VALAMI MOZDULT...

A közművelődés a bútorgyárban

Hajlítottbútor gyár — ezen a néven ismeri a város lakossága a Szék- és Kárpitosipari Vállalat debreceni gyáregységét, az egyik legrégebbi múltú hajdúsági üzemet, amely gyártmányait tekintve tartja a versenyt a korszerű követelményekkel. Erről személyesen is meggyőződhettem, amikor Závoczky Vincéné személyzeti osztályvezető kíséretében végigjártam a gyár több üzemét, elsősorban azokat, ahol a végtermékek már készen állnak, jórészt csak a szállításra várnak.

Bementünk azután a közelmúltban átadott szociális épületbe is, amely több célt szolgál: ebédlő, de emeleti szobái öltözők, fűrdőszobák, könyvtárterem, az ebédlő egyben kultúrterem is. A gyár első épületei 1919-ben emelkedtek, ilyenformán — a rekonstrukciók ellenére — nagyon ráfért a közösségre az új épület, s annak minden adománya.

— Ezután a körülmények is kedvezőbbek lesznek — mondja Závoczky, mintegy nyitányként annak a beszélgetésnek, amelyet az üzemlátogatás után vele, Sütő László igazgatóval és Lechner Károly szakszervezeti titkárral folytattunk.

A téma: a gyár művelődési élete.

Először a legfontosabb tudnivalókat veszem szerbe-számba. Megtudom, hogy a bútorgyárban 1100-an dolgoznak, közülük mindössze tíz fő végzett egyetemet. A dolgozók legnagyobb része betanított munkás, de többségük szakmunkát végez. A bizonyítvánnyal rendelkező szakmunkások száma 140 fő, zömmel a tmk dolgozói. 250-en bejárók, ami természetesen külön gond.

A vállalati mérleg rendben van, habár bizonyos piaci problémák következtében volt egy kis lemaradás, de az év végére be fogják hozni. Feltűnően nagy a dolgozók fluktuációja, 1975-ben 340-en léptek ki és 360-an léptek be. Nem kicsi a várható ideai szám sem, mintegy 270 — de azért ez már a fejlődés első mozzanata.

Sok bejáró munkás, magas arányszámú fluktuáció: ezek olyan tényezők, amelyek nem kedveznek a művelődés számára. Beszélgetőpartnereim szerint az elmúlt években a bútorgyár nem is büszkélkedhetett azzal, hogy a munkás-művelődés valami magas színvonalon folyt volna. A párhuzamosított óta azonban mozdult valami...

Mindenekelőtt éves és középtávú közművelődési terv készült a gyárban. Engem elsősorban az éves terv érdekelt, a közép- és hosszútávú tervek olyan távoli feladatokat jelölnek, amelyek megvalósulását most még nem értékelhetjük. Márpedig minden terv próbája az, hogy mennyi valósul meg belőle.

A bútorgyári közművelődési terv 1976-ra kihelyezett általános iskolai osztály megnyitását tűzte ki célul. Szeptemberben meg is kezdődött a hetedik osztály munkája a gyárban. A tanulók januártól már a nyolcadik osztályt végzik, ezt az oktatási formát választották. Januárban még néhányan bekapcsolódnak a munkába, s velük együtt 45-re emelkedik a tanulók létszáma. Ez hatalmas eredmény, különösen, ha tudjuk, hogy 1972-ben gyár dolgozói közül mindössze 3 fő járt általános iskolába, holott az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma talán több volt mint napjainkban. Nem volt egyszerű különben a csoport megszerzése. Mindenekelőtt agitatív kellett a dolgozókat a tanulásra, másrészt meg kellett csillantani bizonyos kedvezmények lehetőségét. Az igazság az, hogy ha a magasabb iskolai végzettség megszerzése nem párosul valamiféle anyagi előnnyel, csak azok a dolgozók vállalkoznak korábbi mulasztásuk pótlására, akik átlagon felüli ambícióval, akaraterevel rendelkeznek. (A bútorgyár munkaidő-kezelését, valamint az elért eredménytől függően jutalmat ígért az általános iskolát végző tanulóknak, továbbá ingyen bocsátotta rendelkezésükre a tanszereket. Ezenkívül anyagi hozzájárulást fizet azért, hogy a nevelők a tanulók helyébe jönnék.)

Mindössze változott jelent a szakmunkás-utánpótlás képésében, hogy az idén létrehozták a tanműhelyt. A szakmunkástanulók eddig „szórványosan” vettek részt a

képésben, ami annyit jelent, hogy egymástól elszigetelten. A tanműhely léte elsősorban azért fontos, mert idejekorán segítheti a fiatalokat a gyári közösségbe, a felnőtt társadalomba való beilleszkedésbe. A szakmunkástanulók ugyanis a gyárban maradnak végzés után. Asztalosipari, géplakatos, víz-gáz-szerelő és villanyszerelő szakmunkásokat képeznek jelenleg a gyárban.

Tizenötön látogatják a faipari szakközépiskolát, öten járnak a szakmunkások szakközépiskolájába, egyéb középiskolai tanuló tizenhárom készülődik érettségire. Huszonhét fő végzi a marxista egyetemet, kilencen járnak szakosítóra. A marxista középiskolának 21 hallgatója van. A tanfolyamok is az öt fő oktatási bizottság feladatkörébe tartoznak. Elkerülve a részletezést, a nyilvántartás szerint a bútorgyárban körülbelül hétszáz ember vesz részt valamilyen oktatási formában, a legtöbbben a szakszervezet különböző tanfolyamain.

A közművelődés egyéb formáiról esik szó a továbbiakban. A bútorgyáriak elmondják, hogy a gyárban 32 szocialista brigád tevékenykedik. Kérdezem, hány brigád szokott részt venni a Korunk Valósága elnevezésű szocialista brigádvételkedőn. A válasz nem túl lelkesítő: csak a Kossuth brigád vállalja a versenyzést, mások nem. Bizony jó lenne, ha követnék akadnának. Nem a megvei vagy a gyári statisztika kedvéért, hanem azért a célért, melyet a versenykiírás oly szépen fogalmaz: a műveltség gyarapításának a belső igénye folytán. A jövő évi ismeretterjesztési terv már ennek jegyében született: fő szempontja a brigádok felkészítésének vállalása.

Ami a művészeti jellegű élményszerzést illeti, az új kultúrterem jó alkalmat szolgáltat filmvetítésekre. Színházi bérleteket az új színházi évadra nem vettek, mert korábban nem találtak gazdára a szelvények, nem akarták az állam pénzét szórni. Csak helyeselni lehet, hogy a felismerésből tett született: a bútorgyár a jövőben egyes színházi előadásokat kíván „megvenni”, úgy, hogy a komoly darabokra szóló jegyekhez a szakszervezeti bizottság tíz forint támogatást ad, a könnyű műfajú darabok jegyét a dolgozó maga veszi meg. Van érdeklődés a színház egyes előadásai iránt, éppen a napokban bizonyították: a kamaraszínházban jártak több százan.

A könyvtár a következő téma. Január elsejéig önálló volt az üzemi könyvtár, azóta szakszervezeti

letéti könyvtárként működik. Kétségtelen, hogy az időközben felépült új szociális épület kulturáltabb, szebb helyiséget ad, mint amilyen korábban volt, de az is bizonyos, hogy az átszervezés némi zavart okozott. Mutatják a legfontosabb statisztikai adatok: tavaly kétszáz körül volt az olvasók száma, ebben az évben eddig 148. De míg korábban az állomány lassan fejlődő, állandó állománynak számított, a szakszervezeti-könyvtári státus lényegéből következők, hogy az állomány rendszeresen cserélhető. A könyvtárosi teendőket tiszteletdíjas könyvtáros látja el. Egy könyvtárszobát tudtak az új épületben kialakítani, de az a szoba egyben a KISZ-klubszoba is.

Lechner Károlytól kérdezem, aki nagyon régi dolgozója a gyárnak, hogy mi jellemzi a művelődési életet az elmúlt 25 évben? Voltak-e hullámzások, válságok, fellendülések?

— Igen. Az ötvenes évek elején nagyon mozgalmas, színes és színvonalas kultúrellet folyt nálunk. Elsősorban az amatőr együttesekre épült a tevékenység. Kiváló színjátszók és táncosaink voltak, akik az akkori idők követelményeinek megfelelően gyáron belül és gyáron kívül egyaránt rendszeresen felléptek, szerepeltek. Ilyesmire ma már nincs igény. Illetve, úgy tudom, a KISZ megpróbálkozik vele. Nos, körülbelül 1955-től pangás következett, mert azok a formák „kifutották” magukat. A legközelebbi fellendülés 1962 táján kezdődött, ezt a brigádmozgalom hozta magával. Később, a hatvanas évek közepétől megint alább hagyott a kedv és a lendület, nálunk különösen. Most azonban úgy tűnik, ismét a cselekvés korszaka kezdődik.

— Javulás várható a közművelődési munkában — jegyzi meg Sütő László. — Ami itt most megkezdődött, az még nem kiemelkedő, nem példaadó, de reménykeltő kezdet. A korábbi mulasztásokban közre játszottak a termeléssel kapcsolatos problémák is. Az új szociális létesítmény hívószó tud majd megfelelni a követelményeknek.

Egy kis belső vita kezdődik arról, hogyan is lehet értékelni az első lépéseket, s eközben újabb szempontok kerülnek szóba. Például az „Egy üzem, egy iskola” mozgalom kapcsán a Mórész Zsigmond középiskolai kollégium patronálása, a Szoboszlói úti iskolával való kiváló kapcsolat, melyet szerződésben is rögzítettek, a tömegsport, az üdülés, az óvodahozzájárulás, és így tovább. Egy kicsit partnereimet is meglepi, ahogy összeáll előttünk a kép.

Bakó Endre

Szabó Pál- emlékszáma

Megjelent a decemberi ALFÖLD

Tavalyelőtt Tamási Áron, tavaly Veres Péter, az idén pedig Szabó Pál emléke előtt tisztelget az Alföld. A szerkesztőségi „Utószó” szerint a decemberi emlékszámat az hívta életre, az az igény, hogy a Szabó Pál-életmű értékelése kibontakozzon „az apologetikus közelítés, a kritikátlan interpretáció és a méltánytalan elutasítás, a megértést nélkülöző alábecsülés ellentétes végleteiből”. Új filológiai adatokkal, új szempontok felvetésével, új hangsúlyok rakásával, a további kutatások ösztönzésével járul hozzá a szerkesztőségi megjegyzés reményei szerint — a folyóirat a minél hűségesebb, hitelesebb iróportré megrajzolásához. Azt a Szabó Pált mutatja be a lap, aki erősen kötődött szülőföldjéhez, a bihari tájhoz, s aki összekapcsolta az írói és a közéleti szerepet, hivatást.

A folyóirat vezető írása, Szabó Pál mindaddig egyetlen monográfiájának, *Czine Mihály*nak a tollából emlékeket idéz: úgy rajzolja meg egy nagy író és egy kitűnő irodalomtörténész-kritikus kapcsolatát, hogy közben fény vetül az elmúlt évek irodalmi életére, légkörére is. A melegségtől embert, a köztisztéletben álló politikust, képviselőt apró epizódok föllevenítésével mutatja be a cikk. Emlékező, emlékidéző írás Bertalan Ágnesé, az író lányáé is, amely egy hamatosan megjelenő könyv kisebb részlete. Molnár Edit, az íróportréján révén is jól ismert fotóművész, „Fényképezőgéppel Bihargrán” címmel írta meg emlékeit. Ide, az oldott hangú, könnyed stílusú írások közé tartozik az az interjú is, amelyet Pálffy G. István készített azzal az Adler Józseffel, aki ma Budapesten él, s akinek a nyomdájában készült a Komádi és Vidéke, majd a Kelet Népe. „Az a kicsi nyomda Berettyóújfaluban éveken át a baloldali szellem műhelye volt — mondja az interjú készítője, majd Adler Józsefet idézi: — Szombat délutánonként, még diákkorában, bejött Kállai Gyula s vele néhányan. Ott voltak a politikai összejövetelek, majdnem azt mondtamok, szemináriumok, s ott nézték át az új könyveket.” Pálffy G. Istvánnak a másik, Ablonczy Lászlóval közösen készített írása az „Éltre hivatott falu” címet viseli, s arról számol be, hogyan változott az élet Szabó Pál szülőfalujában, hogyan élnek ma Biharugra lakói, s hogyan emlékeznek nagy írójukra.

Voltaképpen ide kapcsolható az emlékszáma egyetlen filológiai jellegű írása, Szabó Pál elbeszéléseiről, a felszabadult falu írójáról, az Isten malmairól, a kései kirengényekről, a talán legjobb történelmi regényről, az Ahogy lehetről készült. Szerzőik: Juhász Béla, Bata Imre, G. Kiss Valéria, Cs. Nagy Ibolya. A szépirodalom Szabó Pál történelemzemléletéről Szabó Gábor Géza fejt ki érdekes véleményét.

Veress József a Talpalatnyi föld, a Csempészek és a Felszabadult föld című filmeket elemzi „Szabó Pál világa filmen” című írásában. Két vers adódik a nagy művész emlékének: *Bényei József és Bálispap Ferenccé*. Ez utóbbiból a következő szép sorok: „Mert e földön úgy lesz hazánk / lehet: örökké talpalatnyi! / ha székre tüzünk jégzúgásban / az úton dudok együtt maradni”.

A számhoz gazdag illusztrációs anyag társul. Molnár Edit eddig ismeretlen, az Arcok és vallomások sorozat Gine-kötetében sem szereplő képeivel van jelen; Kiss Tamás fotói az 1906-as évek legelején készülték, Szabó Pál hajdú-bihari látogatásai alkalmával. A borító harmadik oldalán pedig kötetcímlapok fotói láthatók.

MINDEN IDŐK ROCK ZENÉJE

Körülbelül két évvel ezelőtt Ungvári Tamás terjedelmes és bosszankodó cikket írt arról, mily kevés lehet a magyar muzikában igazán élvezni — megfelelő erősítőberendezések hiányában — a Koncert Bangladesért című filmet.

Félt, hogy ezt az észrevételt a most bemutatott Régi idők rock zenéjére is ki kell terjesztenünk.

Bosszankodással kell kezdenem a kritikát, de a dohogás helyénvaló. Elvezethető hang hiányában ugyanis akár mosolyogva is végignézzhetjük a filmet. A detroit-i koncertterem fiatal közönsége az alkalomhoz illő eksztázisban ringatózik, a verekedőben fűdő énekes meglovagolja gitárját, beleugrik a zongorába, aztán az erősítőket tetejére pattan, letépi magáról az aranyzegeccsel díszített inget és az örvények közé dobja, akik tovább szaggatják — és mi nagyon kívülről érezhetjük magunkat. A moziban olyan hangerevvel kísérik a filmet, amely még a szokásos „filmszínházi zajokat” sem tudja elnyomni, nemhogy illúziót tudna kelteni.

Így a látvány mögé kell képzelnünk a rock and roll mindent elsöpörő ritmus-monotómiáját, amely az ötvenes évek közepén egycsapásra meghódította és a maga képe formálta Amerika és kisebb mértékben sok más ország fiatalosságát.

A rock and roll mágikus erejével idáig is tisztában voltunk, a film is legfeljebb illusztrálni tudja ezt a tény. A tálalás viszont — ahhoz képest, hogy egy rövid koncertkörutat rögzítettek a filmszalagra —

elsőrangúnak mondható. Nem az amerikai filmszeknél megcsodált technikai fogások — hanem az egyszerű és érzékeny alkalmazott archív felvételek miatt. Kétségtelen, hogy a korabeli filmhíradók, filmszettek, tv-műsorok egy-egy kockájának felvillantásával a film dokumentatív erővel hat.

Persze a jelképek meg is kell fejteni, ha valaki nem tudja, mit jelentett James Dean az ötvenes évek fiataljainak, az csak egy durcásan melózó sértett ifjat lát a vásznon. A film teljes megértése — szórakoztató műfajban elég ritka ez — bizonyos életutalmányokat is feltételez.

Rögtön felvetődik tehát a kérdés, tulajdonképpen kiknek készült a film? A könnyűzene kedvelő tizenéveseknek-e, vagy a rock and roll és hátterét emlékeikben deledgető harmincasoknak? A gyártást minden bizonnyal mindkét korosztályt célba vették, s számításkor megalapozottnak is tűnhetett. Az elmúlt években ugyanis olyan nosztalgiahullám söpört végig a világ popzenéjében, amely a tetszhalált színlő rock and roll nemcsak feltámasztotta, hanem az „örök slágerlisták” élére is állította. S itt tévedett a filmben szereplő Little Richard, nem ő a műfaj királya, maga rock and roll a király.

A magyarzást a film is megadja. A rock and roll a szülője, forrása minden irányzatnak, amely utána következett a fiatalok zenéjében, ez ma már közhely. Sid Leevin és Bob Abel filmje a közhegy igazságáért érvel. Sorra csendülnek fel azok az eredeti dallamok, me-

lyeket hajlamosak voltunk a néhány évvel később „begördülő” beatek újdonságának hinni.

Majdnem mindenki itt van, aki számít. A gyermekien örülő, a hetvenes évek fiatalágának tapsát meghatóttan köszönő Chubby Checker, aki mellesleg nem kisebb divatot vitt világsikerre, mint a twist. Három groteszk fekete hölgy is elletti táncát, akiket nálunk jószerevével nem ismerünk, a Shirelles együttes, egy kiskatonáról énekelnek, miközben a „bálvány”, Elvis Presley munderbabujtatásának aprólékos történetét montírozzák melléjük. Több millió lány és asszony siratta akkor Elvist, aki egyébként csak dokumentumként szerepel a filmben, pedig bizonyára lett volna egy-két szava a rock történetéhez. Jelenleg éppen egy 1961-ben rögzített száma van a slágerlistákon.

Aztán a mára már legendává szelídült nagyságok tűnnek fel. A kedvesen kövérkés Fats Domino hajlakkal kezeli magát az öltözőben, hogy aztán eldunnyögje a többszörosen örökzöld Blueberry Hill-t. Kár, hogy az igazán „rokis” számai kimaradtak. És láthatjuk az ellentétet is, a kiszámított gonoszágót, a lila szájú sátn szerepében tetszelgő Little Richardot, aki elkényeztetett kölyökként nyafog, de — s mindent el lehet felejtetni neki, csak ezt nem — közben a Tutti-Frutti-val, a Good Gully Miss Molli-val, a Long Tall Sally-val kitörölhetetlenül bevészte énekesi álnévét a rock történelemkönyvébe.

Közben beront az irodalomból is ismert keleplő száju lemezlovas,

gú cikke, Bakó Endre Pályakezdes Biharban című tanulmánya is. A Kisgazdapárt képviselőjelöltjéről és a Komádi és Vidéke alapításának fennállásának és megszűnésének körülményeiről mond el eddig ismeretlen tényeket a szerző, nem egy esetben korrigálva a Nyugtalan élet, Szabó Pál önéletrajzi regényérek megállapításait, emlékezéseit is. A folyóiratban közölt dokumentumok közül megkülönböztetett érdeklődésre tarthatnak számot azok a levelek, amelyeket Bihar Nagy Lajossal, a bojtó néptanítóval, majd újságíróval váltott az író. „Írd meg a Kisgazdapártot!” — szólítja fel az egykori harcostársat az egyik levél, a másikban pedig egy érdekes gyűlés iránt érdeklődik. „Az elmaradt gyűlés” című Szabó Pál-cikk aprólékosan elmeséli annak a nagyváradi megmozdulásnak a történetét, amelyen részt vett Bicsy-Zsilinszky Endre is, s amely demonstrációnak készült a hitleri fasizmus ellen. A helytállás, az „ahogy lehet” parancsát hirdeti ez a cikk is, akárcsak a Tamási Áronhoz írt levél, melynek már a címül kiemelt sora is jellemző: „...nehéz embernek lenni!”

Az emlékszáma irodalomtörténeti jellegű írásai Szabó Pál elbeszéléseiről, a felszabadult falu írójáról, az Isten malmairól, a kései kirengényekről, a talán legjobb történelmi regényről, az Ahogy lehetről készült. Szerzőik: Juhász Béla, Bata Imre, G. Kiss Valéria, Cs. Nagy Ibolya. A szépirodalom Szabó Pál történelemzemléletéről Szabó Gábor Géza fejt ki érdekes véleményét.

Veress József a Talpalatnyi föld, a Csempészek és a Felszabadult föld című filmeket elemzi „Szabó Pál világa filmen” című írásában. Két vers adódik a nagy művész emlékének: *Bényei József és Bálispap Ferenccé*. Ez utóbbiból a következő szép sorok: „Mert e földön úgy lesz hazánk / lehet: örökké talpalatnyi! / ha székre tüzünk jégzúgásban / az úton dudok együtt maradni”.

A számhoz gazdag illusztrációs anyag társul. Molnár Edit eddig ismeretlen, az Arcok és vallomások sorozat Gine-kötetében sem szereplő képeivel van jelen; Kiss Tamás fotói az 1906-as évek legelején készülték, Szabó Pál hajdú-bihari látogatásai alkalmával. A borító harmadik oldalán pedig kötetcímlapok fotói láthatók.

Szűcs József

CENTRUMHÉTFŐ

KENYÉRPIRÍTÓ,
TERMOSZ,
EGYES
NŐI, FÉRFI,
FIÚ MŰSZÖRME
BUNDÁK
ÉS KABÁTOK,
EGYES ÁGYNEMŰK

SZABAD KAPACITÁST

— ELSŐSORBAN FORGÁCSOLÓ JELLEGŰT —
KERESÜNK

CSAPAGYGYÁRTÁSHOZ SZÜKSÉGES
SZERSZÁMOK KÉSZÍTÉSÉRE
TÖBB TÍZEZER ÓRAS NAGYSÁGRENDBEN.
**MAGYAR GÖRDÜLŐCSAPÁGY MŰVEK
GYÁRTÓESZKÖZ-GAZDÁLKODÁSI OSZTÁLY**
Debrecen, Szabadság útja 113. Telefon: 16-520/105 mellék
Ugyintéző: Szalacsi Zoltán csop.-vez.

Közgazdasági egyetemet végzett, s legalább 5 éves
vállalati gyakorlattal rendelkezők részére

PÁLYÁZATOT HIRDETÜNK

**tervezési és munkügyi
osztályvezetői**

állítás betöltésére.

Ajánlatokat „Sürgős 36135” jellegre
a debreceni Hirdetőbe kérjük.

Kelet-magyarországi
Vízügyi Tervező Vállalat

felvételre keres

gépészmunkásokat

3-5 éves gyakorlattal
szerkesztői munkakörbe.

Jelentkezés Debrecen,
Hajnal u. 15. sz.
alatti irodánkban.

A MAGYAR
GÖRDÜLŐCSAPÁGY
MŰVEK

felvételre keres

gyakorlattal rendelkező
ESZTERGÁLYOSOKAT,
MARÓSOOKAT,
HIDARUKÉZELŐKET,
valamint fiatalokorú fiúkat
és lányokat.

Jelentkezni lehet
a vállalat
munkaerő-gazdálkodási
csoportjában Debrecen,
Szabadság útja 113.

DECEMBER

24

Ne halogassa
az utolsó pillanatig...

**MÁR MOST ADJA FEL
KARÁCSONYI
KÜLDEMÉNYEIT!**

KÉRJÜK: GONDOS CSOMAGOLÁSSAL
ÉS PONTOS CIMZÉssel SEGÍTSE
A POSTA MUNKÁJÁT!

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ

Hajdúszoboszlón társas
nyaralóban kisméretű nyaralót
vennénk. „Késpénz
1976” jellegre a kiadóba.

Nagyterületű, két család-
nak is kialakítható ház 240
négyzetméterrel telekkel eladó.
Kerekestelep, Leiningen ut-
ca 17.

INGATLAN

Sárandon a vasútállomás
mellett 600 négyzetméter
négyzet méterű, 40 év
nyaraló, Starling almas
eladó. Villany, fűtőt kút
szivattyúval, bekerítve. Er-
deklődni: Rácz Károly
szomszédnál.

Hajdúszoboszló, Földvár u.
44. sz. alatti 176 négyzetmé-
terű építési soroktelket min-
den elfogadható áron sür-
gösen eladó. Erdeklődni ki-
zárólag Debrecen, Rába u.
3. szám alatt.

ALBÉRLET

Házaspár egy gyermekkel
szerezni, üres, külön bejá-
ratú szoba-konyha lakást
bérletre központban. „Üres
lakás” jellegre a kiadóba.

Fiatallakás egy gyer-
mekkel bútorozatlan albér-
letet keres. „December 15-
től” jellegre a kiadóba.

ÁLLÁS

Bejárónőt január 1-től
felvezetni, lehet nyugdíjas
is. Csapó u. 75. sz. 1.
főorvos.

Fiatallakás két gyer-
mekkel egyedülálló idős
személlyel eltartható szerző-
dést kötne. „Othonlét”
jellegre a kiadóba.

JÁRMŰ

Kétéves 1500-as Polski
FIAT gépkocsit eladó. Haj-
dúszoboszló, Vörös Hadsere-
g útja 27. III. em. (Ha-
las).

Garázsban tartott Zsiguli
sürgöcs eladó. Hajdúszob-
oszló, Baross u. 22.

HÁZASSÁG

45 éves, 171 cm magas
szakmunkás megismerkedne
lakással rendelkező 40 év
fölötti nővel, házasság cél-
jából. Gyermekek nem aka-
dály. „Kölcsönös szeretet
36260” jellegre a Hirdetőbe.

180/42 elvált gyermekte-
len, korrekt, barna szak-
munkás megismerkedne
olyan magas terméti hölgy-
vel, aki házasság céljából, aki
vidéki, városi kertés laká-
somban költöznék. Gyermekek
nem akadály. „Téli esküvő”
jellegre a kiadóba.

175/48 barna, jó megjele-
nésű, elvált géplakatos há-
zasság céljából megismer-
kedne korban hozzáillő öze-
veg vagy elvált hölgyvel,
egy gyermek nem akadály.
Lakásom van. „Rossz egye-
dül” jellegre a kiadóba.

Megismerkednék házasság
céljából egyedül 41-44
év közötti egyedül élő, 160
cm körüli becsületes, jó
szándékú lánnyal. Minden
levélre válaszolok. „Szeret-
tet, megbecsülést” jellegre a
kiadóba.

BŰTOR

Mindenféle szép bűtor vé-
tele és eladása. Arany Já-
nos u. 13. Telefon: 11-896.

ÁLLAT

Hízó eladó. Tegez u. 150.
Egy hizott sertés eladó.
Zrínyi u. 85. A Sámsoni úti
kocsmanál.

Fiatallakás 200 kg-os hizott
sertés, kettéhasítva is, el-
adó. Létai út 38.

2 db 170-190 kg-os ten-
gerivel hizalt sertés eladó.
Leiningen u. 13.

Eladó 200 kg-os hízó. Go-
hér u. 20.

1 db hússertés 150 kg-os
eladó. Lakatos u. 18.

2 db 160-170 kg-os sertés
eladó. Debrecen, Szotyori u.
37.

Kövér sertések eladók.
Kertváros, Szabó Lőrinc u.
21.

EGYÉB

Saját termései házi bor
kaphatók. Csokonai utca 41.
szám.

Gáspalack tüzhelyvel el-
adó. Hid u. 8. Pereszényi.

Eladó olajkályha. Faze-
kas Mihály u. 3. Pacsirtá-
ból nyílik.

Matchbox autópályra Trach
800-as eladó 600-ért. Hor-
tobágyi u. 25. 1/4.

Gáspalack rezoval, két-
fehér mély babakocsi eladó.
Achim A. u. 53.

Tiszta, elvált asszony két
gyermekkel idős személy
gondozását vállalná, lakha-
tás fejében. „Szorgalmas”
jellegre a kiadóba.

Dolgozókat alkalmaznak

Három műszakos — 6 munkanap
után 2 szabadnappal járó munka-
idő-beosztású gyógyszeralapanyag-
gyártó üzemünkbe dolgozókat, fel-
vonószereket, lakatos, esztergá-
lyost és segédmunkásokat azonnali
belépéssel felvesszük. BIOGAL
Gyógyszergyár, Debrecen, Pallagi
út 13.

Pénztárost felvessz a Debreceni
Szakipari és Kiskereskedelmi Szövet-
kezet Debrecen, Monostorpályi út 9.

A DEASZ felvessz takarító-ablak-
tisztító tevékenységre férfi és
női munkásokat. Fizetés teljes-
menny alapján történik. Jelenke-
zés Debrecen, Rákóczi u. 37. Munka-
ügyi csoport.

Az Idegenforgalmi Hivatal állan-
dó munkára Karbantartó Keres.
Villanyszerelői képzésű szak-
gépészt. Jelenkezés: Főnix Szálló Deb-
recen, Barna u. 17. Ugyintéző: Far-
kas István.

A mikeszécsi Rákóczi Mgtsz
gépészt felvételre keres mező-
gazdasági gépszereket, autószer-
előket és egy fő autóvillamosági
szereleket. Jelenkezés személyesen
az Oláh tanyai gépműhely vezető-
jénél.

Felvesszük géplakatos, esztergá-
lyos, fűvő-festő szakmunkásokat,
18 éven felüli szakma nélküli mun-
kavállalókat betanításra esztergá-
lyos munkákra, 3 hónapos betanítá-
si idővel segédmunkást. Jelenke-
zés MEZŐGÉP 1. sz. gyára Debrecen,
Híd utca 4., munkaügyi.

A Hajdú megyei Állami Építő-
ipari Vállalat Hajzgyára felvételre
keres lakatos, karbantartó villany-
szerelő, karosszérialakatos, autó-
elektromos-szerelő szakmunkáso-
kat, továbbá betonozókat, segéd-
munkásokat (nyugdíjasokat is). Ra-
kóczi utca 37. Jelenkezés személyesen
a munkahelyen. Jelenkezés a Hajzgyá-
ban, Debrecen, Balmazújvárosi út
10. szám.

A Hajdú-Bihar megyei Állami
Gazdaságok Szakszolgálati Állomá-
sa rajzolni tudó földmérőtechni-
kust vagy földnyilvántartásban já-
ratos műszaki rajzoló, valamint
gyorsírói tudó telexkezelőt felvessz.
Jelenkezn lehet frásban vagy szemé-
lyesen Debrecen, Becskereki
Sándor u. 5. III. emelet, a szakszól-
gálat vezetőjénél.

Termelőszövetkezetünk azonnali
belépéssel felvessz nagy gyakorlat-
tal rendelkező gépészteti műszaki
vezetőt és közzgazdást. Jelenkezés
frásban vagy személyesen. Lenka
Termelőszövetkezet, Hajdúszovát.

Nagy gyakorlattal rendelkező
anyagbeszerző, esztergályos, ma-
rós, lakatos, asztalos szakmunká-
sokat, falpári gépmunkást, betanít-
tott lakatos, könnyű fizikai mun-
kára férfi és női munkavállalókat
és fizemi segédmunkásokat alkalm-
mazunk. Betanítunk hőmérőszűző
munkakörbe érettségizett nódol-
gozókat. TANERT 1. sz. Mechanika
I. Gyáregysége Debrecen, Hámán
Kató út 76.

A Kelet-magyarországi Vízügyi
Építő Vállalat 1. sz. Főépítésveze-
tősége építőipari és vízügyi szak-
iskolát végzett munkavezetőt ke-
res felvételre. Továbbá ács, vasbe-
tonszerelő, kömüves szakmunkáso-
kat, illetve komplett brigádokat
debreceni munkahelyre. Jelenke-
zés: Debrecen, Vágóhid u. 18. sz.

A MEK-kirendeltség felvessz gé-
pelni tudó adminisztrátort, lehető-
leg közzgazdasági végzettséggel. Je-
lenkezés: Mikeszécsi út 10. szám,
az adminisztratív vezetőnél.

A Kossuth Lajos Tudományegye-
tem Alkalmazott Kémiai Tanszék
gépírói tudó tanszéki adminisztrá-
tort keres. Jelenkezés a tanszéken.

Gyakorlattal rendelkező gyors,
gépíró felvesszünk. „Jó munkaerő”
jellegre a kiadóba.

GYÁSZHÍR

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy
ID. DR. PÁLL MÁRTON arany-
diplomás állatorvos 74 éves korá-
ban elhunyt. Temetése december
hó 17-én, péntek délelőtt 11 órakor
lesz a debreceni Kőtemető 1. o-
ravetelőz terméből egyházi szer-
tartás szerint. A gyászoló család,
Lakás: Nyirábrány, Rákóczi u. 14.

Ózdra u

Hazai pá

Szombaton, a kora
Debrecenből a DVSC
utáni Ózd—DVSC
előtt beszélgettünk M
várok, szoros eredmé-
mely talajú, sáros pá-
bizom abban, hogy a
csak a találkozó előtt
Gottdiener mellé a h
rülljön: Maczkó, Rácz
don újoncot avatunk,
szott az NB II-ben. A
Kiss J., Potyók, Pus-
vik — Rácz, Maczkó
tartalek Mezel lesz.

Az Ózdi Kohász a
értékes pontot vitt h
tése jelenleg 12 pont
csapat eddig 19 pont
II. húscsapatos mező
A labdarúgó NB II
mérkőzik a két haj-
helyén álló DMTE az
tot szerzett — most
város, egy hét múlva
telepre. Érdekeség, a
genbeli mérkőzéssel
len mérkőzik, jövő
nába utazik.

Pallagi Róbert, a
pályára lépő csapat
debreceni együttes M
Kiss, Magyar Á., Szabó
Magyar G., Szabolc
Leninvárosi MTK el-
A Hajdúszoboszlói
rozatát: ma délután
helyén álló Sátorall
tesét fogadja. A pap
vagy pontokat szerez

— Tisztes eredm
rok a keleti csoport
tóje elleni mérkőz
zom a hazai pályá
ben, a közönség le-
dításában, ver-
helytállásában. Ig
megnehezíteni a
csapat győzelmét
mazzott a vasárnap
órákor kezdődő
csapatverseny esély
gatva Pálocska Józse
recek edzője.

Az új rendszerű o
seny utolsó forduló
pontvesztéség nélkül
Zalka SE és a még
DMTE találkozik.
ezúttal is foghíjas
állít, bár a korábbi
pest bővíti az együt
vek szerint kilenc
szorította. Vasárnap
kozik a korábbi if
logatott Kiss, ak
SK-ból igazolt a

Ökölvívó C

DK

— Tisztes eredm
rok a keleti csoport
tóje elleni mérkőz
zom a hazai pályá
ben, a közönség le-
dításában, ver-
helytállásában. Ig
megnehezíteni a
csapat győzelmét
mazzott a vasárnap
órákor kezdődő
csapatverseny esély
gatva Pálocska Józse
recek edzője.

Az első újkori o
tékok kétszeres ú
tisztelőtérrel jól
senyt rendezett a
fedett uszodában
szakszövetség. A
viadalon elsősorba
talabb korosztály
indultak.

A győztesek.
Lányok. 100 m b
Losonczy (D. Spor
266,6 m béka v

A hollandiai E
ban, a női sakkv
zónaközi döntő 10
ban a magyar Ve
világgal döntet
között a jugoszlá
viccsel. Az élcso
Ahmilovszkaja 8
nyir 7,5 pont, Va
Verőci 7—7 pont.

Szombaton o
XXXII. országos
ni bajnokságon a
öt függőjátsmájá
a Magyar Sakksz
senytermében. A
közül csak négy
be, a Tompa—Pet
zés a játékidő le
vábbra is függő
A négy befejeze
eredménye: Sár
T. döntetlen, E
1:0, dr. Eperje
0:1, Portisch F.—
len.

Az első újkori o
tékok kétszeres ú
tisztelőtérrel jól
senyt rendezett a
fedett uszodában
szakszövetség. A
viadalon elsősorba
talabb korosztály
indultak.

A győztesek.
Lányok. 100 m b
Losonczy (D. Spor
266,6 m béka v

A hollandiai E
ban, a női sakkv
zónaközi döntő 10
ban a magyar Ve
világgal döntet
között a jugoszlá
viccsel. Az élcso
Ahmilovszkaja 8
nyir 7,5 pont, Va
Verőci 7—7 pont.

Szombaton o
XXXII. országos
ni bajnokságon a
öt függőjátsmájá
a Magyar Sakksz
senytermében. A
közül csak négy
be, a Tompa—Pet
zés a játékidő le
vábbra is függő
A négy befejeze
eredménye: Sár
T. döntetlen, E
1:0, dr. Eperje
0:1, Portisch F.—
len.

Az első újkori o
tékok kétszeres ú
tisztelőtérrel jól
senyt rendezett a
fedett uszodában
szakszövetség. A
viadalon elsősorba
talabb korosztály
indultak.

A győztesek.
Lányok. 100 m b
Losonczy (D. Spor
266,6 m béka v

A hollandiai E
ban, a női sakkv
zónaközi döntő 10
ban a magyar Ve
világgal döntet
között a jugoszlá
viccsel. Az élcso
Ahmilovszkaja 8
nyir 7,5 pont, Va
Verőci 7—7 pont.

Szombaton o
XXXII. országos
ni bajnokságon a
öt függőjátsmájá
a Magyar Sakksz
senytermében. A
közül csak négy
be, a Tompa—Pet
zés a játékidő le
vábbra is függő
A négy befejeze
eredménye: Sár
T. döntetlen, E
1:0, dr. Eperje
0:1, Portisch F.—
len.

Az első újkori o
tékok kétszeres ú
tisztelőtérrel jól
senyt rendezett a
fedett uszodában
szakszövetség. A
viadalon elsősorba
talabb korosztály
indultak.

A győztesek.
Lányok. 100 m b
Losonczy (D. Spor
266,6 m béka v

A hollandiai E
ban, a női sakkv
zónaközi döntő 10
ban a magyar Ve
világgal döntet
között a jugoszlá
viccsel. Az élcso
Ahmilovszkaja 8
nyir 7,5 pont, Va
Verőci 7—7 pont.

Szombaton o
XXXII. országos
ni bajnokságon a
öt függőjátsmájá
a Magyar Sakksz
senytermében. A
közül csak négy
be, a Tompa—Pet
zés a játékidő le
vábbra is függő
A négy befejeze
eredménye: Sár
T. döntetlen, E
1:0, dr. Eperje
0:1, Portisch F.—
len.

KÖNYVCSEKK

KÖNYVCSEKK
A
MŰVELT NÉP
KÖNYVTERJESZTŐ
VÁLLALAT
SZOLGÁLTATÁSA

Kérjen tájékoztatást
a könyvesboltokban

Munka közben véd,
munka után ápol a

fabulon
szilikonos
kézvédő krém

A különösen igénybe vett
kéz bőrét védi és ápolja.
Használata — a benne levő
szilikon víztaszító tulajdon-
sága és négyféle vitamin-
ja következtében — nők-
nek, férfiaknak egyaránt
fontos.

Ózdra utazott a DVSC

Hazai pályán az NB III-asok

Szombaton, a kora délutáni órákban autóbusszal elutazott Debrecenből a DVSC NB II-es labdarúgócsapata. A ma délutáni Ózda-DVSC bajnoki mérkőzés esélyeiről az indulás előtt beszélgettünk Makray Balázs edzővel: Nagy küzdelmet várunk, szoros eredményt hozhat a találkozó. A valószínűleg mély talajú, sáros pályán a nagyobb küzdeni akarás dönthet, bizom abban, hogy a mi javunkra. A végleges összeállítást csak a találkozó előtt hirdetem ki. Még gondolkozom, hogy Gottedier mellé a három jelölt közül melyik két csatár kerüljön: Maczkó, Rác vagy Zavadzki. Lehetséges, hogy Ozon újoncot avatunk, hiszen a fiatal Zavadzki még nem játszott az NB II-ben. A várható összeállítás: Szabó J. (Kun) — Kiss J., Potyók, Puskás, Lipók — Herczeg, Szabó I., Vaczlavik — Rác, Maczkó (Zavadzki), Gottedier. A harmadik tartalék Mezei lesz.

Az Ózdi Kohász a legutóbbi bajnoki találkozón 0-2 után értékes pontot vitt haza Szekszárdról. Frenkó László együttese jelenleg 12 ponttal a 18. helyen áll. A debreceni vasutas csapat eddig 19 pontot gyűjtött — ezzel a kilencedik az NB II. húscsapatos mezőnyében.

A labdarúgó NB III. északkeleti csoportjában hazai pályán mérkőzik a két hajdú-bihari együttes. A táblázat második helyén álló DMTE az utóbbi három találkozón csak egy pontot szerzett — most itt a lehetőség a javításra: ma a Leninváros, egy hét múlva a Gyöngyös látogat a nagyerdei sporttelepre. Érdekesség, hogy a vetélytárs Kazincbarcika két idegenbeli mérkőzéssel zárja az évet: ma Egerben a Vasas ellen mérkőzik, jövő vasárnap pedig a Papp József SE otthonába utazik.

Pallagi Róbert, a DMTE edzője már szombaton kijelölte a pályára lépő csapatot. Ezek szerint ma délután egy órától a debreceni együttes Mező — Kelemen, Pál, Gergely, Makszin, Kiss, Magyar A., Szabó, Ambrus, Demkó, Vékony — csere: Magyar G., Szabolcsi, Mészáros összeállításban szerepel a Leninvárosi MTK ellen.

A Hajdúszoboszlói Boeskaik tovább folytathatja sikeres sorozatát: ma délután egy órától a bajnoki táblázat nyolcadik helyén álló Sátoraljaiújhegyi Spartacus MEDOSZ MÁV együttesét fogadja. A papírforma alapján a hazaiak ismét pontot vagy pontokat szerezhetnek.

Ökölvívó CSV

DMTE-Zalka

Tisztes eredményt várunk a keleti csoport listavezetője elleni mérkőzésen. Bizom a hazai pálya előnyében, a közönség lelkes buzdításában, versenyzőink helytállásában. Igyekszünk megnehezíteni a gyöngyösi csapat győzelmét — fogalmozott a vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődő ökölvívó csapatverseny esélyeit látogatva Páloska József, a debreceniek edzője.

Az új rendszerű csapatverseny utolsó fordulójában a pontvesztés nélkül vezető Zalka SE és a még nyeretlen DMTE találkozik. A DMTE ezúttal is foghíjas csapatot állít, bár a korábbiakhoz képest bővül az együttes: a tervek szerint kilenc ökölvívó lép színpadra. Vasárnap bemutatkozik a korábbi ifjúsági válogatott Kiss, akit a Bajai SK-ból igazolt a debreceni klub.

Bizonyára jó mérkőzést hoz papírúlyban a Huczik (DMTE)—Péter, harmatsúlyban a Földéki (DMTE)—Ács találkozó. Könnyűsúlyban az országos ifjúsági bajnok Varga II. (DMTE) ellenfele a junior magyar bajnok Somlai lehet, aki korábban a debreceni együttesben bokszolt. Természetesen még változhatnak az összeállítások, hiszen csak a mérkőzés előtt dől el, hogy ki melyik súlycsoportban indul.

A városi sportszarnokban délelőtt 10 órakor kezdődő mérkőzés előtt a D. Sportiskola és a D. Dózsa fiatal ökölvívó tartanak bemutatót. A DMTE elnökségének tájékoztatása szerint a nagyerdei sporttelepre kiadott belépők erre az ökölvívó-találkozóra is érvényesek.

Kovács András

Hajós Alfréd-émlékverseny Debrecenben

Az első újkori olimpiai játékok kétszeres úszóbajnoka tiszteletére jól sikerült versenyt rendezett a nagyerdei fedett úszóudvarban a városi sportszövetség. A kétnapos viadalon elsősorban a legfiatalabb korosztály versenyzői indultak.

A győztesek.

Lányok. 100 m béka gyors: Losonczy (D. Sportiskola). — 266,6 m béka vegyes: Losonczy (D. Sportiskola).

Szonci. — 400 m delfin vegyes: Szentjóni (D. Sportiskola). — 100 m ifjúsági gyors: Mechler A. (DVSC). — 100 m ifjúsági mell: Rentka E. (DVSC). — Fiúk. 100 m béka mell: Nagy I. (D. Sportiskola). — 266,6 m béka vegyes: Nagy I. — 400 m delfin vegyes: Hegedűs (D. Sportiskola). — 100 m úttörő mell: Kovács (D. Sportiskola). — 100 m felnőt gyors: Mechler F. (DVSC).

Sport hírek

A Ferencvárosi ide vezető-ségválasztó közgyűlést a Kertészeti Egyetem dísztermében tartották, ahol két évvel ezelőtt 75. „születésnapjáról” emlékeztek meg ünneppélyes keretek között. Igen eredményes esztendő zár ugyanis a patinás múltú egyesület, amely 1976-ban ismét előbbre lépett, amit sok számszerű eredmény mellett az is bizonyít, hogy a montreali olimpián 25,78 ponttal a legsikeresebb magyar egyesületnek bizonyult. Dr. Lénárt Lajos, az FTC elnöke nyitotta meg a közgyűlést, majd Harót János ügyvezető elnök tett kiegészítést az írásbeli jelentéshez. Elmondta, hogy a zöld-fehér színű név képviselői például — öt év alatt — 367 országos bajnoki címet szereztek, 6-8 világ- és Európa-bajnoki

aranyéremmel büszkélkedhetnek, s Magyar Zoltán eddigi pályafutására Montrealban tette fel a „koronát”, a löngésben megnyert bajnoki címmel. Az ügyvezető elnök ismertetőt adott a klub, a 15 szakosztály életéről, örömeiről, gondjairól. Megtörtént az FTC 15 tagú elnökségének megválasztása. Elnöke továbbra is dr. Lénárt Lajos, ügyvezető elnök Harót János maradt.

Szombaton öt mérkőzést játszottak a labdarúgó MNK-ban. Ú. Dózsa—Szegedi EOL 3:1 (2:0), FTC—SBTC 3:0 (1:0), Zalaegerszegi TE—Dorogi AC 0:0, Csepel—Bp. Honvéd 3:2 (1:0), Békéscsabai Előre Spartacus—Tatabánya 1:1 (1:0).

Majd ha fagy...? Műjégpálya épül Debrecenben

A tájékozatlan embert többszörös meglepetés érheti a bemutatkozásokkor. Olyasvalakivel beszélget, akivel Jihlavában, a torontói palánk mellett vagy a moszkvai jégstadionokban a legnagyobb természetességgel elcsevegne — de itt, Debrecenben már a pusztá jelenléte is bizarrnak tűnik. A robusztus ember az íróasztal túlsó oldalán a megyei jég sportszövetség elnöke, egykori válogatott kerettag, a hosszú évek óta még mindig csak ébredező vidéki jeges élet egyik apostola. Ládi Józsefnek hívják. A korong szerelmese, s minden erejével azon fáradozik, hogy — bocsánat a példáért — vizet fakasszon a sziklákból. Azaz: megszerze a debreceni korongéletet. Talán emlékszik még az olvasó az egykori Dózsa-pálya január estj hokimeccsére, a csónakázó tavon felállított palánkra. Valamikor Debrecen csapata is részt vett a vidékbajnokságon. Rövid, enyhe telek következtek, s a vidéki jégkorong néhány évi fellángolás után visszahanyatlott a porba. Műjégpálya nélkül nem megy.

Az valahogy mégiscsak megy. Korcsolyázó sportunk egy-egy képviselője mégis ott van az európai középmezőnyben, jégkorong együttesünk pedig éppen az elmúlt évben került fel a világ bajnokság B csoportjába. Az a Magyarország, amely összesen vagy 80 jégkorongozóból válogathat, az az ország, ahol mindezt egyetlen fedett jégstadion sem épült, ahol egy hetvenévesekből szervezett csapat is a dicső ötdik helyen végezne a nemzeti bajnokságban — mivel csak négy együttesünk van. A főváros lehetőségei valamivel jobbakk — a műjégpálya mellett ott van a Millenáris sátorotörős pályája, a Kisstadión, a Megyeri út. S ezzel tulajdonképpen véget is ér a felsorolás. Vidéken? A dunajvárosi műjeget leszámítva mindenütt csak az időjárásban reménykedhetnek.

Debrecen sincs más helyzetben. Télien megrendezik az úttörő-olimpiát a csónakázón, lelkes hoki-barátok naponta hízalják a Gáborjánj Szabó Kálmán utcai pályát jég edzés szerveznek, terveket szőnek — s aztán jön egy meleg szellő, s rögtön cseppfolyóssá válnak a szép elképzelések. Műjég kellene...

Jövőre lesz is! — mondja Sorbán László, a városi testnevelési és sportbizottság vezetője. — Hetvenöt decem-berben a városi tanács ülésén felállt egy elvtárs és kérte, jó lenne, ha a tanács támogatná a műjégpálya-építési gondolatát. Nem sokkal később a debreceni üzemei vezetői tárgyaltak ebben az ügyben — a tanács és a vállalatok felajánlása, segítségük lehetővé tette, hogy a „fő-vállalkozó”, a DMTE belekezdjen a nagy munkába.

A nagyerdei sporttelepen az egykori Építők-pálya szabadtéri színpadának a helyén még nem látszik, hogy alig 11 hónap múlva itt műjégpálya nyitja kapuit. — Nem látszik, hiszen jelenleg még csak a kiviteli tervek készülnek. A technológiai feladatok terveit — társadalmi munkában — a budapesti Klímaipari Szövetkezet Delta Szocialista Brigádjára állítja össze — tájékoztat Erdői László, a munka egyik szervezője, a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat beruházási csoportvezetője. — Elküldtük a megrendeléseket: Csehszlovákiából érkezik a kompresszor, az NSZK-ból az ammóniaszivattyú, a Hajdú megyei Vegyipari Vállalat készíti a tartályokat. A menetrend szerint március 31-ig a belső szerelések végzésére át kell adnunk a kiszolgáló épületeket, május 30-ig el kell készülni a jégpálya 60 x 30 méteres nemzetközi méretű betonfelületének. Erre kerül aztán a 28 kilométer hosszúságú különlegesen ötvözött cső — a műjég érendszere.

Megcsappant a kassza, fizet a Bayern

Hiába volt a legjobb bajor ügyvédek minden próbálkozása: a leggazdagabb nyugatnémet labdarúgó-egyesületnek, a Bayern Münchennek a pénztárhoz kellett járulnia: csütörtökön 2,4 millió márkát kellett befizetnie „elmaradt adózás” címen.

A nyugatnémet sztárklub az elmúlt években, amikor Beckenbauer, Müller és társai jóváértékelték kupát, bajnokságot sorozatban nyert és a válogatott gerincét adta, nagy jövedelemre tett szert. A befolyt összegek tekintélyes részét jól jövedelmező beruházásokra fordította. Nemcsak nagy sportlétesítményeket építtetett, de München közelében hozzáfogott egy óriási szórakoztatóközpont kialakításához is. A tisztán kereskedelmi vállalkozás súlyos adó alá esik az NSZK-ban, a klub vezetősége azonban elmulasztott eleget tenni kötelezettségeinek.

Amikor a szövetségi adóhivatal felügyelt a millókra rugó hátralékra és figyelmeztette a Bayernt, Neudecker elnök a tartományi pénzügyminisztériumnál keresett támogatást. Ajánló levelet kaptak a lokalpatrióta hivatalnokoktól, hogy a közel két és fél milliós adóhátralékot sajátos formában róhassák le: építsenek olyan sporttelepet, amelyet a nagyközönség is látogathat. A szövetségi adóhatóságok azonban hajthatatlanok maradtak. Így a klub kasszája most megcsappant, Neudecker elnök pedig sajtónyilatkozatban fejezte ki „mélységes csalódását” a döntés miatt. A Bayernt ennek ellenére sem fenyegeti csőd: egy kimutatás szerint változatlanul a legjobban gazdálkodó egyesület a Német Szövetségi Köztársaságban.

Arra a kérdésre pedig, hogy mikor lesz jégpálya Debrecenben, remélhetőleg csak jövő novemberig kell így válaszolni: — majd ha fagy...

A városi sportfelügyelőségen beszélgettünk. Sorbán László egy 1968-ban készült tervrajzot tesz az asztalra — csaknem változtatás nélkül a nyolc éve megrajzolt terv szerint épül a műjégpálya. Az első ütemben, jövő télre elkészül a jégfelület, a kiszolgáló épületsor, az öltözőkkel, melegedővel és büfével, s a tervezők szeretnének (ideiglenesen) árnyékoló tetőt húzni a pálya felé. Később ötezer személyes lelátóval övezik majd a jeget, s eljön talán az az idő is amikor végleges tetőt borítanak a pályára és a léptető.

Úgy legyen — böhinthat rá mindenki. Miskolcon vagy más hegyvidéki városokban könnyűszerrel kocsiba ül, buszra pattan az ember, s negyed óra, harminc perc utazás után a hegyek közt van: kedvére síelhet, szánkózhath, túrázhat. A debreceni fiataloknak azonban egyetlen téli szabadtéri mozgási lehetősége a korcsolyázás. Az épülő debreceni műjégpálya nem csupán — és nem elsősorban — versenysport, a jégkorong ügyét szolgálja, hanem a fiatalok egészséges életmódja, minimális sportolási lehetőségeik megteremtése érdekében működik majd.

Arany Sándor

Mai sportműsor

Asztalitenisz
Erelmszeripari szakközépiskola tornaterme, 8.30: Az úttörő-olimpia megyei döntői.
A debreceni járás bajnokságáért: Hajdúszámson—Hortobágy, Ebes—Miképercs, Vámospercs—Nyiradony, Nyiracsád—Álmosd.

Birkózás
Kinizsi utcai általános iskola, 10 óra: Az úttörő-olimpia területi döntője, szabadfogás.

Cselgáncs
Dózsa-csarnok, 9 óra: Országos I. osztályú junior verseny, a D. Dózsa rendezésében.

Kosárlabda
Vágóhíd utcai csarnok, 11 óra: DVSC—Szolnoki MÁV női NB II-es bajnoki mérkőzés.

Labdarúgás
DMTE-pálya, 13 óra: DMTE—Leninvárosi MTK (Szávó). NB III-as bajnoki mérkőzés. — Városi sportszarnok, 14 óra: Teremlabdarúgó torna a Téli Kupáért. Befejező küzdelmek.
Vidéken: Hajdúszoboszlói Boeskaik—Sátoraljaiújhegyi Spartacus MEDOSZ MÁV (13. Király, Koszla, Brincken). NB III-as bajnoki mérkőzés.

Ökölvívás
Városi sportszarnok, 10 óra: DMTE—Zalka SE csapatbajnoki mérkőzés.

Mai sportműsor

BUDAPEST, 1. műsor
8.54 Műsorismertetés. 8.55 Idősebbek is ekezték... 9.00 Iskolatév. 9.30—10.35 Mindenki iskolája. 10.00—10.05 Hírek. 10.35 Ken, a farkasfiú. (Amerikai rajzfilmsorozat.) 10.55 Reklám. 11.00 Unnepl készülődés. (Kisidősek decemberi műsora.) 11.35 Zöldesztendő. (Kisfilm.) 11.50 Kolumbia fővárosában. (Jugoszláv dokumentumfilm.) 12.20—12.50 A sárkányok szigete. (Francia rövidfilm.) 13.55 Műsorismertetés. 13.55 Kérem a következőt! (Magyar rajzfilmsorozat.) 14.05 A Melchiorok. (NSZK filmsorozat.) 14.30 Pedagógusok fóruma. 15.20 Filmszem. 16.10 A győztesek. 16.30 Műsorainkat ajánljuk. 16.55 Reklám. 17.05 A Magyar Televízió szabadgyűlése. 18.00 A hét a betűkkel. 18.25 Reklám. 18.35 A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40 Esti mese. 18.50 Idősebbek is ekezték... 19.00 A hét. 20.00 Hírek. 20.05 Két férfi a városban. (Francia—olasz film.) 21.40 Hírek. 21.45 Tejesport.

BUKAREST, hétfő
7.30 Pioníroknak. 8.20 Gyermekfilm. 8.45 Háznak táján. 9.00 A falu életéből. 10.45 Manue de Falla műveiből. 12.00 Vasárnapi album. 15.50 A tenger útjai. (Filmsorozat.) 16.40 Vételidő. 18.00 A képernyő a legkisebbeké. 18.20 Kicsinyeknek. 18.30 Tv-híradó. 19.20 A Rólo Lovó. (Film.) 20.55 A rádió-televisió koncertje. 21.55 Tv-híradó. 22.05 A tv sportja.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
17.00—18.30 Műsorismertetés — Vasárnapi jegyzet — „A barátságok is a földön kötődnek...” — Beat-lexikon — Zene mindenki kedvére — Sporthírek.

BUKAREST, hétfő
15.30 Magyar nyelvű adás. 18.00 Tv-globusz. Málta. 18.20 A regikisebnek. 18.30 Tv-híradó. 19.00 Copperfield David. (Folytatásos tv-film.) 19.55 Gazdasági élet. 21.00 Nyomdászati. 21.20 Zenés, irodalmi műsor. 21.40 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
17.00 Műsorismertetés — Hírek — Lapszemle — 17.05 Tánccselékvánsműsor — 17.25 A tanács tag utcaja — 17.35 A Szabolcsi szálló népi zenekara játszik — 17.45 Válaszolunk hallgatóinknak — 17.50 Harry White enekel — 18.00 Észak-tiszántúli krónika — 18.15 A nyíregyházi Nap és Magazín együttes műsorából — 18.27—18.30 Hírösszefoglaló — Műsorlevezetés.

KÖZLEMÉNYEK

Az Országos Takarékpénztár értesíti ügyfeleit, hogy az év végi zárlati munka miatt megyei igazgatóságunknál, Vörös Hadsereg útja 16. sz. alatt I. hó 13-tól 17-ig bezárólag rövidített pénztárszolgálatot tart 8 órától 12 óráig. Aramszűnet lesz 1976. december 13-tól 17-ig naponta 7.00—16.00 h-ig a Monostorpályi út mindkét oldalán a Borzán Gáspár úttól végig, Borzán Gáspár úton a Monostorpályi úttól a Kisdobos utcáig, Arnyas u., Kisdobos u. valamint a Lencs teleni bejáró környéki Bellegelői részen. 1976. december 16-án 7.00—16.00 h-ig a külső Monostorpályi út két oldalán Pacon az iskola és a bolt környékén. (x)

A hajdúszoboszlói középiskola kollégium vezetője felkéri kedves volt diákjait, hogy a negyedszázados jubileumra való felkészüléshez járják meg életük legfontosabb eseményeit (szakmai és iskolai képzés, munkahelyi beosztás, kintutakozások, jelentősebb elismerések, társadalmi tisztség, jakcím). Címünk: 4200 Hajdúszoboszló, Rákóczi út 21. (x)

Az 50-es számú körzeti orvosi bélyegző elveszett. Lenyomata érvénytelen. (x)
Felhívjuk a MÁV-nyugdíjasok figyelmét, hogy az 1977/1978. évi érvényes részletes tüzelőutávitványok előjegyzése 1976. december 20. és 1977. január 10. között történik Debrecen állomás I. emelet 107. számú szobájában. Kérjük nyugdíjasainkat, hogy az előjegyzéshez szükséges arcképes igazolványt és az utolsó nyugdíjcskéket mindenki hozza magával. Az Állomástüzelés. (x)

SZÍNHÁZ

Ma 7-kor Bál a Savoyban, bérletszűnet.
HUNGÁRIA KAMARASZÍNHÁZ
Ma 7-kor Névpap, bérletszűnet.

TV

BUDAPEST, 1. műsor
8.54 Műsorismertetés. 8.55 Idősebbek is ekezték... 9.00 Iskolatév. 9.30—10.35 Mindenki iskolája. 10.00—10.05 Hírek. 10.35 Ken, a farkasfiú. (Amerikai rajzfilmsorozat.) 10.55 Reklám. 11.00 Unnepl készülődés. (Kisidősek decemberi műsora.) 11.35 Zöldesztendő. (Kisfilm.) 11.50 Kolumbia fővárosában. (Jugoszláv dokumentumfilm.) 12.20—12.50 A sárkányok szigete. (Francia rövidfilm.) 13.55 Műsorismertetés. 13.55 Kérem a következőt! (Magyar rajzfilmsorozat.) 14.05 A Melchiorok. (NSZK filmsorozat.) 14.30 Pedagógusok fóruma. 15.20 Filmszem. 16.10 A győztesek. 16.30 Műsorainkat ajánljuk. 16.55 Reklám. 17.05 A Magyar Televízió szabadgyűlése. 18.00 A hét a betűkkel. 18.25 Reklám. 18.35 A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40 Esti mese. 18.50 Idősebbek is ekezték... 19.00 A hét. 20.00 Hírek. 20.05 Két férfi a városban. (Francia—olasz film.) 21.40 Hírek. 21.45 Tejesport.

BUKAREST, hétfő
7.30 Pioníroknak. 8.20 Gyermekfilm. 8.45 Háznak táján. 9.00 A falu életéből. 10.45 Manue de Falla műveiből. 12.00 Vasárnapi album. 15.50 A tenger útjai. (Filmsorozat.) 16.40 Vételidő. 18.00 A képernyő a legkisebbeké. 18.20 Kicsinyeknek. 18.30 Tv-híradó. 19.20 A Rólo Lovó. (Film.) 20.55 A rádió-televisió koncertje. 21.55 Tv-híradó. 22.05 A tv sportja.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
17.00—18.30 Műsorismertetés — Vasárnapi jegyzet — „A barátságok is a földön kötődnek...” — Beat-lexikon — Zene mindenki kedvére — Sporthírek.

BUKAREST, hétfő
15.30 Magyar nyelvű adás. 18.00 Tv-globusz. Málta. 18.20 A regikisebnek. 18.30 Tv-híradó. 19.00 Copperfield David. (Folytatásos tv-film.) 19.55 Gazdasági élet. 21.00 Nyomdászati. 21.20 Zenés, irodalmi műsor. 21.40 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
17.00 Műsorismertetés — Hírek — Lapszemle — 17.05 Tánccselékvánsműsor — 17.25 A tanács tag utcaja — 17.35 A Szabolcsi szálló népi zenekara játszik — 17.45 Válaszolunk hallgatóinknak — 17.50 Harry White enekel — 18.00 Észak-tiszántúli krónika — 18.15 A nyíregyházi Nap és Magazín együttes műsorából — 18.27—18.30 Hírösszefoglaló — Műsorlevezetés.

KÖZLEMÉNYEK

Az Országos Takarékpénztár értesíti ügyfeleit, hogy az év végi zárlati munka miatt megyei igazgatóságunknál, Vörös Hadsereg útja 16. sz. alatt I. hó 13-tól 17-ig bezárólag rövidített pénztárszolgálatot tart 8 órától 12 óráig. Aramszűnet lesz 1976. december 13-tól 17-ig naponta 7.00—16.00 h-ig a Monostorpályi út mindkét oldalán a Borzán Gáspár úttól végig, Borzán Gáspár úton a Monostorpályi úttól a Kisdobos utcáig, Arnyas u., Kisdobos u. valamint a Lencs teleni bejáró környéki Bellegelői részen. 1976. december 16-án 7.00—16.00 h-ig a külső Monostorpályi út két oldalán Pacon az iskola és a bolt környékén. (x)

A hajdúszoboszlói középiskola kollégium vezetője felkéri kedves volt diákjait, hogy a negyedszázados jubileumra való felkészüléshez járják meg életük legfontosabb eseményeit (szakmai és iskolai képzés, munkahelyi beosztás, kintutakozások, jelentősebb elismerések, társadalmi tisztség, jakcím). Címünk: 4200 Hajdúszoboszló, Rákóczi út 21. (x)

Az 50-es számú körzeti orvosi bélyegző elveszett. Lenyomata érvénytelen. (x)
Felhívjuk a MÁV-nyugdíjasok figyelmét, hogy az 1977/1978. évi érvényes részletes tüzelőutávitványok előjegyzése 1976. december 20. és 1977. január 10. között történik Debrecen állomás I. emelet 107. számú szobájában. Kérjük nyugdíjasainkat, hogy az előjegyzéshez szükséges arcképes igazolványt és az utolsó nyugdíjcskéket mindenki hozza magával. Az Állomástüzelés. (x)

RÉGI FÉNYKÉPEZŐGÉPEKET GYÚJT

Karol Franek, a lengyelországi Cieszyn város lakója gyűjtőszervezeteiről nevezetes. Eddig kollekciónak bélyegek és pipák szerepeltek, most rátért a régi fényképezőgépek gyűjtésére. Eddig negyven kamera-matuzsálemet sikerült összegyűjtenie. A legrégebbi a múlt század végéről származik

Sárkányok utódai

A régen kipusztult ősvilági gyíkóriások késői rokonai, a varánuszok napjainkban is élnek. Ezek a ma élő négy lábú pikkelyes hüllők legnagyobbjai. Legnagyobb közülük az ún. „komodói sárkány”, amelyet érdekes véletlenként csak 1912-ben fedeztek fel Komodó szigetén (Kis-Szunda szigetsorozat). 2,5–3 méter hosszúra nő, súlya állítólag eléri a 100 kg-ot. Az egyetlen olyan gyík, amely az embert is megtámadja.

A komodói varánuszok rendkívül falánk állatok. Ritkán van alkalmuk egy-egy szarvas vagy vadiszórt, esetleg egy majmot megfogni. Gyorsan emésztenek, hamar megeheznek, ezért sokat kóborolnak, s minden elérhető állatot megesznek: bogarakat, hernyókat, más rovarokat, dagály után a tengerparton visszamaradó rákokat, tojásokat, sőt saját ivadékaik nagy részét is. Valószínűleg kimúlt fajtársaik hulláját is eltakarítják, mert a szigeteken eddig csontmaradványaikat nem találták meg. A

tojásból kibújt komodói sárkány alig 30 cm hosszú és 20–30 gramm súlyú csupán, de ez az apróság egy évtized alatt óriássá nő.

A varánuszoknak mintegy 30 fajúka él. Ausztrália déli részén található a bevándorlóknak számító indiai varánusz, amelyet a bennszülöttek húsa és tojása miatt nagyon kedvelnek. A pusztai varánusz a Szaharában és Arábiában, Pakisztánban él. A varánuszok csak akkor „csúszómászók”, ha lassan mozognak. Futásnál testük nem érinti a földet, s farkuknak is csak a hegye siklik utánuk a földön. A nagyobb fajok közül egységes állítólag a hátsó lábaikon is tudnak futni.

A varánuszok kiváló ismerője a cseh Zdeněk Vogel professzor. A hüllőkkel foglalkozó tudós számos országban, több kontinensen gyűjtött hüllőket és vizsgálta őket. Prága mellett, családi házában több fajukat neveli, miután akklimatizálta őket.

Pillantás egy számítóközpontba

Fejlett társadalmunkban a számítógép a gazdasági, a tudományos és a társadalmi élet minden területén nélkülözhetetlen eszköz. A számítástechnika a tudomány-technikai forradalomnak alapvető tényezője. A gép sok ember munkáját végzi el, gyorsabban, nagyobb mélységben, magasabb színvonalon, többféle megoldást kínálva.

A hatvanas évek végén, a világon addig kialakult számítástechnikai tapasztalatok felhasználásával, megszületett az Egységes Számítógéprendszer (ESZR), a szocialista országok közös gyártási és alkalmazási programja. A KGST-integráció keretében hazánk csupán a legkisebb géptípusokat (R-10 és R-12) gyártja, a nagyobbakat a baráti országokból szerzik be. A múlt év végén számítógép-állományunk egyharmada már a szocialista országokban gyártott ESZR vagy azzal együttműködni képes berendezés volt (a gép egy ilyen ESZR-berendezéssel felszerelt számítógéppontba nyújt bepillantást, előtérben az adattároló tekeresekkel.) Az előzetes számítások szerint 1980-ra kétharmadára növekszik hazánkban az ESZR-gépek aránya. Az ötödik ötéves terv végére várhatóan 650–700 számítógép működik majd az országban. Jelenleg kb. 2500 információs rendszer kidolgozása van folyamatban, amelyek mind „számítógépre várnak”. Szovjet szakemberek számításai szerint, ha jól szervezett információs rendszert hoznak létre egy vállalatnál, s megfelelően előkészítik a gép fogadását, akkor a sok milliós ráfordítás három-négy év alatt megtérülhet.

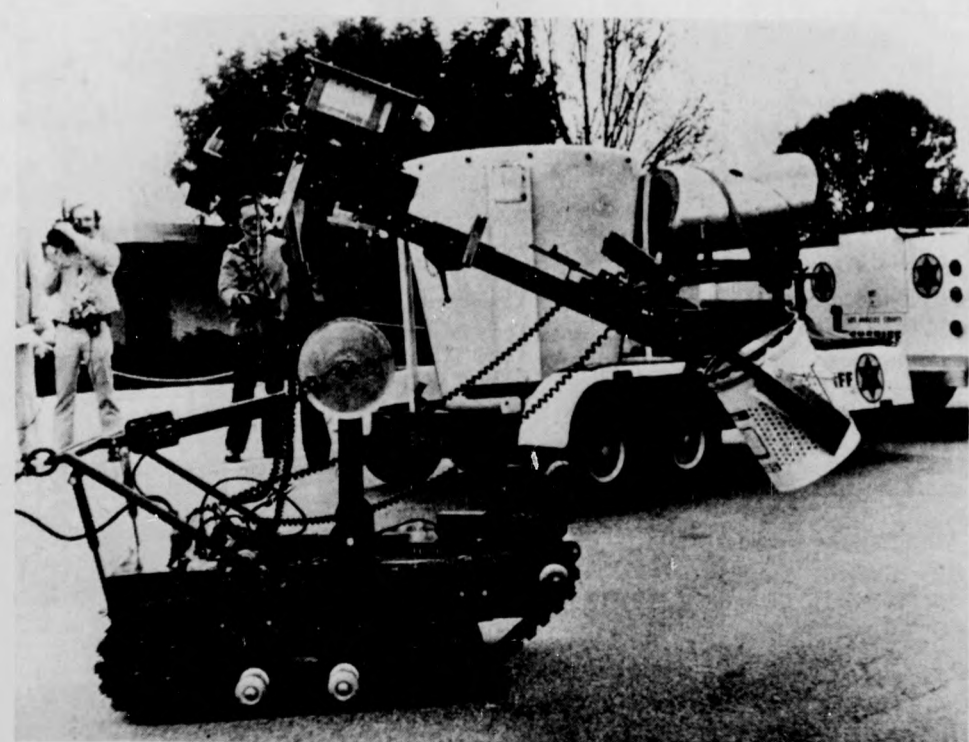
Fürdőszobák faforgácslemezből

Kaposváron, a Somogy megyei Állami Építőipari Vállalatnál megkezdtek a laminált faforgácslemezből készülő fürdőszobák sorozatgyártását. A víz- és villanyvezetékekkel ellátott, tükörrel felszerelt fürdőszobák az Építőipari Minőségvizsgáló Intézetnél jelesre vizsgáltak, azonos értékűek a betonból készütekkel

Bombakereső jármű

Sok szó esik mostanában az ipari robotokról, az olyan távirányítású vagy automatizált gépi berendezésekről, amelyek bizonyos körülmények között az emberi tevékenységet helyettesíthetnek. A képen látható berendezés az ember helyett megközelít robbanásveszélyes szerkezeteket, és biztonságosabb helyre magával viszi őket. A gumírozott láncfalppal rendelkező jármű mozgása a kábele kapcsolaton révén kellő távolságból irányítható; egyenetlen terepen is jól, simán mozog a bombakereső jármű, sőt akár lépcsőkön is haladhat.

1976. december 12., vasárnap
Gabriella napja
A Nap kel 7.22 — nyugszik 15.52 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százötvenöt évvel ezelőtt, 1821. december 12-én született — és 59 éves korában, 1880-ban halt meg — Gustave Flaubert, francia regényíró, a kritikai realizmus egyik jeles képviselője. Orvossalárból származott, 6 magán jogot tanult, de hamarosan teljesen az irodalomnak szentelte az életét. Első munkáit romantikus vonások jellemzik. Egy hosszú keleti utazás után írta meg (1857-ben) csete fő művét, a Bovaryné, amely egy finom lélekrajzzal ábrázolt női sorsban a kisvárosi polgári erkölcsök művészi realista elemzését nyújtja. Rendkívüli műgond jellemzi Salambó című történelmi regényét; Az érzelmek iskolája kortörténeti vázlat; a francia társadalom átalakulását, a burzsoázia politikai és erkölcsi hanyatlását mutatja be a polgárirányítás és a második császárság korában. Az élete végén írt munkáiban az élet-elfordult író pesszimizmusa, szkepticismusa jut kifejezésre; ilyen a Szent Antal megkísértése, valamint töredékben hátramaradt regénye, a Bouvard és Péceuchet. Mindinkább a formai tökéletességre helyezte a hangsúlyt, s ebben elődjévé vált a század végi dekadens l'art pour l'art szemléletnek, művészetnek. Megfigyelő, bírálókészsége, a műveiben feldolgozott anyag gazdagsága azonban mára még taloszerű tartalommal telíti meg a formát.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: Időnként kissé megnövekvő felhőzet, egy-két átfutó hózápor. Általában élénk északias szél, erős széllekeésekkel. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 0 fok körül. (MTI)

NAGYERDEI SZÍNHÁZ. Indul a Kossuth Lajos Tudományegyetem Nagyerdei Színházának előadást-sorozata. Az első előadás ma, december 12-én lesz: Karsai János pantomimművész és a Panta Rhei együttes közös estje; a második december 13-án: Mensáros László önálló estje; a harmadik december 20-án: Bessenyei Ferenc előadástestje. Minden program kétszer kerül előadásra: 17 órakor és este 19.30-kor. A délutáni előadásra jegyek a helyszínen válthatók, az esti előadások jegyei már elkelttek.

A FURTAI CITERAEGYÜTTES Szákán ad műsort december 12-én, az *öreges napja* alkalmából. A Szabó József vezette együttes gyakran szerepel a környék társadalmi rendezvényein, eseményein.

RAJZPEDAGÓGIAI STÚDIÓ. Kiállítása nyílik a miskolci rajzpedagógiai stúdióknak Berettyóújfaluban, a művelődési központ előadótermében december 17-én, délelőtt 10.30 órakor. A kiállítást, amely december 30-ig naponta 8–17 óráig tekinthető meg, Gárdonyi Géza, a művelődési központ igazgatója nyitja meg.

FINN—MAGYAR BARÁTI KÖR. A *Hazafias Népfőnt Debrecen városi Bizottsága* mellett működő béke és barátság munkabizottság *finn—magyar baráti köre* december 14-én, kedden este 19 órakor tartja következő foglalkozását a Kossuth utca 1. szám alatti HNF klubban. Előadást Kornyáné dr. Szoboszlai Ágnes adjunktus tart *Impiraarától—Jukoláig: Hét ember erejével* címmel. Az előadás *Aleg-sisi Kivire* emlékezik.

KÖLTŐAVATÓ. Debreceni költőt mutat be a Magyar Rádió kedden 14-én 20.10 órakor a Petőfi rádióban. Széll Júlia D. Gulyás Páljal beszélget költőavató c. műsorában.

SZAKOLVASÓKLUB. A hajdúhadházi Új Barátság Szakolvasóklubja december 13-án, hétfőn este 18 órakor tartja soron következő foglalkozását. Előadó dr. E. Kiss Imre tudományos kutató, az előadás témája pedig Kína mezőgazdasága lesz.

LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint az 50. játékhetén öttalalatos szelvény nem volt. Négy találatot 58 fogadó ért el, nyereményük egyenként 108 810 Ft. Három találatot 5369 fogadó ért el, nyereményük egyenként 590 Ft. A kettesek száma 176 721, nyereményük egyenként 20 Ft. A közölt adatok tájékoztató jellegűek, a nyeremények a nyereményilleték levonása után értendők.

A TIT MŰELEMZŐ BARÁTI KÖRÉBEN dr. Gorilovics Tivadar tanszékvezető docens tart előadást hétfőn du. 3 órakor a klubhelyiségben (Vörös Hadsereg útja 45–47.), Semprun: Nagy utazás c. regényéről.

Helytállás a munkában

Öt éve tevékenykedik a Tiszacsegei ÁFÉSZ kereskedelmi osztályának Korvín Ottó Szocialista Brigádjá. A kollektív tagjai helytállása alapján már kiérdemelte a mozgalom bronz és ezüst fokozatát. Az idei évben a brigád ismét kitett magáért. Minden vállalatukat túlteljesítették, s a tagszervezésben és a társadalmi munka végzésében is maradéktalanul eleget tettek ígéretüknek.

A közelmúltban kommunista vasárnap keretében Nagy Ferenc brigádvezető és társai az épülő kistevendéglő átalakítási munkálatait segítették. A tetőfedő anyagot rakták fel megfelelő szakmai irányítás mellett az épületre. A brigád munkája jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az átalakítást határidőre befejezzék.

Közlemény az üzletek ezüst-és aranyvasárnapi nyitvatartásáról

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően december 12-én ezüstvasárnap (Debrecenben), az áruházzak, az iparcikkszüzletek, a játékes és könyvesboltok 9–13 óráig várják a vásárlókat. December 19-én aranyvasárnap a megye egész területén, az áruházzak, a szaküzletek és a játékvásár 9–14 óráig tart nyitva. December 24-én az áruházzak és iparcikkszüzletek — egysegezen — 15 órakor zárnak.

A karácsony alatti zárva tartásról a későbbiekben adunk tájékoztatást.

AZ IDEI NOBEL-DÍJKAT pénteken, december 10-én nyújtotta át Károly Gusztáv svéd király. A fizikai Nobel-díjat Burton Richter és Samuel C.C. Ting között osztották meg, akik egy-egy újabb nehézelemi részecskét fedeztek fel. A kémiai Nobel-díjat Baruch Blumberg és D. Carleton Gajdusek megosztva kapták, akik jelentős felfedezéseket tettek a fertőző betegségek eredetének és terjedésének tanulmányozásában. Az irodalmi Nobel-díjat Saul Bellow regényíró, a közgazdasági Milton Friedmann kapta. A béke Nobel-díjat idén nem ítéltek oda. Valamennyi kitüntetett amerikai.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. A Magyar Sajtó Napja alkalmából számos vállalat és intézmény küldött üdvözlő táviratot a Napló szerkesztőségéhez és a Hajdú-Bihar megyei Lapkiadó Vállalathoz. Ezúton köszönjük meg a sajtónapi jókívánságokat.

A Napló szerkesztősége
A Lapkiadó Vállalat

KAMARAI TÁJÉKOZTATÓ. Összevont ifjúsági parlamentről ad hírt a Debreceni Ügyvédi Kamara rendszeresen megjelenő tájékoztatója. Az ifjúsági parlament az ügyvédi kamara és a megyei bíróság közösen rendezte. Az országos ifjúsági parlamentre dr. Rab Ferenc ügyvédjelölt KISZ-titkár és dr. Györfi Attilát választották meg küldöttnek.

AZ ÁLLAMI BÁBSZÍNHÁZ TETÉLLENEN. December 15-én délelőtt 10 órakor Tetélen vendégszerepel az Állami Bábszínház. A község: filmszínházban bemutatandó darab címe: Ezüst furulya.

TÉLI KÖNYVVÁSÁR. Most jelent meg: Zolnay László Kincses Magyarország (Magvető), Hegedűs András Magyar írók pedagógiai nézeteti (Tankönyvkiadó), Pedagógiai lexikon (Akadémiai), Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei (Tankönyvkiadó), Igali Sándor Választás vagy véletlen (Natura).

LUDAS MATYI BÁBSZÍNHÁZ. Újra megkezdte működését a Megyei Művelődési Központ Ludas Matyi Bábszínháza. Első előadásuk december 12-én, vasárnap délelőtt 10 órakor, a második december 19-én, ugyancsak 10 órakor lesz a Művész moziban. Az együttes a Menyhért, a Csász, valamint a Színes árnyjátékok című produkciókat adja elő.

Hog

Idestova eg reggelente a m hasznosítja mu zó készségeit, hanem a fejév egyre nagyobb

Csak hogy a lyik munkatár lesz rögtön ért végeztek. Sokk zsebében nagy egyetemre akarni rá.

A művészetv az a munka, a igényel-e. Ninc kélelesen pótol rú fizikai erővé. Összhangban gyarországon mindössze min gozóé. Igaz, az az új munkák olyan emberek szültebbek, misze nehéz kiműlik el nap, pek, gépsorok, konstrukciójár, kicseréléséből, szaktudás föltér.

Mit sem vált gatartását a le szükségletek sz nia kell az ok megértetni azt. A képzettségi során érezhető. A művelt m tetlenül értéke egy egész m. Hiszen aligha kilag gazdagit, átfórmóldik. módja, értelme. S főleg fogéka fölszín alatt lá túlzással: min megokszorozó vilag megkönn környezetében.

Füzdök-e és belőle valamit. Elvileg könt. A munkaséletre gasabb szintre nagyobb részt elfogadjuk: a folyásolja. Ala szellemileg is emelkedése té.

A mi társad lag a benne v tudniillik nem mint a munká hely közérzete dig egyáltalán. Hiszen a társ gólható azokn dok mellett é mindegy péld szüntelen ism tartás. Nem n zük az egyes rehaladását, t.

Mostanában kör, még gyak sorban a kellő ugvanis a mu. Talán tapintat is, ami aligha készült, alacs zott eligazodn mokrácia nyú.

„Szóljanak. „Kedzheti mi közök meg”.

S ha mégse zik azt a tőre sokat, kikérje mi hasznát e közöltek velü s nem a hivat De tétélezzük. Akkor még m való részvétel.

Márpedig n venni a mun a beleszólás len megnyilva vékenységéne nyegéhez tart.

A másik o hogy „nem t tainkra, nem

És az igaz kérdés, hogy ni. A munká het csakis a t sabb gondolko csupán ténye gyarapításra mint olyanna lemi kitéljese.

Am a mi k dalom a mu szellemi erejé

Hogyan kamatozik?

Idestova egy középiskolás diáknak is magától értetődő: amikor reggelente a munkás bemegy a gyárba, korántsem csak munkaerejét használja munkapadja, gépe mellett, hanem szaktudását, különböző készségeit, tapasztalatait, ismereteit is. Azaz nemcsak a kezével, hanem a fejével is dolgozik. S mindaz az érték, amelyet létrehoz, egyre nagyobb mértékben szellemi fölkészültségétől függ.

Csak hogy egy valamirevaló művezető is jól tudja, ha valamelyik munkatársa befejezi mondjuk a középiskolát, munkája nem lesz rögtön értékesebb, mint társaié, akik esetleg csak általánost végeztek. Sokkal inkább gondol arra, hogy az illető erettségével a zsebében nagyobb anyagi igényeket támaszt, esetleg főiskolára, egyetemre akar menni, tehát hosszú távon nemigen lehet számítani rá.

A művezetővel nehéz vitatkozni, mert csakugyan nem biztos, hogy az a munka, amelynek elvégzése a dolguk, alaposabb képzettséget igényel-e. Nincs kizárva, hogy adott esetben a szorgalommal is tökéletesen pótolni lehet a nagyobb tudást. Olykor pedig akár egyszerű fizikai erővel.

Összhangban van ezzel a hazai jövőtervezők előrebecslése: Magyarországon az ezredfordulóig létesülő új munkahelyek közül mindössze minden ötödik lesz szellemi munkásé, a többi fizikai dolgozóé. Igaz, az idézett arány megtévesztő. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az új munkahelyek túlnyomó részében aligha lennének képesek olyan emberek becsülettel helytállni, akik szakmailag nem fölkészültebbek, mint mai vagy főleg tegnapi társaik. A különbséget persze nehéz kimutatni. Am sok más mellett az is jelzi: szinte nem múlik el nap, hogy a sajtó, a rádió, a televízió ne adna hírt új gépek, gépsorok üzembe helyezéséről, gyárak milliárdokba kerülő rekonstrukciójáról. S a kiöregedő termelőberendezések szükségszerű kicseréléséből nem nehéz kiolvasni a hozzájuk kapcsolódó elavult szaktudás fölfrissítésének, megújításának igényét.

Mit sem változtat ezen az oly gyakori értetlenség: a művezető magatartását a legtöbb esetben nem országos távlatok, hanem napi szükségletek szabják meg. Aki magasabbra törekszik, annak vállalnia kell az okos szembeszegülést; vállalnia kell, hogy megpróbálja megértetni azt, ami esetenként csöppet sem magától értetődő.

A képzettségnek tudniillik korántsem csupán a közvetlen munka során érezhető a haszna.

A művelt munkás szellemiségének kisugárzása szinte fölbecsülhetetlenül értékes. Légtörőeremtő, emberformáló hatása képes akár egy egész munkahelyi közösség gondolkozásmódját befolyásolni. Hiszen aligha szükséges bizonygatni, hogy aki szakmailag-műszakilag gazdagítja ismereteit, annak előbb-utóbb egész gondolatvilága átförmálódik, véleményalkotása, elmagyarázó képessége, ítélezési módja, értelmezési készsége árnyaltabbá, kifinomultabbá válik. S főleg fogékonyabb lesz az első pillanatban nem nyilvánvaló, a fölszín alatt lappangó igazságok fölfedezése-fölsímerése iránt. Némi túlzással: minden egyes ember szellemi kibontakozása előbb-utóbb megsokszorozódik: minden egyes ember tudásának gyarapodása elvileg megkönnyíti, s egyúttal valószínűbbé is teszi a szűkebb-tágabb környezetében élők szellemi kiteljesedését.

Füzdök-e érdeke ehhez a folyamathoz a munkahelynek? Van-e belőle valamilyen haszna?

Elvileg könnyű igent mondani. Gyakorlatilag azonban nem. A munkaséletről alkotott fölfogás, a munkás-világzsemlélet magasabb szintre emelése nem a munkahely dolga. Vagy legalábbis nagyobb részt nem az ő feladata. Ezt akkor sem lehet tagadni, ha elfogadjuk: a munka minősége az élet minőségét is alapvetően befolyásolja. Alacsony minőségű munka nemcsak gazdaságilag, hanem szellemileg is alacsony színvonalú élettel jár együtt. Az egyik föl-emelkedése tehát elképzelhetetlen a másiké nélkül.

A mi társadalmi rendünk azonban a termelőüzemet nem kizárólag a benne végezhető munka alapján ítéli meg. Nálunk a gyárat tudniillik nemcsak az árutermelés színhelyének tekintik, éppúgy, mint a munkást sem csupán termelőtényezőnek. A gyár, a munkahely közérzetet, életfölfogást, világzsemléletet is „termel”. Mégpedig egyáltalán nem mellesleg, mintegy az áru melléktermékeként. Hiszen a társadalmi haladás szempontjából csöppet sem elhanyagolható azoknak a hatásoknak a szövevénye, amelyek a munkapadok mellett érik-alakítják a munkásság szellemi arculatát. Nem mindegy például, hogy a szóban forgó hatások körébe tartozik-e a szüntelen ismeretszerzés, a világ változásaival való állandó lépéstartás. Nem mindegy, hogy ezeknek a tulajdonságoknak van-e köze az egyes ember boldogulásához, befolyásolják-e vagy sem előrehaladását, társadalmi megbecsülését.

Mostanában gyakran kerül szóba az egészséges munkahelyi légkör, még gyakrabban az üzemi demokrácia. Vele kapcsolatban első sorban a kellő tájékozottság fontosságát szokás emlegetni. Enélkül ugyanis a munkás érdemben nem képes beleszólni az üzemi dolgába. Talán tapintatosság, talán szemérmesség az oka: hallgatás övezi azt is, ami alighanem a legfontosabbak egyike. Kellőképpen föl nem készült, alacsony szinten gondolkodó, bonyolultabb problémák között eligazodni képtelen ember mit sem tud kezdeni az üzemi demokrácia nyújtotta lehetőségekkel.

„Szóljanak hozzá az elvtársak” — hangzik a meleg biztatás. „Kezdhetsz mindjárt a második hozzászóló is, az első hadd gondolkozzék még” — így nógat a kedélyesebb elnök.

S ha mégsem szólnak hozzá? Az üzemi irányítói fölőleslegesnek érzik azt a törekvésüket, hogy rendszeresen tájékoztassák a munkásokat, kikérjék véleményüket döntés előtt. Hiszen nem látják semmi hasznát erőfeszítésüknek. A munkások tudomásul vették, amit közöltek velük — ha odafigyeltek egyáltalán; ha a közlés érthetően s nem a hivatal sajnálatosan kialakult „bikkfanyelvén” hangzott el. De tételezzük fel, hogy odafigyeltek, s megértették a tájékoztatást. Akkor még mindig nem biztos, hogy magukénak is érzik a vitában való részvételt, a beleszólást a vállalat közügyeibe.

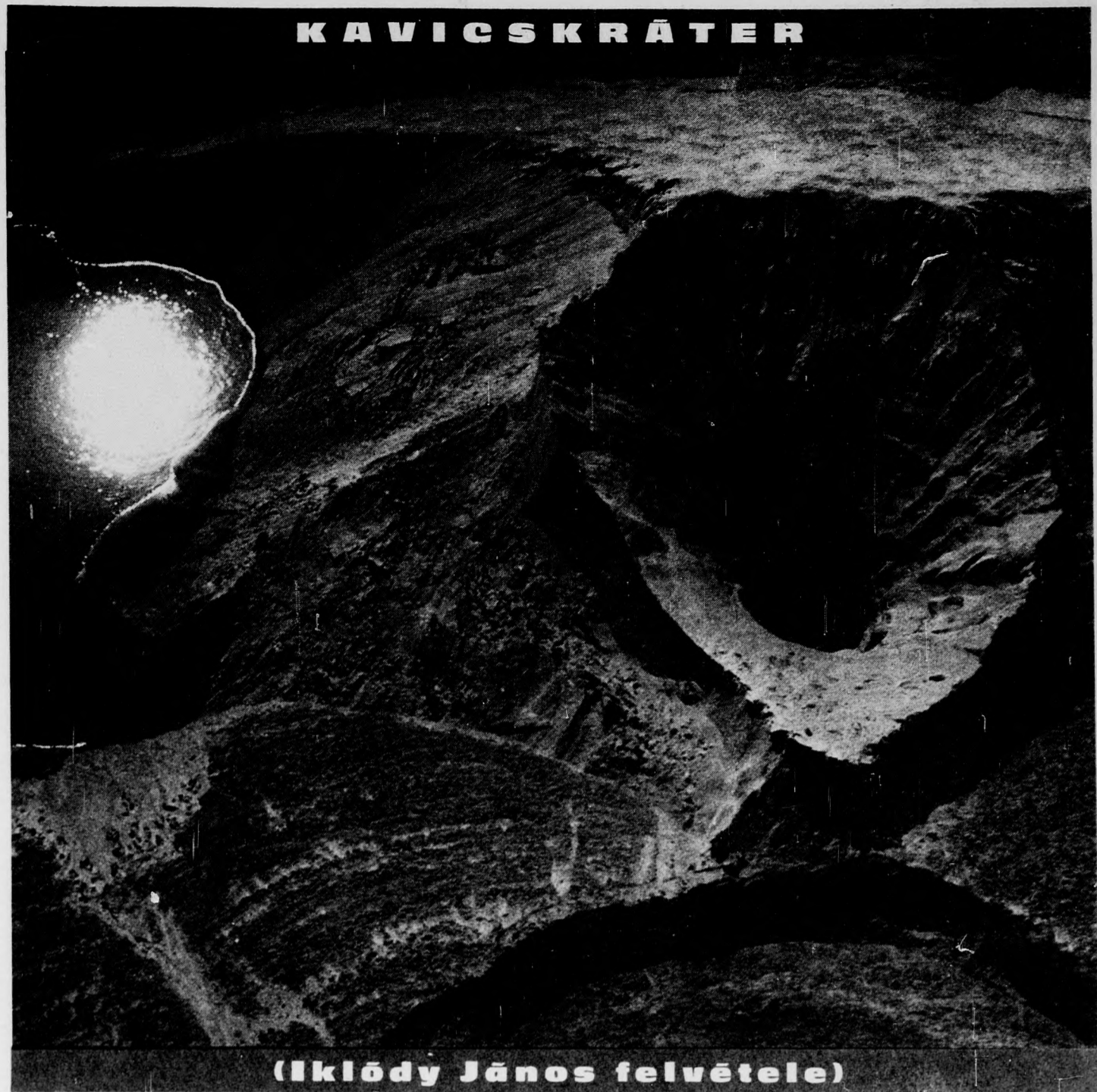
Márpedig nem akármiről marad le a munkás, ha nem kíván részt venni a munkahelyi demokráciában szervezésében. Az érdeklődés, a beleszólás nem a kor divatja. Sokkal több ennél. Inkább közvetlen megnyilvánulása a munkáshatalomnak, az uralkodó osztály tevékenységének. Nem divatjelenségekhez, hanem a szocializmus lényegéhez tartozik.

A másik oldalon — a vezetőkről van szó — állandó a panasz, hogy „nem tudjuk megosztani gondjainkat; nem reagálnak javaslatainkra, nem vesznek részt a döntések előkészítésében”.

És az igazat megvallva ez sem nélkülöz minden igazságot. Más kérdés, hogy ebbe a helyzetbe semmiképpen sem szabad beletörődni. A munkahelyi demokráciát megteremtését, erősítését nem lehet csakis a tájékoztatástól várni. Igaz, jóval fogasabb feladat okozhat a tájékoztatás, aktívabb értékítéletre készítetni az embert, mint a gondolkodásra, állandó szellemi lépéstartásra sarkallni, gyarapításra ösztönözni, állandó szellemi lépéstartásra sarkallni, mint olyannak elgondolni, amilyen. S még nehezebb kialakítani szellemi kiteljesedésének ésszerű helyi hasznosítását.

Am a mi korunkban rendkívül sok múlik azon: beéri-e a társadalom a munkás munkaerejével, vagy számot tart vele párosuló szellemi erejére is.

Veszprémi Miklós

(Iklódy János felvétele)

PORTRÉJA

A fővadász

Szép dolog, ha egy szakma, ha egy egészséges, hasznos szenvedély apáról fiúra száll. Így van ez a bihar-nagybajomi Slička Zoltánnal is:

— Édesapám szenvedélyes vadász volt. Kijártam vele a területre hajtani, cipelni a fácánt, a nyulat. Még általános iskolás voltam, amikor kaptam egy légpuskát. Szüleim nem győzték vásárolni a töltényt. Már akkor jól céloztam, s szerelmese lettem a löfegyvernek.

— Nem is csoda, hogy hivatásos vadász lett.

— Miután Püspökladányban elvégeztem a középiskolát, a MAVOSZ soproni felsőfokú vadgazdasági tanfolyamára jelentkeztem. Már 1968-ban tagja lettem a bihar-nagybajomi vadásztársulatnak, miután pedig befejeztem tanulmányaimat, 1971-ben kineveztek állami vadásznak a Hidasváti Vadgazdaságba.

Slička Zoltán azóta szinte éjjelnappal ki van a hidasváti rezervátumban. Személyesen győzött meg arról, hogy jól ismerj munkaterülete minden zegét-zugát, az apróvadakat, az őzek kedvenc tartózkodási helyét. Fialat kora ellenére tekintélye van az idősebb vadászok, vadőrök előtt. Kiváló szakember. Ezt bizonyítandó: már két esztendeje kinevezték fővadásznak, vagyis 28 éves korában lett a negyvenötézer holdas terület kerületvezetője.

— Tulajdonképpen mit jelent fővadásznak lenni?

— Tíz emberrel, közöttük hét vadőrrel dolgozom. Irányítom az emberek munkáját, a vadászkat, és ellenőrzöm a vadállományt. Persze, gondolom, sokak számára sportnak, szórakozásnak tűnik hivatásom. Holott a fővadász munkája egyáltalán nem könnyű. Sokszor csak nagy nehézségek árán tudjuk teljesíteni az év elején meghatározott feladatainkat. Munkánk pedig ugyancsak fontos népgazdaságilag. Az elmúlt évben például három-négyezer nyulat adtunk exportra, zömében élő, darabját hatszáz forintért. Tizenöt-húsz ezer fácánt lövettünk ki, kétharmadát külföldiekkel. Jó az őzállományunk is, egy évben körülbelül kilencven száz bakot, kétszáz-kétszázötven sutát lövettünk ki. Tavaly egyik juhoszláv vendégvadászunk például 157 ezer forint értékű trófeát ejtett.

Trófeából természetesen Slička fővadásznak is bőven van bihar-nagybajomi lakásán. A fogások, a csillárok szarvasagancsból. Értékesebbnél értékesebb vadászdicsőségek a falon. A heverőn két gyönyörű rókaprém. A padlóvázában csoportban a pávatoll. A díszes sort egy gyönyörű szarvasbika képe zárja. És nem hiányzik természetesen a megannyi vadászmélnyít felelevenítő színesforma-album sem. Sok a fegyver is.

Büszkén mondja a fővadász: — Nyolc puskám van. Három golyós, öt sörétes. A sörétesből kettőt versenyen nyertem. A 6,5×57-es kaliberű Manlicher puskám például 25 ezer forintot ér. A 9,3-mas kaliberű golyóson csak a távcső 9300 forintba került. Persze büszke vagyok kutyáimra is. Az egyik hanoveri véreb, értéke körülbelül 15

ezer forint. Kiválóan alkalmas a sebzett nagyvadak követésére, felkutatására, elfogására. Lövés után még egy nappal is becserkézi a legeldegottabb helyre menekült sebzett vadat is. A másik, a magyar vizsla az apróvadaknál segítkezik.

— Említette, hogy versenyen nyert két puskát.

— Versenyek is. A vadászattal kapcsolatosan két egyéni csúcsom van, ami említésre méltó. Nyúlkilőveskor három és fél óra alatt 75 lövéssel 63 nyulat terítettem le. A másik: egy lövélből 86 fácánt kaptam csövégre. És mind kakas volt. Egyébként rendszeresen részt veszek az országos Gerecse vadásztótusa-versenyen, amely skeet, toronykakas, fogoly-fácánpár, valamint álló őz lövéséből és távbecslésből áll. 1973-ban egyéni első, 1975-ben pedig egyéni harmadik voltam.

Végezetül a jövőről kérdeztem Slička Zoltán fővadászt.

— 1978-ra Tanzániába szóló meghívásom van, s annak mindenképpen szeretnék eleget tenni. Azért is vásároltam a 9,3 milliméteres, távcsöves golyóspuskát. Remélem, hűségem társam lesz, és sok értékes tanzániai trófeával térek majd haza.

Román Dénes

ezzer forint. Kiválóan alkalmas a sebzett nagyvadak követésére, felkutatására, elfogására. Lövés után még egy nappal is becserkézi a legeldegottabb helyre menekült sebzett vadat is. A másik, a magyar vizsla az apróvadaknál segítkezik.

— Említette, hogy versenyen nyert két puskát.

— Versenyek is. A vadászattal kapcsolatosan két egyéni csúcsom van, ami említésre méltó. Nyúlkilőveskor három és fél óra alatt 75 lövéssel 63 nyulat terítettem le. A másik: egy lövélből 86 fácánt kaptam csövégre. És mind kakas volt. Egyébként rendszeresen részt veszek az országos Gerecse vadásztótusa-versenyen, amely skeet, toronykakas, fogoly-fácánpár, valamint álló őz lövéséből és távbecslésből áll. 1973-ban egyéni első, 1975-ben pedig egyéni harmadik voltam.

Végezetül a jövőről kérdeztem Slička Zoltán fővadászt.

— 1978-ra Tanzániába szóló meghívásom van, s annak mindenképpen szeretnék eleget tenni. Azért is vásároltam a 9,3 milliméteres, távcsöves golyóspuskát. Remélem, hűségem társam lesz, és sok értékes tanzániai trófeával térek majd haza.

Egy régi felfedezés

Hosszas utánajárással sem sikerült megnyugtatóan tisztáznom, hogy vajon mióta ismerheti az emberiség a gravitáció törvényét. Nem, nem arra gondolok, hogy mikor foglalták tudományos tételbe. Inkább arra, hogy mióta tartozik az élet tudatos elemei közé, amit figyelembe kell venni, és fel is lehet használni céljainkra.

A víz folyását vajon mióta figyelni az emberiség, mióta tudja, hogy a földfelszín magasabb pontjairól az alacsonyabbak felé törekszik? Mindenképpen sok ezer évre kell becsülni ennek ismeretét, tudatos alkalmazását. Ha jól emlékszem, az ókori Mezopotámiában már ismerték az öntözéses gazdálkodást. De Egyiptomban föltétlenül.

Most pedig közlöm mindenkivel, akit illet, hogy felfedezésre vár a gravitáció törvénye. Mert minálunk frissen épített utakon is megáll a víz, a frissen esett és máris olvadásnak indult hó leve. Megáll, különösen a gyalogosoknak kijelölt átkelőhelyeken, isten őrizz, nehogy szabályosan keljen át az a néhány ember, akiben erre hajlandóság mutatkozik. Megy a hókotró, és az is oda kotorja a havat, ahol gyalogosoknak kéne járni. Jönnek — ha jönnek — a hómunkások, s nagy nehezen felszabadítják az átkelőhelyet. Néhány perc múlva megint ott a víz. A csatorna lefolyónyílását kéne megkeresni — ajánlják melegen mások. De hol a nyílás? Egy viszonylag magas helyen, majdhogynem dombon. De oda nem folyik fel a víz.

Mi a megoldás? Szerencsére nem egyetlenegy törvény a gravitáció. Párolgás is van. Szél kell és napfény, s járható gyalogútjaink is lesznek.

Csak állunk

Ez is az idejé téli első havas napján történt. Este ötök vagy fél hatkor. De az is lehet, hogy mind a két időpont jó. Mert eltartott vagy egy fél óra hosszát. Az tartott ennyi ideig, hogy a debreceni villamos megállt három megállót. Az Arany Bika előtt mind a két járdasziget tele emberekkel. A Nagyerdő felől nem jön villamos. A pályaudvar felől is elvétve egy-egy. Persze mind zsúfolt a végletekig. A harmadikra sikerül felszállni. Egy megállót könnyedén megtesz a kocsi. De onnan aztán el nem mozdul jó húsz percig. Az ajtók csukva. A jégvirágos ablakon annyi látszik, hogy a másik vágányon hátramenetben jön egy villamos. Majd még egy és ismét egy. Tolatnak? Vagy a fűrdőtől jöttek ideig ilyen fordított helyzetben? Valahol a Klinika vagy a Kossuth Egyetem táján járhatatlan a sín? Senki sem tudja. Senki sem mondja. Kinyitják az ajtót. Aki akar, leszáll. Senki sem bánja. Jön be a hideg. Becsukják az ajtót. Megint várunk. Megint egy tolató kocsi. Végre indulunk. Meddig mehetünk? Nem mindegy? Senki sem mondja.

Szigorúan bizalmas ügy? Vállalati titok? Az utasra nem tartozik?

Hol áll meg, hol nem áll meg?

Ez nem mese. Nem olyan, hogy hol volt, hol nem volt. Az említett hóesés előtt néhány nappal megszűnt az Egy malom utca sarki villamosmegálló. Volt, aki tudott róla. Volt, aki még harmad-, negyednap is ott ácsorgott a hajdan volt megállóban.

Nem, nem az a baj, hogy két megállóból egyet csináltak. Az új megálló a Hunyadi utca sarkán nagyon jó helyen van. De ezt úgy kell megtudni, hogy egyik napról a másikra a szokott helyen nem áll meg a villamos, a szokatlan helyen igen.

Autósok mondják, véletlenül tudták meg, hogy az említett Hunyadi—Péteri utca sarkán viszonylag rövid idő alatt megszűntették az ütlezárást, s a Hunyadi utca újból végig járható.

De miért véletlenül? Már a jó munkát is (az útépitésre gondolok) titkolni kell?

Telefon

Olvasom, milyen fejlődést ígér az ötödik ötéves terv Debrecen telefonhálózatának. Nem ismétlem meg, hány ezer új állomást kapcsolnak be, milyen műszaki intézkedések várhatók.

Csak azt ismétlem, nem először, hogy manapság képtelen az ember telefonálni. Nemegyszer vágok neki gyalog, villamoson, buszon, ha sikerül gépkocsin, hogy egyperces megbeszéléseket intézzek a város különböző pontjain, rendszerint nem is túl messze. Mert gyalog is hamarabb, mint telefonon.

Az egyik klinika igazgatója mondja aggódva, hogy hozzák a beteget, de máris továbbítanak máshová, ahol azonnali szakszerű kezelésbe veszik. De addig is, amíg a mentő odaér, nem ártana, ha felkészülne a fogadására. Nem készülhetnek fel. Nincs az az eszköz, amellyel értesíteni lehetne a testvérintézményt.

Hát a tűzoltók, a rendőrség? Hányszor kapják megkérsve a hívást? Míg kéne kérdezni tőlük. De nem tudom. A telefonban nincs városi vonal. Ha lesz, akkor esetleg nem megy ki a csengetés. Ha kimegy, talán téves a kapcsolat. Vagy foglalt a hívott szám. És lehet kezdeni elől.

Nem kezdem, nincs kedvem hozzá. Szép számadatokban csillognak a következő négy-öt év lehelősegei. Mondanám, ha hinném, hogy addig guggolva is kibírjuk.

De utána... vajon jó lesz-e? Mert ha ugyanilyen, mint most, senki sem boldogít, ha ezután néhány ezerrel több telefonon nem tudunk beszélni.

Kovácsvölgyi Sándor

Zebra a Hatvan utcán

Sok módszert ismernek a közlekedés szakemberei a gyalogátkelőhelyek előjelzésére. Van, ahol igen erős narancsszínű fény világítja meg a zebrát. Néhány helyen az út szélére festett nyugtalanul vibráló cickakkos vonalat tartják üdvözlőnek. Már Debrecenben is láttam az útra, nagyméretű háromszögbe festett „gyalogosok” ábrát, amely szintén jól jelzi, hogy a következő néhány méteren ajánlatos az óvatosság.

A Hatvan utca közepén levő zebrát az esti órákban különös módon jelzi a közvilágítás. Az egész utcában minden fényeső működik, kivéve a gyalogátkelőhely fölöttit.

Góz József

Kiskerti örömök

A kérdés persze ott kezdődik, hogy egyáltalán öröm-e, vagy nem öröm, ha kiskertje van az embernek.

Azt hiszem — s mivel kiskertem nekem is van, hát tapasztalatból is mondhatom — közepén lehet az igazság. Egyszer öröm — de milyen öröm! — amikor kipattannak a rügyek, kidugja fejét a kis palánta, megfakad az elültetett vessző, bokor, rózsaszál, zöldellni kezd a saláta, a hagyma, a retek, piroslik az eper, és nő a díszpaspaly, sőt a nap, a levegő megtelek a tavaszi föld illatával, akármerre néz az ember, mindenütt — fűben, fában, madarak röptében — a mindig megújuló élet gyönyörűségét és lebíráhatatlan erejét látja. Ilyenkor felülről test és lélek, messze szállnak a rossz hangulatok, a nyomasztó gondok, az ember magához tér a természet közelségében.

Máskor azonban keserves igavonás is! Aszóni kell, naphosszat nézni a gyökereket, a tarackot, forgatni a nedves és nehéz földet, olyankor aztán a nehéz földmunkához nem szokott (vagy már tőle elszokott) városlakó nemcsak forgatja a földet, hanem azon nyomban meg is öntözi „arca veritékével”, a nap perzsel, a levegő áll, mintha forró katlanban volna az ember, megfájdul a derek, ropognak a csontok, az izmok, zihál a tüdő, kalapál a szív, az ember köpi a keserű nyálát, miközben megátkozozza azt a percet is, amikor eszébe jutott a kiskert. S nyáron, tavasszal vagy kora ősszel mindez még csak hagyján, de amikor novemberben — mert akkor van az ideje — mindenképpen el kell ültetni, amit csak lehet, hordani a trágyát, árkot ásni a szőlőnek, fagyos ujjakkal, dideregve, sárban tapickolva babrálni, miközben jéges szél fúj, esik az eső, önszurke az ég, varjak kárognak elkecserevedve, és minden a múlásra emlékeztet, az embernek halottak napi krizantémosság hangulatok járnak a fejében, s alig várja, hogy fedél alá meneküljön — hát, ez bizony nem valami nagy gyönyörűség!

Most éppen ennél az utóbbi stácionál tartok megint. Már hetek óta rá nem nehezedett a tudat: ültetni kéne! Az ám, de előbb meg kell vásárolni a bokrokat, a rózsaszálakat, a szőlővesszőket. Ez a művelet azonban nem olyan egyszerű. A kertésznek több telephelye is van. Az egyik a Borzán Gáspár utcán. Ott egyórán ácsorgás után megtudom, hogy csak gyümölcsfa van, próbálkoznak a Szoboszlói úti telepen. Irány a másik telep! Szombat lévén, iparkodni kell. Huncut szemű leányzó fogad mosolyogva, és azt mondja, hogy

most pedig nem kapok semmit. Szabad szombat van, menjek a kismacsi telepre. Irány Kismacs! Ott aztán behajtok a töltésen keresztül abba az irdatlan sártengerbe, amelyet útnak mondanak. A kocsi kedvtelve riszálja magát, csúszkál s csak arra vigyázok, hogy ha lelefut az útról, lehetőleg megközzöljem a tujabokrokat, nehogy kárt tegyek bennük.

Ősz hajú, tömzsi kis öreg jön elő óriási gumicsizmákban. Mondom neki, hogy mi kéne.

— Rózsá nincs — feleli mogorván. — Spireát azt kaphat.

— Milyen az? — tudakolom.

— Milyen? — néz rám megütözve. — Bokor! — Szavai mögött alig leplezett megvetést érzek: na, jól állunk, ez a pasas még azt sem tudja mi a spirea, de azért kerteszkedik! Majd hozzátézi: — Nyári orgonát is kaphat.

— Mi a különbség? — kérdezem sütan-bután.

Az öreg összehúzott szemmel néz. Méreget, ugyan, ki lehet ez a tudatlan ember? Megkínálom egy kis pálinkával. Hanyag mozdulatlan teszi zsebre üvegestül. Aztán cigarettát harap a fogai közé, s miközben a gyufa lángját a tenyerébe markolja védelmül a szél ellen, rám pillant:

— Járt már falun egyáltalán?

— Ott nőttem fel. Miért?

— Legközelebb majd, gyerekkorában, jobban nézzen körül! Elnevetjük magunkat. Most már teljes a barátság. Olyannyira, hogy közelebb lép, gyorsan körülnéz, s azt kérdezi halkán, hogy más meg ne hallja:

— Pinea nem kell?

Meghökkenek egy pillanatra, aztán zavartan hebegnek valami olyasfélét, hogy inkább jázmin kellene, meg rendes orgona, ha volna. Van, hogyné volna, amit akarok! A kis öreg elballag.

Szurke az ég, jeges szél söpri a leveleket, szomorú őszi világ ez már. Arra gondolok, hogy másnap majd ebben a fagyos, dermesztő időben kell ásni, ültetni, vesszőzni megint, mint tavaly ilyenkor. Egy éve szőlőt ültettünk az apósommal. Ez abból állt, hogy kikubikoltunk előbb két — egyenként 8-10 méter hosszú, egy méter mély — árkot. Még most is sötét gondolataim támadnak, ha visszagondolok rá. Lapátolás, ásás közben előtört a föld, a szőlőt kitalálta. Minden csontom fáj, a derekam nem akart hajlani, de hát nem hagyhattam abba szégyenszemre, ha hetvenen felüli apósom fáradhatatlanul bírta! A gyönyörűség

azonban akkor lett igazán teljes, amikor a trágya réteges elhelyezésére került a sor. Ott állt nagy, gözölgő halomban a matéria, s amin beleöltöttem a vasvillát, és megpróbáltam kiemelni az adagot, választhatam a megszokás vagy a sűrű káromkodás között, úgy fogta egymást a sok szalmaszál. Mire aztán — kaparva, villázva, trágyalével bőségesen megöntözve — elhordtuk apósommal a szőlő alá a kupacot, az ember bizvást elmehegett volna a szaga után ítélem kondásnak. És mégis furcsamód: ott hon, a melegben, téli esteken, úgy emlegettük a szőlőültetést, mint egy elmúlt, kedves emléket, feledve minden keservet, kínlódást:

... Hozza már a kis öreg a hatalmas köteg bokrot a vállán, amiből valami kétméteres, zöldes színű növényzet nyúlik ki messzire.

— Na, ez a nyári orgona! — hangzik a felvilágítás.

Királomolom a kocsi hátulját. Felesleges aggodalmasan nézi a műveletet, ahogyan az öreggel begyűrjük a csomagtartóba a növényzetet.

Azt mondja az öreg, nem tesz semmit ha egy kicsit kilóg hátul. A látvány azonban elborzasztó: struccfarka nőtt a Zsigulinak! Így nem lehet vinni. Takarja a rendszámot is, drága fuvar lehet. Begyömöszöljük hát a kocsi ülésébe. Így aztán nemcsak hátul van tele minden kis zug levéllel, tört gallyal, sáros földdel, hanem most már belül is.

Otthon mindent fel az erkélyre! Másnap mindent le, s újra begyömöszölés a kocsi, irány a kiskert, jönnek a fagyok, igyekezni kell. Már a kesztyűtartóból is tört lombot szedek ki. A sebességváltónál meg valami szúrós micsodába verem bele a kezemet. De ez mind potomság ahhoz a tudathoz képest, hogy megint visszük magunkkal azt a húsz tő szőlőt is, amelyet újra el kell ültetnünk, mivel a tavalyit kigette a forróság. Egyszóval kezdődik minden előről megint. Minden. Az öröm is meg a küszködés is, hogy valami kis zöld, lomb, fű, virág, fa lehessen a kertben, amely olyan sivár legelő volt még nemrég, ahonnan a szöcske is elmenekült. Csak az ember kapirgál rajta elszántan, néha keseregve, többnyire azonban reménykedve, hogy mégis csak lesz valata látszatja a sok kínlódásnak, virágok fakadnak a kietlen pusztaság helyén.

Taar Ferenc

NÁDASDI PÉTER:

A reménység küszöbén (1944–1945)

● TALÁLKOZÁS

Október 6-án — mint N. Mahov ezredes szovjet hadtörténész írja — a második ukrán front „csapást mérő csoportjának egységei tüzeres és légi előkészítés után támadásba indultak Debrecen irányában. A sikeres támadás során a német védelmet áttörték. A legnagyobb eredményt a katonai nyelven „löcsapás irányában” érték el. Itt az 53-as hadsereg csapatai és Plijev tábornok lovas gépesített csoportjának egységei három nap alatt száz kilométert nyomultak előre és elérték Karcag térségét. De a támadás a hosszú arcvonal nem minden szakaszán haladt fennakadás nélkül. A 6. gárda harcokosi hadsereg „gyenge személyi és anyagfeltöltöttsége miatt” ideiglenesen megállt Nagyvárad előtt. Malinovszkij marsall rendelkezése ekkor Plijev tábornok délkeleti irányba fordult, hogy hátról mérjen csapást Nagyvárad felé a németekre. Így érkeztek el a Hortobágyon át Palmazújvárosra Plijev gépesített lovas egységeinek katonái. A fűre lovas felderítők gyorsan beszaladották a falut.

— Jönnek az oroszok! Itt vannak az utcában! — tizenkét éves forma fiú szaladt, kiabált.

Kiállunk az ajtóba. Minden házból kitódulnak az emberek. Anyák, karjukon kisgyerekekkel. Ott vannak a totyogó öregemberek is. Ebben az utcában mindenki várja a Vörös Hadsereg katonáit.

Érzések? Sokfélék lehetnek: öröm, hogy vége lesz a háborúnak. Remény, hogy hazajönnek a katonáskodó férfiak. Kíváncsiság azok iránt, akikről már annyit hallottunk. Nem egyszerű kíváncsiság ez: töltete nemes emelkedettség, szomjas érdeklődés azok iránt, akikről annyira félnek az urak és a bűnösök.

A lovasoknak (ketten vannak, s

egészen fiatalok) talán sejtelmük sincs arról, mit érzünk mi. Szöke, sovány legény az egyik. Lovas combig sáros. Szárhegyig sáros a csizmája, nadrágja, zubbonya. (Ekkor láttam először orosz gimnasztorkát.) Esőtől, naptól fakult Bugyonnysapkát visel. Nyakában géppisztoly. Nyerge napszitta, vízhatlan vászonzóló készült, nagyon könnyű. Hátn — ugyancsak vászonzóló — egyszerű tarisznya. Pontosan ilyen öltözetben van a bajtársa is. De annak az arca ázsiai: széles, mongolos, szemrései szűkek. Egy pillanat alatt belém vésődik a kép s vele az érzés: ezek akárcsak mi, parasztok.

Nem álltak meg. (Ahogy én, a naivban ünnepélyes ábrázattal ácsorgó elképzeltem!) Futásban kérdezték: „Vannak-e németek?” „A „germán” szöcskát szűrte csak ki fülem a torokból csengő, sok más-salhangzós kiáltásaikból.

Alig tűntek el az utca végében, megjelent a csapos kút előtt Záradi, a dobos. Ahogyan szokta, megtáncoltatta dobverőit a feszes kutyabőrön, aztán rekedtes, elnyújtott éneklő hangján kihirdette az „orosz kommandó rendeletét”: ... minden tizenhat éven felüli és hatvan éven aluli férfi lapáttal, ásóval, csákánnyal jelentkezzen a községváza udvarán. Akinek csákánya van, annak ássát nem muszáj vinnie. Munkáról lesz szó, lövészárkokat ásunk a határban.

Magamra kaptam ócska téli nagyjutásom, és elindultam a községváza felé. Megértettem a gyors parancsot. A háború kellős közepén vagyunk.

Szemben velem, az úton, mindenféle holmikot cipelő emberek. A fosztogatás még egyre tart.

A bőszőrményi kövesúton meg-

láltam az első T-34-es tankóriást. Utána a többi. És a láncfalpas, motorral vontatott nehéz ágyukat. A piactéren lovas szekerek tömege folyt a Tisza irányába, a csegi kövesúton. Csizmás, rövid szoknyás, szép lábú, üde kis katonalányok irányították zászlóskákkal a forgalmat. Az útkereszteződéseken cirkulibetűs elgazított táblák. A református templom tornyában sebtiben berendezett harcálláspontról tisztek látesőveztek a terepet. A katolikus templom udvarán és az épületben fehérköpenyes orvosok sebesülteket kötözték. Lovasszekereken egy egész fűvészenekar. Torokhangú, a fülünknek még szokatlan orosz beszéd. Kiáltások, vágázó lovasok, harmonikus. Drillek, feszes katonai alakzatnak semmi nyoma. Ezer és ezer katona áramlott át a téren. A gazdaházak kapuit lebondtatták, az udvarokban a pihenő alakulatok katonái nyüzsgöttek.

A községváza udvarán voltunk már vagy négyezren, férfiak. Az épületből asztaikat hoztak ki, és egy kapitány, hollőfekte hajú, sápadt-barna arcú, magas, karcsú alak fellépett az asztalra, és beszélni kezdett. Nem sokáig, talán öt-hat percig szónokolt. A tolmács fordított, vagyis inkább felolvasott papírról egy rövid, meglehetősen hivatalosan csengő szöveget. Lényege: a Vörös Hadsereg nem hódítóként érkezett Magyarországra. Az ország belügyeibe nem avatkoznak. De nehéz a harcuk, és a lakosság segítségét kéri.

Nem tudom, ki volt a kapitány. Talán politikai tiszt? De az ő orosz beszédének patoszában ott volt az, amit a hivatalos szöveg nem adhatott vissza: a szív őszintesége. Utólag megtudtam: a Szovjetunió Állami Védelmi Tanácsának határozatát ismertették velünk röviden.

(Folytatjuk)

NÁD

„A népi kerámia szétnek ahhoz a r melynek létrehoz paraszti társadal nem vesz részt, v használója — közv folyással van an ra... az egyéni szemben a közös — írja Magyar né művében Domán Hozzátéhetjük: az rámia formájában ban, készítésének a közösségtől függ eszközökről, edem melyeket nap min akár mécsesnek, lisztároló edényne ételhordónak, fús A nagyiparilag gy nyek hiánya — dr elérhetősége miat, kasok termékeinek sig volt igen nagy.

A népi kerámia azonban nem ak amikor használat megszűnt. A has egy időben volt dí szinte csak dísz ahol használják, étkezési eszközöké

De a dísz, a pólo ra akasztott edem marad eredeti, aki viszonylag zárt r nemcsak a formák zik a hagyomány vesszük az edény ételt, vizet töltün járnak vele, ha a juk, ugyanúgy ha az ötven, száz, két készült cserepet. ve? Azt örülhet zas Miska-kancsa nak, mert itallal fel kéte.

Ma viszont — a szet korában — a fekete edényekből formák, díszek. Olyan ez, mintha tornácos paraszth ként építenék, ha a tulipános meny falit kéte, s nem ragott kaput; mű a napsugarassá er motívumokkal dí zatokat.

Ezért öröm ma vari fekete kerám nemcsak csodálni lehet.

Nádu debrec

Nádudvar a k csoport területén nyek stílusa azon ehhez a csoporth mia készíti m novszky György hódoltás idején, sel ismerték meg keze kerámiát az bözőbb helyein i sen készítettek. máshol is. A le gyarországi műhe Mezőtúr, Mohács tozik.

A nádudvari féténét Béres An 1965-ben megjele

Ennek elején i sokáig csak a m ket számtították feketeedény-készít tak, cserépvetők kontárok voltak” elején azonban o kete edény, hogy zekasokat kitiltó. Nagyon vigyázta te edény kész 1820—30 körül ne venegynehány ta dött Nádudvaro 1890-ben már csa gozott.

A múlt század vari fazekasok fo atérni a mázas. Az 1930-as évek működött Nádud res András — tel először írkválva, festéssel díszített készítésére.

VASÁRNAPI FEKETE RIPORT KERÁMIA

NÁDUDVARON, HAJDÚSZOBOSZLÓN, KARCAGON

„A népi kerámia... a népművészetnek ahhoz a részéhez tartozik, melynek létrehozásában maga a paraszti társadalom tevőlegesen nem vesz részt, viszont mint felhasználója — közvetett úton — befolyással van annak kialakítására... az egyéni ízlés nem állhat szemben a közösségi ízléssel...” — írja Magyar népi kerámia című művében *Domanovszky György*. Hozzátehetjük: az eredeti népi kerámia formájában, díszítésmódjában, készítésének technikájában is a közösségtől függött. Vagyis olyan eszközökről, edényekről van szó, melyeket nap mint nap használtak akár mécesnek, akár gabona-, lisztároló edénynek, vizeskorsónak, ételhordónak, fűszertartónak stb. A nagyiparilag gyártott fém edények hiánya — drágasága, nehezen elérhetősége miatt — a népi fazekasok termékeinek a felszabadulásig volt igen nagy jelentősége.

A népi kerámia díszítő funkciója azonban nem akkor jelentkezett, amikor használati tárgy jellege megszűnt. A használati tárggyal egy időben volt dísz is — és ma már szinte csak dísz a népi kerámia, ahol használati, ott is leginkább ékeztési eszközként, tejesedényként.

De a dísz, a polcokra állított, falra akasztott edény is csak akkor marad eredeti, akkor beszél arról a viszonylag zárt népi világról, ha nemcsak a formák, a díszítések örök a hagyományt, hanem ha levezessük az edényt a helyéről, ha ételt, vizet töltünk bele, ha kútra járunk vele, ha a mézet ebben tartjuk, ugyanúgy használhatjuk, mint az ötven, száz, kétszáz évvel ezelőtt készült cserépet. És Bakkhuzs hívei? Azért örülhetnek igazán a mázas Miska-kancsóknak, butéliáknak, mert itallal töltve emelhetik fel őket.

Ma viszont — a népi iparművészet korában — a régi nádudvari fekete edényekből általában csak a formák, díszek maradtak meg. Olyan ez, mintha a népi barokk tornácok parasztházakat csak díszként építenék, ha csak nézhetnénk a tulipános menyasszonyi ládát, a fali tékát, s nem nyithatnánk a faragott kaput; műzeumban látnánk a napsugarassá ereztett vagy virágmotívumokkal díszített fahomlokzatokat.

Ezért öröm ma az olyan nádudvari fekete kerámiát látni, amelyet nemcsak csodálni — használni is lehet.

Nádudvari, debreceni múlt

Nádudvar a közép-tiszai stíluscsoporthoz tartozik, az edények stílusa azonban nem tartozik ehhez a csoporthoz. A fekete kerámia készítésének módját — *Domanovszky György* szerint — a török hódoltság idején, török közvetítéssel ismerték meg a fazekasok. Fekete kerámiát az ország legkülönbözőbb helyein igen sok településen készítettek, készült Európában máshol is. A legjelentősebb magyarországi műhelyek közé Szentes, Mezőtúr, Mohács és Nádudvar tartozik.

A nádudvari fekete kerámia történetét *Béres András* dolgozta fel 1965-ben megjelent könyvében.

Ennek elején írja: „Nádudvaron sokáig csak a mázasedény-készítőket számították iparosoknak, akik feketeedény-készítéssel foglalkoztak, cserépvetők vagy korsósok, kontárok voltak”. Az 1800-as évek elején azonban olyan keresett a fekete edény, hogy a nádudvari fazekasokat kitiltották Debrecenből. Nagyon vigyáztak ugyanis a fekete edény készítésének titkára. 1820—30 körül néhány évig kilencvenegynéhány taggal céh is működött Nádudvaron; 1851-ben 55, 1890-ben már csak 15 fazekas dolgozott.

A múlt század végétől a nádudvari fazekasok fokozatosan kezdték rátérni a mázas edény készítésére. Az 1930-as években nyolc fazekas működött Nádudvaron — írja *Béres András* —, teljesen áttérve — az először írókával, gurgulyával, majd festéssel díszített — mázas edény készítésére.

Fénykép 1935-ből: a korongozó Fazekas József

Korongozás, 1975

Tizenöt év múlva

1951. óta készítenek újra fekete edényt is, díszedényként — olvashatjuk a könyvben. Azt is hozzá kell tennünk, hogy nem fazekasok ötlete volt visszatérni ehhez a technikához — a népművészet, néprajz kutatói biztatására kezdte tanulni a fekete kerámia készítését először *Fazekas István*, aki Hajdúszoboszlón *Kepes Agnes* keramikumművésznél is tanult, azután *Fazekas Lajos* (1918—) és később annak fia, legifjabb *Fazekas Lajos* (1945—); amit tanultak, amit csináltak — mindig csak díszítési célokat szolgált.

Az ötvenes évek elejétől megindult kerámia-készítés technológiájából: az edényt száradás után kavicsal dörzsölik, a dörzsölt minták lesznek égetés után a fényes, a nem dörzsölték a matt felületek. Az edény az égetéskor a füstölt kapja meg fekete színét, a kemencében hat-hét óráig fával, három-négy óráig szalmával tüzelnek, majd negyvenyolc-hetvenkét óráig lezárva hagyják a nyílásokat. Égetés után az edényeket különböző anyagokkal vízhatlanítják.

A díszedénykészítés nem volt sikertelen ötlet, ma is sikeresen műveli *Fazekas István* és legifjabb *Fazekas Lajos*. *Fazekas István* a debreceni Déri Múzeumba is bejárt tanulmányozni a régi fekete kerámiát, azután Hajdúszoboszlóra költözött, műzeumot rendezett be magának, illetve a fekete kerámiának — a nádudvari edény tehát már jó néhány évvel ezelőtt kilépett Nádudvarról.

Amikor néhány hónappal ezelőtt nála jártam, harminc-nyolcvan tagú üdülőcsoporthoz fogadtam, azt mondta, jöjje vissza egy, másfél óra múlva. Nem tettem meg ezt, így nem is számolhatok be arról, mi látható a műzeumban, csak arról, hogy az udvar közepén hatalmas, homokkal töltött korszó áll, s hogy *Fazekas István* legelőször felhívta a látogatókat figyelmét: senki se nyúljon hozzá, mert büntetést fizet.

Legifjabb *Fazekas Lajos* néhány éve alatt igen szép sikereket ért el: kiállításokon mutatta be munkáit, többek között Kijevben is járt. A Népművészet, a Házipar 1976

januári számában azt írja róla *Kresz Mária*: „nemcsak a fekete edények technológiáját tanulhatta meg jól, hanem ízlése is van”. Valóban, szép edényeket készít — alapítottam meg, amikor nála jártam. Ugyanakkor azt is meg kellett állapítanom, a raktározott edények láttán, hogy összefonódik a népművészet és a díszedény tömegtermelése nála is: van olyan darab, amely egyenesen kiállításra készül — és vannak olyanok, amelyek nagy tételekben az üzletkebe szállít.

Kértem tőle néhány cseréptörökdéket. Azután kértem néhányat *Fazekas Józseftől* is. Hónapok óta itt tartom őket az íróasztalomon, karcolgatom egyikkel a másikat. Ha *Fazekas Lajos*val karcok, lekopik belőle egy darab, mintha krétaival táblára írnék. Ha *Fazekas József*et tartom írásra, mely árkokat vág *Lajos* cserépdarabjába. Az egyik kemény, a másik puha; a puha áttereszti a vizet, lassan elmállik, a másik nem.

Az 1951-ben megtanult technológiával, egészen napjainkig szép, és ami még érvényesebben kijelenthető: népszerű nádudvari (és hajdúszoboszlói) kerámia, díszként használható edény készült, készül. Sokan vásárolják formáit, díszítése miatt. A cikket azonban azzal kezdtem, hogy a két alkotólemmel azonos fontosságú a használhatóság is, az eredeti jellegét azok az edények őrzik maradéktalanul, melyeket egy szép napon dísz helyett eszközként is felfoghatunk.

Ezt a lépést — a díszítésgyártól a hagyományokat őrző, használható tárgyig — *Fazekas József* tette meg.

Késői, nehéz újrakezdés

Hogy ezt a lépést meg lehetett tenni, hogy meg is tette valaki, a legutóbbi években bizonyosodott be újra. Addig a nádudvari kerámiába legfeljebb virágot lehetett tenni, s ha a váza nem ázott szét a beleöntött víztől, az nem anyagának, hanem csak a vízhatlanító oldatnak volt köszönhető.

Fazekas József későn, igen nehezen bizonyította be, hogy az eredeti funkcionak megfelelő kerámiát is lehet készíteni. Miért e késő?

Fazekas József korongozó és díszítő lányok között Karcagon

1905-ben született, az 1895-ben született *Fazekas Lajos* a bátyja volt, az 1859-ben született *Lajos* pedig az édesapja. Apja — ahogyan elmondta — az 1831-ben született nagyapától tanulta meg a fekete edény készítését. (Mielőbb tovább beszélne, fél méter magas vázát vesz elő, a földre teszi, rááll. Az edény sértetlen marad.)

Elmondja, hogyan égeti az edényt, hogyan ellenőrzi a kész állapotot, de arra kér, ezt ne ismertessem, inkább az életrajzi adatokkal folytassam a cikket. Nos, 1919—23. között volt (apjánál) fazekastanuló, 1923-ban kapott segédlevelet. Apja ebben az időben csak fekete kerámiát csinált, azok a mesterek, akiknél néhány hónapon át dolgozott, hogy a mesterség más oldalait is megtanulja, mázas edényeket. Karcagon például *Kántor Sándornál*, *Ácsik Kovácsnál*, *Mezőtúron Badár Balázsnál* tanult. 1938—39-ig apjával egy műhelyben dolgozott.

1940-ban a Református Jövő című hetilapban jelent meg róla cikk, a nádudvari fekete edény tika címmel. „Érezzük, hogy nagyobb titokról van itt szó, mint egyszerű fazekas munkáról. Az ősök rejtelmes tudásából villant meg előttünk egy sugár” — írja az 1940. november 9-i szám negyedik oldalán *Bottlyán János*.

Akkoriban tehát tudták, mit csinál. Húsz-harminc évvel később nem. Miért?

1934-ben megnősült, felesége akkor is együtt dolgozott vele, 1936-ban fél évig Pesten tanulta a díszítést, ma is ő díszíti edényeit. 1935-ben, 39-ben, 40-ben, 42-ben, 44-ben hívták be katonának több hónapra, de volt úgy, hogy egy évre is. Közben alaposan megcsapang az érdeklődés a fekete edények és általában a kerámia iránt, a háború után szinte a minimálisra csökkent. Annak, akinek földje volt — mint *Fazekas Istvánnak* — ez nem okozott nagyobb problémát, különösen annak nem, aki addig nem a fekete kerámiát, hanem a mindenkor szükséges virágcserépet, csibeitatót készítette.

*Fazekas József*nek azonban két gyereke volt, olyan foglalkozást kellett választania, amiből a családja megél. A debreceni vasgyárban (Járműjavító) helyezkedett el, 1965-ben innen ment nyugdíjba. Olyan munkahelyen, amely kora reggeltől estig igénybe veszi az embert, nem nagyon lehet mellékesen fazekas valaki. Próbálkoztunk-e közben csatlakozni az ötvenes évektől dísz fekete edényt készítő rokonaihoz vagy nem, nem tudjuk pontosan kideríteni. Mindenesetre 1966—67-ben már korongozott, égetett, de keveset, hiszen senki sem ismerte, nem vásárolták edényeit.

A hetvenes évek elejétől azután többször elküldte munkáit a Népművészek Házipari Szövetkezetébe, Budapestre, s többször el is utasították.

A változás a Népi Iparművészeti Tanács segítségével következett be. Ennek zsűrije elfogadta *Fazekas József* munkáit, 1975. augusztus 14-én a következő levelet írta neki *dr. Pillis Pálné*, a NIT akkori elnöke: „Levelét és a nagyon szép darabokat megkaptam, melyet nagyon köszönöm és melyeket elfogadok a Népi Iparművészeti Tanács gyűjteménye számára. Különösen jó érzéssel tölt el, hogy már az Ön munkáiból is tudunk majd szerepeltetni kül- és belföldi kiállításainkon.” 1976. február 20-án megkapta a Népi Iparművész címet.

A karcagi szövetkezetben is

1975-ben felmerült az ötlet a Népi Iparművészeti Tanácsban, hogy *Fazekas József* átadhatná a fekete kerámia készítésének módszereit a Karcagi Népművészeti Cserépkályha-készítő Szövetkezetnek. Az ötletet megvalósították: *Fazekas József* elutazott Karcagra, szerződést kötöttek, elkészítettek három égetőkemencét, s a szövetkezet néhány tagját megtanította a nádudvari edény korongozására, égetésére, felesége pedig a díszítést ismertette meg a karcagiakkal.

1975. augusztus 5-én megtörtént az első égetés.

Aki nem járt Karcagon, nyilvánvalóan kétkedik az ilyen vállalkozás sikerében. Aki azonban igen, az már kevésbé. *Fazekas József* ma is rendszeresen átjár a szövetkezetbe, az égetés most is az ő módszerével történik. Az első mintaformákat ő készítette, majd a következőket a szövetkezet művészei vezetője, *Sz. Nagy István*. A díszítést — mely elsősorban geometrikus jellegű — felesége tanította be. Legifjabb *Fazekas Lajos* műhelyében is hasonló módon történik a minták csiszolása.

A szövetkezet elnöke, *Szakács Tibor* kísér végig a műhelyeken. A korongozóban jelenleg tizen készítik a fekete edényt, köztük *Benke Lajos* népművész, rajtuk kívül három gépkorongos is dolgozik. Minden egyes alapformát zsűrítetnek a Népi Iparművészeti Tanácsnál. Ma mintegy negyven féle edény kerül ki a korongozótól. A díszítőműhelyben tizen, a három hagyományos módon épült kemencénél általában harminc-negyen dolgoznak.

Bevétel és minőség. Azt mondja a szövetkezet elnöke, erre az évre kétfélmillió forint bevételt terveztek a fekete kerámiából, ezt a tervet teljesítik is, jövőre hárommillió forint értékű edény gyártását tervezik. Egy év alatt csak egy-két repedt váza kerül vissza a szövetkezethez — a termékmennyiséghez képest ez elhanyagolható. Az edények legfőbb átvéveje a budapesti *Skála Áruház*, de jönnek megrendelések nagy tételekre Miskolcra, Pécsre, Szolnokra és Tatabányára is. Ehhez még azt tesszük hozzá, amit magunk is láttunk: a termékek átlagszínvonala nem marad alatta a Nádudvaron és Hajdúszoboszlón látott, szériában készült edényeknek; a készítés technológiája miatt a használhatóság feltételének is megfelelnek.

A fekete kerámia útja tehát Nádudvaron, Hajdúszoboszlón, Karcagon keresztül vezet, a régi korok megnevezhetetlen korongosai, *Fazekas István*, *Fazekas Lajos*, *Fazekas József*, s a karcagi névtelen mesterek kézműmát őrzi, míg egyre több vásárló gyönyörködhet az ősi egyszerűségű, szépségű edényekben, melyeket mostanában, ha akar, eszközként is kézbe veheti.

Szabó Ernő

A műhely az ablakon át. A háttérben Fazekas József

A díszítés tiszta, egyszerű az edényeken és a szötteken is

Nem biztos, hogy giccs

Sokat írtak, beszéltek már a giccsről, míg csaknem áldozatul esett a herendi porcelán és a kalocsai festett tányér, a virágos, díszes lábas, a festett üveg pohár, már-már Zala György szobrai a Hősök terén, vagyis: túlzóink a fürdővízzel együtt kiöntötték volna a csecsemőt is. Közben pedig divatja jött Mészöly Géza és Brocky Károly alföldi tájainak, a herendi porcelán madarak exportunk javát képezik, lábainkra ismét felkerültek a virágok.

Nem a látható valóság ábrázolása a giccs, nem a virág a lábason vagy a falon, még nem is a régi gobelinek utánzata gépen szőtt falvédőn. Lehet persze ez is. A giccs kérdése nem egyszerű.

A svédnek törvény tiltja, hogy kirakataikba név giccseseket tegyenek, tesznek hát németet, angolt, mindegy. De Velence tiszteletét ki-váltó Szent Márk terének környéke nem a giccs orgiája-e: csicsás, csillogó gondolatokkal, üveggalambokkal? S ha átéljük a francia határon, a spanyol autósztáda mellett nem a nagyszerű spanyol kerámia terzeit látjuk-e? A giccs elöntötte a világot. Szukarno képtárának két kötetben megjelent albumában az ötvenes években, selyem kötésben ott volt minden, amit mi a giccs lomtárába süllyesztenénk.

De maradjunk a saját portánkon.

Joggal és indokoltan kezdtünk hadjáratot a giccs ellen, de a giccs minden intézkedés ellenére előretört, előntött bennünket, s előntötte a világot. A giccs terjed, mint a dudva, nehéz meghatározni, ezért üldözzük hát inkább az érzékösséget, az olcsó megalkuvásokat, a kispolgári hazugságot, a giccs bennünk gyökerező okait. Mindenki van hajlandóság a giccs valamiféle megnyilvánulására. Ezt talán könnyebb lesz kiirtanunk. Vagyis: a nagyszerűen megformált, kifestett madárka a maga idejében a herendi porcelán remekműve volt, de értelmetlen holmivá lett napjainkban, vitrinekben. Ezért nem a porcelán a felelős. A holmik ellen kell küzdenünk. A fölösleges, használhatatlan, csak a rangot, státust jelentő

jelképek ellen. Más a Csárdáskirálynő mint operett, és megint más a porcelán figura — mondta Gorka Géza, neves keramikusunk. Az operett a maga nemében klasszikus érték, a porcelán történetében pedig erőltetett, hamis. Operettnék jó, porcelánnak rossz.

Álminkban olyan ízléssel körülírható lakások tűnnek fel, mint voltak a polgárság biedermeier otthonai, volt Berzsenyi Dániel niklai háza vagy Kisfaludy Sándoré Sümegyen. De alföldi mezővárosainkban is található az első világháború tájáról való házakat, ahol a nagykaputól az ereszcatornáig, a bútoroktól a kályhákig, az evőeszközektől a fali tékáig egyazon stílus határozta meg a formát — a népi szecesszió. Egységes stílusban született otthon, mint a népi építészetben, ma hiába keresnénk.

Azt mondtuk, hogy ami a maga helyén betölti feladatát, kimozdítva onnan, nem megfelelő helyen giccsé válhat. De hogyan lehet ezekben a mi lakásainkban egymás mellett a bukovinai szóttos, a nádudvari csöcsös korszó, a kalotaszegi bokály, a biedermeier szekrény, a német kávéfőző a szocializmus jegyében? És mégsem váltak giccsessé. Hiszen ezek már régen nincsenek eredeti helyükön. Valahogy úgy, ahogy Le Corbusier, századunk nagy építész lakott átöröklött bútorai között. Ezek az öreg bútorok éppúgy szolgálták Le Corbusier kényelmét, mint ahogy a szőttek és kávéfőzők jelentik a mai ember kényelmének, izlésének, igényének kifejezéseit.

Ha egy népi művészetből leledzett korszó, egy hutakész üveget, vagy éppen szuszéket, szökrönyt, festett tékát, tulipános ládát, almáriumot teszünk otthonunkba, ez nem valamiféle népieskedésről árulkodik, hanem arról, hogy felfigyeltünk a népi kultúra évezredek óta kialakult szerkezetes tökéletességére, ornamentikájának a tárgyakkal szorosan összefüggő egységére, vagy éppen a polgári lakáskultúra nagyszerű eredményeire. És már itt vagyunk a mában, amikor az anyag és a forma, a dí-

szítés és tartalom egységét keressük, hogy tárgyaink ösztönességére, a tartalom és forma egységére figyelmeztessünk. Természetesen ezek is élménytől lehetnek, értelmetlen túlzásfólyosságban, s feladat nélküli holmivá válhatnak. Más a múzeumi raktár s más a lakás.

Minden olyan törekvés, mely a házigyári lakások egységes formáját, izlését hangsúlyozza, sokszor végig nem gondolt okoskodás. Ahány lakás, annyi méret, annyi lehetőség arra, hogy berendezkedjünk. S bezsűfölközünk ezekbe a lakásokba minden, amit hazulról hoztunk, amit mi szereztünk, ami mi vagyunk emlékeinkben, igényeinkben, és így együtt sokszor igen vegyesen.

Egy feltétlen parancsnak kell engedelmesséknünk: semmi fölösleges holmi ne kerüljön környezetünkbe. Nem azért, mintha a fölösleget se tudnánk elviselni, de semmilyen körülmény között ne tessünk másnak, mint amik vagyunk. Tükrözze környezetünk a mi legbensőbb valóinkat, igazunkat. Mint ahogy Berzsenyi Dániel háza ő maga volt Niklán. De Babits otthona se volt más Szekszárdon, Kisfaludy Sándoré sem Sümegyen, Madáché sem Szegedén, mint amit ők jelentenek számunkra, egyszerűségükben, hazug sallangok, mást mutatni akaró külsőségek nélkül.

Bármilyen körülmény között élünk, ne akarjuk környezetünkkel másnak látszani, mint amik vagyunk. Semmilyen tetszelgési vágyért ne viseljünk el környezetünkben olyan tárgyat, ami valójában csak holmi, és nem szolgálja mindennapiainkat. Persze, ezek lehetnek lelkünk tükröi éppúgy, mint kényelmünk szolgáló bútoraink. Kinek környezetében ne lenne olyan fölösleges lom, amit nyomban ki ne selejtezhette? Ami a helyén van, ami nem fölösleges holmi, aminek szerepe van életünkben, azt tőrjük csupán. Eredményes lehet a harc a giccs ellen, ha igazabb éniükért harcolunk, amelyek eleve tiltakozni fog a hazugságok ellen.

K. A.

A CHILEI STADION*

(Victor Jarra verstüredéke)

Ötvenen vagyunk itt e csöppnyi városrészben, ötvenen vagyunk, ötvenen vagyunk a városokban és országokba? Csupán itt tízezer kéz, mely szántott és gyárakban termelt. Vajon hány embert gyötör éhség és hideg — félelem és

félelem, félelem, félelem és örvény? Hatán közülünk eltűntek a zürzavar forgatagában, egy meghalt, egy férfit agyonverték, sosem hittem volna, hogy egy embert így agyon lehet ütni. A többi négy el akart menekülni az újult félelem elől, egyikük az irdatlan mélybe dobta meggyötört testét, mindegyik szemében a halálfélelem merevedett fagyossá. Mily borzalmas torzára varázsolja arcukat a fasizmus! Terveiket percnyi pontossággal időztetik, mi sem zavarja őket. Gyilkosság szab itt házirendet. Ez volna hát az isten képmására teremtett világ? Istenem, ez a te hét világeremtő napod gyümölcse? A négy fal közt nincs is ember, csak számok vannak, s a számoknak minden oly mindegy, a számok oly nagyon áhítják a mindent megváltó halált. De hirtelen feleszmél öntudatom. Remegés nélkül figyelem a jelet mi páncélosok robajával, katonák üvöltésével kel versenyre... És Mexikó? És Kuba? És hol a világ mely felsajdul a szégyen láttán? Itt tízezer kéz szorul görcsbe, mert nem termel soha többé. Vajon hányan lehetünk szerte hazánkban? Elnökünk vérenek lüktető dobaja túlharsogja a bombák robbanását, gépfegyverek ropogását, s így görcsbe szorult öklünk visszavág. Mily nyomasztóan fojtogat e vers, mialatt a megtorlást éneklek versfüzérben, meg kell halni a gyötör félelemtől, oly sok millió pillanatig vergődik a végszói, bent feszít a némaság, kint felharsan a kiáltás. Amit itt látok, oly rémkép az, amit elképzelnem sem mertem, s amit érzek, amit érzek, meggyilkolja merev tekintetembe íródott gondolataim...

(Bede Béla fordítása)

(*A hírhedt santiago-i stadionban született ez a megrázó hangú verstüredék: egy fiatal költő, Victor Jarra utolsó üzenete a pokolból. A költőt meggyilkolták. Versét egy fiatalember juttatta ki a stadionból, majd Párizsba került, ahol a közelmúltban jelent meg.)

PARDI ANNA: ŐSZ

Könyvek. Kertek. Zenék. Így ér el az ősz. Így ér el a tél.

hogy milyen is vagy tulajdonképp.

Élet. Halál. Zenék. Így ér el az ősz. Így ér el a tél.

RÁCZ KÁROLY:

Felhasított ég

Az asszony igazított a párnán és a takarón. Nedves törülközővel legostta a férfi gyöngyöző veritékét, áttörölte a nyakat.

— Hogy érzed magad? — kérdezte agóddva.

— Menj innen, nem akarok látni — ordított rá a férfi. Az asszony azonban csak az alig mozgó ajkát látta, hangot nem hallott. Könnyecsképek gördültek le az arcán, hatalmas belső remegés kocogtatta össze a fogát. A sós cseppek egy része a szájába folyt. Iszonyatos erőfeszítéssel megállította a könnyeit. „Már hangja sincs” — vacogta magában.

Tegnap, amikor kiadták a kórházból, az orvos azt mondta, jó, ha hazáig kibírja. De azóta már tizenkét óra telt el. Egy este, és egy éjszaka. Dereng a hajnal, s ő ebben reménykedett; ha ezt megéri...

De jaj, már nincs hangja. Pár órája még szavakat gurgulázott. Összefüggéstelenül, igaz, de nem volt ilyen veszett némaság...

Negyednapja történt, hogy Ince fejével a kerítésoszlopnak. Az egész megmagyarázhatatlan. Mintha szándékosan hajított volna neki a nagy eperfanak. Ő a kapu egyik szárnyával még közepén állt, mikor nekirándult az a döngvontató. Nem láthatta Ince arcát.

Am kérdés, olvasható volna-e róla. Még ma sem tiszta előtte, hogyan mentette magamagát a kerekék elől. Ince egész viselkedése sem tiszta. Miért indított olyan veszettül? A nyomok szerint a kormányt öfelé rántotta, ezért mert neki a fának. Miért?

Azzal ment ki hajnalban, hogy este tízig szánt. Még dél sem volt, váratlanul ott dübörgött a gépe a kapu előtt. Ő a kismalacokat té-

regette, hogy aztán kaput nyisson. És Ince, mintha ettől vadult volna meg; ordítva, s amit soha nem tett, káromkodva sürgette a kapunyitást.

Malacvisitást, majd iszonyú csattanást hallott. Látta a rémült baromfiak menekülő röppenését, szertefutását; bizonyára iszonyú lármát csaptak, de őt dermesztő csend ölelte. Sem mozdulni, sem sikoltani nem bírt.

Az egész érthetetlen, átláthatatlan. Egy évre rá, ugyanazon a napon történt mindez, amelyiken a kicsi Ince került ugyanennek a vontatónak a kereké alá. Miféle átok ül rajtuk?... Jaj, kicsi Incem, ne család magadhöz az apádat!... Jaj, hagyd itt őt nekem, s a te most fogant kicsi testvérednek... Angyali bogaram... lehetetlen, hogy te légy emögött...

— Mit tegyek, Incém? Mondd, mit?...

— Orvost, ha hajnal van is!...

— Megyek. Rögjön megyek — motyogja, s kapkodja a törülközőt egyik kezéből a másikba. Ince sarkig nyitja a szemét. Te kintetében megmagyarázhatatlan fények lobbanak.

— A fenébe menj. A fenébe innen az ágyamtól! — ordítja veszettül.

Az asszony csak annyit lát, mozog az ajka. Lehetetlen, hogy ő ne értse így is. Lehetetlen!... Istenem, ne hagyd el! Add, hogy értsem. Jaj, kicsi halottam, segíts, hogy megértsem apádat!...

Ince behunyta a szemét. Mikor újra kinyitotta, már csak a csukódó ajtót látta. Úgy érezte, most megkönnyebbül. Micsoda perszóna. Áll, ül, törölget, könnyezik, párnát, takarót igazgat, ha kell, ha nem, a szóból nem ért. Pedig vi-

lágosan és hallhatóan beszél. Ordít rá, s ez sem elég. Lám, elment, s neki nem hasit a fejébe...

Ez a kis hasítás most, ez semmi. Nem olyan mély és szaggató, mint máskor. Egy kis jelzés. Semmi.

Egyre világosabb a feje, s világosabban is lát. Mindent jól át tud gondolni. Az emlékezete is vag, mint a borotva. Akár az egész életét át tudná tekinteni, pillanatok alatt. De az a haldokló dolog. Aki pedig olyan tisztán lát mindent, mint ő, s aki ha kell, ordítani is tud... A kutyafejét. Egy kicsit hasit. Semmi ez... Mennyi mindent kibírt már ő. Esőt, fagyot, s nem is köhintett; kétszer is kiállta a villám szelét, pedig úgy csapta földhöz, mint... Nem fontosak ezek...

Hanem ami kerek egy évvel megelőtt... Szó sincs arról, hogy a kicsi Ince tragédiája — amit ő okozott — azóta megfakult volna benne, csak épp bekösdölte a napi robot, Rendszerint tizenhat órát vállalt. Többet nem lehetett... Hát...

Ette volna ki a fene belőle a gép szeretét. Szeretett?... Szerelmét! Azt ette volna ki...

Nem volt ő soha sikeréhes; nem versenyzett, nem vetélkedett; nem nevezett be semmire. Csak dolgozott. Az ő gépe alig szorult javításra, s nem zabált. Az ő határtalan szerelmét meghálálta a gép. Birta, amit egyik gép sem bírt; őneki mindent megtett. Am ő is mindent megtett. Ez így érthető. Valaki megirigyelte az örök-biztos gépet.

Mikor másodjára vette észre, hogy hozzápiszkáltak, beadta a felmondását. Aztán megegyezett az elnökkel, hogy otthon tarthatja a gépet. Az elnök széttepte a felmondást, ő meg indult, hogy még aznap beállítson rajta mindent, s rendbehozza a maga kedvére.

— Behajtsa? — kiabált át a kapun Borka, s ő rögtön mondta az igent. — Azonnal nyitom. Azon-

nal! s a kotlóst téregette el a csirkékkel. Kinyitotta a kaput, s még akkor is a csirkékre kiabált, kis röggel dobálta őket, ki ne szok-jenek az árok zöldjére.

Ő az épület felé kanyarodott, hogy aztán betolasson a két nagy eperfa közt az üres nyári színpad. Örült ennek a színnek, s mindannak, ami és ahogy történt. Bár ne örült volna! Bár... bár... bár...!

A tizenhét hónapos kicsi Ince az eperfa mögül bukdácsolt a kerekék alá, talán ugyanazzal a bizalommal s játékos kedvvel, mint a Tiszához, a nagy házórozó komondorhoz szokott... Ebből a napból számára csak az a pillanat maradt meg, mikor rápillantott a széttört kicsi testre, s azt is csak később mondták, hogy verni kezdte a fejét a vontatóhoz, úgy kellett onnan elcibálni.

— Harmad-, negyed- vagy ötöd-napja — ezt az időpontot most nem tudja — ott kinn a szántáson megjelent a főmezőgazdász. Valami okból említette az aznap dátumot. Ő aztán semmit sem értett többé a beszédéből. Nemcsak a dátum, de szinte még az időpont is egybevágott az egy évvel ezelőtt történt tragédia időpontjával. Elkézdett remegni előbb a keze, majd a lába, aztán az egész teste. Képtelen volt tovább dolgozni. Leugrott a gépről és összerogyott. A főmezőgazdász összecsődítette a gépezeket. Hideg vízzel mosdatták, dörzsölték sokáig. A főmezőgazdász haza akarta küldeni kovcsival...

De neki a gép is gyermeke volt. Annak ellenére, sőt talán éppen azért. Az egyetlen már. Mert míg a kisfia élt, addig is az volt, csupán a második...

— Ince, kicsi fiam! — üvöltö, s utána hosszú ideig nem gondolt semmire.

Később az jut eszébe, mióta hazahozták, állandóan ébren és észnél van. Mikor hordágyra tették, azt hitte, azért adják ki, amiért általában ki szokták adni a betege-

ket. Hanem már biztos benne, nem azért. Az orvosok megtették a magukét, a többi már az ő kemény szervezeteének a dolga.

Hát igen. Mióta Borka nincs itt, csak néha-néha lüktet. Egész gyengélen lüktet. Az anyja kéne most ide. Ebédre főzne egy jó bablevest, tejfelesen, füstölt csülökkel. Szájában az ize. Egyszeriben minden izzt a szájában érez, amit egykor otthon. Az izek változtatják egymást. Cuppant mind-egyik után.

A fene hang ez! A nyavalya ez! Aztán felismeri a hangot. A kutya vonyít. Milyen keserves hang! Látja a kilincs mozgását. Ahá! Ugrál, kapkod a kilincshez. Be akar jönni, de nem sikerül. Ezért vonyít. Kínjában. Szinte látja maga előtt, amint ül, bámul vonyítva felfelé a kilincsekre egy darabig, aztán újra próbálkozik.

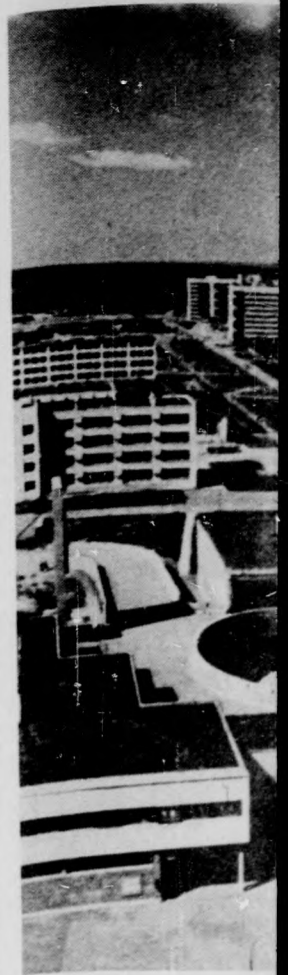
Mikor a kicsi Ince volt itt kitérítve, akkor csinálta ezt ez a szennyesfehér, félelmesen mély és fenyegető hangú, de annál szelídebb érzésű komondor.

— Gyere be — biztatja hangosan és kedvesen az ajtó próbál-gató Tiszát. Ő legalábbis így hallja magamagát. — Gyere na, jól-ésne látni...

A kutyanak mintha a hívó gondolat is elégséges volna. Egyre erőszakosabban támadja a kilincset. Kicsivel később már sündörög is az ágyhoz. Felrakja a mancsait, nyalogatja a kezét, fejét dörögli. De hiába várja a simogatást, nyakának veregetését, a kéz jéleső turkálását a bundájában.

Csalódottan hunyászkodik a földre. Sunyít. Fejét előrenyújtott lábaira fekteti, halkán nyüzszítőnyöszörög, remegnek az izmai. Láthatólag kész, hogy bármely pillanatban felugorjon. Am hiába vár gazdája legcsekélyebb mozdulatára.

Egyszer csak felül. Előbb halk, majd mind hangosabb vonyításba kezd. De Ince ebből semmit se hall. Ő

Ide

A városrendezés tudomány, tulajdonzetünk alakításával, nek keretében felmárta, de újatitást is ezek közazért hat furesán, olyan szembetűnő, a por, a füst, a bezejártalom. A lakótevalóban szembetűnzánkban, hanem vizezt az okozza, hogterén a mennyiséggítése mellett elsikosságra való törek. Bármilyen furesárosok, túlságosan mértékű növekedésül — a monotonitá — egy mai építésépítés sürítését ajkét szélsőséges fejlcsaládi házas és m építés nem vált be

Ideális lakótelep

A városrendezés viszonylag új tudomány, tulajdonképpen környezetünk alakításával foglalkozik. Ennek keretében felméri a környezeti ártalmakat, de újabban a monotonitást is ezek közé sorolja, ami azért hat furcsán, mert az nem olyan szembeutó „kórokozó”, mint a por, a füst, a benzingőz vagy a zajártalom. A lakótelepek sivársága valóban szembeutó, nemcsak házakban, hanem világszerte. Mind ezt az okozza, hogy a lakásépítés terén a mennyiségi igények kielégítése mellett elsikkadt a változatosságra való törekvés ügye.

Bármilyen furcsán hangzik, a városok, túlságosan gyors és nagymértékű növekedésének ellenszereül — a monotonitás csökkentésére — egy mai építészeti irányzat az építés sűrítését ajánlja. Miután a család házas és magasbalkonás beépítés nem vált be, az építés sűrítését egy olyan koncepció keretein belül képzelik el, amely egyesíti a családi ház előnyeit a magas beépítés sűrítő hatásával.

Ha nem tisztán ezt az irányzatot képviselik is, de kétségtelenül új úton járnak azok a szovjet építésszek, akik a városfejlesztés sok ellentmondását a képen látható módon kívánják feloldani. A Leningrád elővárosaként kialakuló, a Vasziljevskij szigetén létesített lakótelepet nem túl magas, formailag meglehetősen differenciált házakból építik fel. A hajdani mocsaras vidék feltöltése után jelölték ki e jó levegőjű, a környezeti ártalmaktól maximálisan védett település helyét. Ideális módon, az út- és közmőhálózat teljes kiépítése után, a szociális létesítmények és kereskedelmi egységek építésének elkezdését követően láttak csak hozzá a lakóépületek felhúzásához.

A városrendezés viszonylag új tudomány, tulajdonképpen környezetünk alakításával foglalkozik. Ennek keretében felméri a környezeti ártalmakat, de újabban a monotonitást is ezek közé sorolja, ami azért hat furcsán, mert az nem olyan szembeutó „kórokozó”, mint a por, a füst, a benzingőz vagy a zajártalom. A lakótelepek sivársága valóban szembeutó, nemcsak házakban, hanem világszerte. Mind ezt az okozza, hogy a lakásépítés terén a mennyiségi igények kielégítése mellett elsikkadt a változatosságra való törekvés ügye.

Könyvkiadásunk a közművelődésért

„Gondoskodni kell arról, hogy az értékes szocialista eszmeiségű művészeti alkotások mind nagyobb tömeghez jussanak el. Értékes művekből szép kiállítású, olcsó, nagy példányszámú «Házi könyvtár»-sorozatot kell indítani...” mondja ki az MSZMP Központi Bizottságának 1974 márciusi határozata.

A magyar könyvkiadás egészét érintő hatalmas feladat megvalósításáról talán csak egy évtized múlva beszélhetünk, de az eltelt két év is hozott eredményeket. P. Pál Rózsa, a Kiadói Főigazgatóság helyettes vezetője a következőket mondja erről:

— Az elmúlt két év alatt egészében nőtt a szocialista eszmeiségű művek száma. 1974 óta több jelentős vállalkozásba kezdtek a kiadók, melyeknek végső célja, hogy könyvkiadásunk gerincét az értékes művekre épülő olcsó sorozatok jelenték. Igen jó módszerek bizonyultak a pályázatok és sikeresen zártak: a Szépirodalmi Kiadó regény pályázata alapvető osztályaink mai életének ábrázolását szolgálta; a Móra Könyvkiadó a munkás- és paraszti életnek bemutatására serkentett, s a Gondolat Kiadó sok értékes ismeretterjesztő mű megírására inspirált pályázatával.

— Ismeretterjesztő könyvkiadásunk milyen formában segíti a közművelődési határozat céljait?

— Az elmúlt években jelentősen gyarapodott az ismeretterjesztő művek száma és példányszáma. Ezek a munkák annyira mindenkihez szólnak, hogy nagyrészt az általános iskolai tananyag ismeretét feltöltézték. Politikai könyvkiadásunk is elsősorban a tömegismeretterjesztő sorozatok fokozott fejlesztésére törekszik. A Kossuth Kiadó meggyorsította a marxizmus-leninizmus kiskönyvtára kötetinek kiadását és új sorozatot is indított: Nemzetközi zsebkönyvtár címmel.

— Az utóbbi években kedvezőbb alakult a természettudományok részaránya az ismeretterjesztésben. Ez a témakör ugyanis jó ideig elmaradt a társadalomtudományról szóló könyvek mögött. 1974–75-ben több, nagy példányszámú és olcsó ismeretterjesztő zsebkönyvsorozat indult: Gondolat Zsebkönyvek. A mi világunk (mely a természet- és a műszaki tudományok legaktuálisabb kérdéseiről tájékoztat), Gyorsuló idő. Közgazdasági ismeretek, Magyar História, Sorsdöntő történelmi napok, Tények és tanúk. Továbbá: a közművelődési párthatározat indítására tervezték meg a Minerva Családi könyvek sorozatát, mely életmódfórmáló, izlésnevelő hatású. Első kötetei 1975-ben láttak napvilágot.

— A párthatározat kiemeli a Házi könyvtár sorozat indításának fontosságát, hogy a már olvasó, de a könyvgyűjtésnek még csak a kezdetén tartó munkások, termelőszerkezeti dolgozók és fiatalok könnyen megalapozzák könyvtárukat. Hol tart ez az előkészítő munka?

— Ez a sorozat csak több kiadó jól összehangolt közös munkája lehet. Könyvkiadóink a közelmúltban kialakították a tervezett Házi könyvtár alapkoncepcióját. Az első öt év alatt negyven kötetből álló ciklus jelenik meg, de még tisztázatlan a vásárlókhöz való eljuttatás formája, mivel ez a sorozat jelentős kedvezményt kerül forgalomba.

— A művészeti ismeretterjesztésben az irodalom a vezető szerep. Mi módon változtatja, bővíti kiadványait a Szépirodalmi Kiadó?

— Közös vállalkozásban a Magvetővel eddig már száz kötet jelent meg a 30 év magyar irodalma sorozatban. Ezek a könyvek három évtized nagy változásait, eredményeit és konfliktusait örökítik meg maradandó művekben. Hasonlóan kiemelkedő jelentőségű az 1973-ban indított Magyar remekírók sorozat. Sikeres könyvek továbbá az olcsó Szépirodalmi zsebkönyvtár kötetei. Ez is és a Diákkönyvtár is filléres kiadványok.

— A világirodalom közreadásával foglalkozó kiadók, élükön az Európával, korábban kiadott sorozataikba fokozottabb igénytel építik be a szocialista irodalom értékes, maradandó alkotásait (a Világirodalom remekei. Századunk mesterei, a Magvetőnél a Világkönyvtár). A Rakéta Regényújság a közművelődési határozattal egyidőben jelent meg, a magyar és a világirodalom értékeit juttatja el, elsősorban az ingázó munkásokhoz, mezőgazdasági dolgozókhöz. A hetilap a Magvető Kiadó gondozásában 130 ezer példányban jelenik meg.

— Köztudomású, hogy a művészeti kiadványokhoz sokkal olcsóbban juthatunk hozzá, mint a nyugati államokban. Egyre többet szeretnénk tudni a művészetekről; hogyan tudja kielégíteni könyvkiadásunk ezt az évről évre növekvő érdeklődést?

— Több példányszámban, szélesebb körben terjesztjük azokat. Az

utóbbi években — számos sikeres egyedi kiadvány, mappa, album mellett — a legnagyobb érdeklődés az én múzeumom, a Művészeti kiskönyvtár és a Műhelytitkok sorozatokat kísérte. Hamarosan indul az Iparművészet klasszikusai című albumsorozat, a Múterem sorozat és a különböző múzeumokat bemutató kötetek sora. A korábbi sikeres sorozatok után (Műelemzés, Mai magyar művészet) elindítják a Művészeti szakkifejezések és a Képzőművészeti zsebkönyvtár jól használható kézikönyveit.

— Milyen szerep jut kiadóinknak az ifjúság nevelésében, a jövőendő olvasónemzedék izlésének formálásában?

— A közművelődési határozat összhangban az ifjúságpolitikai célkitűzésekkel nagyobb követelményeket támaszt a gyermek- és ifjúsági könyvkiadással szemben. A Móra Kiadó két sikeres új sorozattal népszerűsítette a klasszikus irodalmat (Magyar irodalom gyöngyszemei. Világirodalom gyöngyszemei). Az idén indult útjára a Fiatalok Könyvtára, mely a nagy történelmi sorsfordulókat ábrázoló klasszikus magyar és világirodalmi műveket foglalja magában. Az általános műveltség megalapozását még néhány jól bevált, serdülőknak szóló — ismeretterjesztő sorozat szolgálja. Az Iránytű a fiatalok önismereti, világnézeti kérdéseire ad választ. A Móránál tervbe vett Én és a világ című sorozat kötetei, a világnézeti, erkölcsi és hazafias nevelést segítik.

— A párthatározat egyebek között a szakmai műveltség fontosságát is hangsúlyozza.

— Szakkönyvkiadásunk alkalmazkodik a tudományos-technikai fejlődés gyorsan változó helyzetéhez, a népgazdaság igényeihez, hogy korszerű összefoglaló munkákkal segítse a szakmai műveltség terjesztését. Az igényeknek megfelelő arányban jelennek meg az alap- és középfokú műszaki és mezőgazdasági könyvek, ugyanúgy az iparban és a mezőgazdaságban dolgozó betanított és szakmunkások továbbképzésére alkalmas könyvek, sorozatok.

Könyvkiadásunk a közműveltség színvonalának hatékonyabb emelése érdekében az eddigiektől szorosabb, tervszerűbb együttműködésre törekszik a társadalmi szervekkel, a tömegkommunikációs és a tudományos intézményekkel.

Onody Éva

most a tárgyalóteremben van. Ül tenyérbe ejtett arccal. Mellette Borka. Most hallja a suttyogását. Aljj fel. Megtántorodik. Borkába kell kapaszkodnia néhány pillanatra. Jó. Most már jó. Bűnösnek érzi-e magát? Igen. A tárgyalóterem egyre nagyobbodik. Már olyan messze a plafonja, mint az ég. Az ő igenje nagyon halk volt. De most az ég egyre erősebben veri vissza... És eltűnt a bíróság. Nincs ítélet. Az nem lehet, hogy ne legyen ítélet. Az óriási, semmivel határolt teremben hiába ordítok, hogy ítéletet akar... A terem teljesen elsötétedik, az ő eszeveszett ordítása úgy elvész ebben az iszonyú sötétségben, mint... — ... a bíróság mindkét vádlott büntetését három év próbaidőre felfüggeszti...

— Fellebbezek az istenig! — bömböli a vastag sötétbe. — Az isten röhög. Ki röhögne más?... Az egész tárgyalás egy komédia! Az! Komédia... Hát hogye volna komédia; most valaki — talán maga a bíró, vagy az ügyész — csúf, vontatott énekbe kezd... Micsoda furcsa ének. Hasonlít egy kutya üvöltéséhez. De hiszen ezek sem őt, sem Borkát nem ítélték el megfélemlően. A felfüggesztett büntetés nem büntetés... Alighanem ő kívánta, hogy kutyákká változzanak... Hát ez megtörtént...

A sötétség most változik. Mint-ha virradna. De a nap nem akar látszani. Hogyan is látszana! Vastag köd van. Mindenesetre ez a szürke világosság is világosság... Pár pillanatra foleszmél. Ráismer a Tisza hangjára. Képtelenségnek tartja, hogy most nem hallja a magamagát. Bolond dolgot. Eddig bármit mondott, hallotta. Csak nem lett süket?

— ... Borka a csirkékkel törődött. Mintha a kicsi Ince nem is lett volna az udvaron. Ez valahogy kiesett belőle teljesen. Csak mikor a napokban látta, hogyan futkorászik a malacok után, vil-

lant fel benne egyszerűen a csirkekergető kép. Olyan tiszta és világos volt, mit kell tennie ezek után, hogy ki is mondta magának: döngölj meg! Ez az ő ítélete volt. Am... —

De vacak ének. Ostoba vénaszszony környika... Hiszen az ő anyja ez! Keserűen és régiesen a kis Inceért vonyt... Uristen, akkor a kis koporsónak is itt kell lennie... Itt valahol... Ez a nyomorult kód!... Csapkodni kell... Mire jó az ő két nagy lapáttenyere?... Á, ez nem elég!... Fújni kell. Persze, hogy fújni kell. Tele kell szívnia jól a tüdejét aztán... Nincs levegő. Levegő, az nincs. Csak kód... —

Hagyja abba édesanyám, megbolondít... könyörög az anyjának. S meg is örül. Hallja magamagát, tehát nem süketült meg. Na lám! Csak az anyja nem hallja. Mintha az volna süket... — Édesanyám, mi volna, ha... Most egyszerűen kibontakozik az anyja a ködből. Istenem, csak ne vonyítana olyan kibíthatatlanul. És ne bujkálna. Miért bujkál?

— Édesanyám, könyörüljön... Nicsak! Jön és mosolyog... És ott van mellette a kicsi Ince is; egymás kezét fogják szépen... Hát ha itt van a kicsi Ince, miért akarta ő Borkát agyongázolni?... Álom volt az egész... Nagy ég, micsoda álom... Rámosolyog a kicsi Incére, s fel az édesanyjára... De miért oly kicsi ő is, hogy így... —

Az anyja most egyszerűen abbahagyja a vonytást. — Fertelmes kód ez, fiam — mondja mosolyogva —, alig találsz meg benne ezt a kisfiút... — Most szökölésbe kezd, bár a mosoly változatlanul az arcán ragyog. Kimondhatatlanul különös a tekintete. A kicsi Incé is... — Fertelmes kód, édesanyám... Jöjjön és fussunk ki belőle... Felveszlek, kisfiam... Gyere...

De mielőtt megfogná a gyermeket, azok ketten már futnak is. És ő is próbál utánuk futni, de nem kap levegőt. Érti, hogy köhögni kellene, azt sem tud. Moccanni se. Megbénult. És lehetetlen, amikor épp... —

Várjanak!... — próbálja ordítani. De maga is hallja, csak hörögés volt ez... Ebben a pillanatban egy öreg, tászkás, kisírt szemű öregasszony ront be a szobába. Látja, amint a fia teste nagyot rándulva leveti magáról a plédet. A pléd lecsúszik az ágyról, rá a kutyára.

A Tisza abbahagyja a vonytást, kushad a pléd alatt. Aztán hátrafelé kicsúszik alóla. Gyengéden nyúszik az öregasszonyra, s egy keserveset vonyt az ágy felé. Vakkant is néhányat, egészen szokatlan hangon. Alighanem segítségért remél, mert a farkán csóvál néhányat.

— Mars ki! — szól rá az öregasszony. A kutya az ajtóhoz somfordál. Ott leül, s csendben marad. Olykor nyújtogatja a nyakát felfelé, mintha újból rá akarná kezdeni. Nem meri. Ül, remeg a bundája.

— Jaj, fiam! — mondja az öregasszony síroson, s visszahelyezi a plédet a fiára. Kinyitja az ablakot.

Ince hörögve kapkod levegőt után. Nem érti az anyját, miért futott el a kicsi Incével. Hiszen ez nem játék ebben a... —

De nini! Borka! — Ó Borka!... Édes Borka!... És Borka, mintha kitalálna még a gondolatát is. Elkezd csücsöríteni, s fújja, fújja a ködöt. Lélegzet se vesz, csak fújja kitarotán, körbe-körbe forogva. A köd egyre gyűrűl, ez káprázatos... Ahol ni!... Ott futnak ketten... Aranym, kincsem — akarja mondani Borkának, de most az örömtől nem bír megszólalni. Érti, az örömtől. Micsoda hatalmas erő és akarat van az ő Borkájában! Bor-

ka szétfújja érte a világot... Kitarja felé a karját.

— Borkám! Egyszeriben ott ül a vontatón. A motor dübörög. Ő azt várja, hogy Borka valahogy felkapaszkodjon mellé, aztán gázt!... Ugy nem tud az ő anyja futni a kicsi Incével, hogy percekben belül... Micsoda gép ez!...

De Borka nem kapaszkodik mellé. A vontató elé áll. Pontosan középre. Hát, ha neked ez kell... Büvöletesen bög a motor... Gázt neki!... Borka nem ugrik félre... Most gázt!... Még gázt!... Ez az!... Nekiugrik a gép... Repül...

— Kár futni, édesanyám, már utolértem magukat!... Ekkor az anyja eltűnik a kicsi Ince mellől. Nem is gondolkozik rajta, hová lett. A kicsi Ince! Ő a fontos. Az anyja majd megkérül... Gázt!... Gázt!... Mi ez?... Nem tudja megállítani... A kormány mozdíthatatlan, s már itt a gyerek... —

Eltakarja a szemét, bár az iszonyattól amúgy se lát. A füle zúg, zsong a feje. Mi ez? Egész nagy csend van. A motor megállt... Mikor leugrik a gépről, Borkát látja, a kismalacokat zavarássza. A kicsi Ince pedig kibújik a kerék alól. Szép, ártalan véres arcából ráiszovnodnak a szemei.

— Elgázoltál, gonosz apu... Ő nem tud mit felelni. A mellet kegyetlenül szorítja valami. A kicsi Ince a ködbe fut, a nagyanya után. Csak Borka jön felé. Csupa vér... —

Űt körülveszik hirtelen a rendőrök. Az egyik rámosolyog, és így szól udvariasan, finoman.

— Parancsolsz bilincset? Csodálkozik, milyen ismerős hang. Rápillant. Meg se lepődik. Önmagát látja. Keserűen mosolyog, nem válaszol. A rendőr így is megérti.

— Igazad van... Minek a bilincset? Te nem szoksz meg. Aki

bűnhődni akar, annak nem kell se ügyvéd, se tárgyalás, se semmi, csak egy cella... Egy jó sötét cella, mi? — Hátbaveregeti őt, már komolyan. — Én majd odaadom a kulcsot, s bemegy. Addig maradj, ameddig akarsz. Ha tetszik, életed végéig.

Jó. Szeretné ő mondani. Most képtelenség egy szót is... A toroka lélegzetre szorjas... Lélegzetre... csak lélegzetre... hogy mégis... mégis lám megbűnhődhet... Ez már... ez már a sötét cella... Hát jól... —

Az öregasszony látja a fennakadt szemeket. Tudja, mi ez. Bezárja a magáét, hogy ne lássa. A száját összeszorítja, kipréselődik ajkából a vér. Minden fájdalmat ismer már, amit ember ismerhet. Mégis, most szenved a legnagyobb: az anyáét. Ennek a fájdalomnak nincs megkönnyebbülést jelentő hangja, csak szorongatása és fojtogatása, rekeszizmokat összerántó, izületeket és csigolyákat roppantó ereje. Százszor és milliószor jaj az anyának, ha nem tud sírásában oldódnai.

Néhány pillanat múlva torkára tapasztott kézzel, fújtatva, lihegve tántorgott be Borka. Egyből látta, milyen céltalan volt az ő eszeveszett futása orvosért és vissza.

— Jaj! — kiáltotta, s mindkét kezével a hasához kapott. A combján meleg nedvességet érzett lefelé csorogni.

— Jaj! — nyögött fel az édesanya is. Ez a jaj lassan hajnalig zengett vonytással nőtt. Kiúszott a nyitott ablakon, ajtón, megülte az udvart és a háztetőt, megdermesztette a fák lombját, a közeli állatokat, hogy aztán felvigye a fojtogató fájdalmat a felhasított égbe... —

A kutya már kinn ült az udvaron. Megdermedt ő is erre a hangra. Még nyúszítani sem mert. Feljött mellőse lábaira fektetve lapult a földön. Remegett.

CSALÁDI KÖR

Szégyenszemre szemüveg?

A szemüveg viselése nem lehet szégyen soha. Ostoba ember, aki szégyenre tartja, de az is, aki szemüvegre szorulna, mégis inkább vakoskodik, mert „megszólják” a szemüvege miatt.

Talán egyetlen érzékszervünkkel kapcsolatosan sincs annyi tévhitünk, mint a látással és a szemüvegviseléssel. Már a mondáinkban elkezdődtek.

Mátyás király egyszer egy szántogató öreg paraszttól megkérdezte:

— No bátya, messzi van-e még a messzi?

— Bizony, nagyságos királyom, már csak az ökröm szárvaig.

Tehát állítólag így történt. Állítólag, No de hiába állítják, ez nem történhetett meg soha. Nem. Mert az öreg embernek nem a távolba, hanem a közelbe látása romlik. Ha azt kérdezte volna, hogy „közel van-e még a közel?”... és azt a feleletet kapta volna, hogy „bizony a közel már itt hagyott, a kinyújtott karommal se bírom elérni”... így elhinném! El, mert a szemlencse fiatal korban igen jól alkalmazkodik. Lapos lesz vagy pocakos, aszerint, hogy messzire vagy közelre néz az ember. Ha ez az alkalmazkodóképessége csökken, fiatal korában rövidlátó, idősekkor távollátó lesz az ember.

A csökkent látású vagy egyéb szemrendellenességgel bajlódó ember halálos bűnt követ el, ha nem viseli a látásjavító szemüveget, amelyet számára a szemorvos előírt.

A szem alkalmazkodása nem végtelen. Nemcsak a szemgolyó mozog, nemcsak azt fordítja, görbíti, emeli a szemmozgató izom, hogy mindig oda nézzen ahová akar, hanem a szivárványhártya is mozog, hol kevesebb, hol több fényt enged a szembe. No és a szemlencse? Lapul és domborodik. Sőt a sötétben a fémhályban való látás is alkalmazkodás, amit az úgynevezett látóbíbor biztosít. Ennek egyik fontos alkotórésze az A-vitamin, ami ha megcsökken a szervezetben, romlik a szem alkalmazkodóképessége, és fémhályban a látásélesség is csökken.

A hibátlan, jó látás olyan összetett élettani folyamat, amelynek egyes részleteit a tudomány is csak a közelmúltban ismerte meg. De amióta tisztázta, pontos és megfélebezzhetetlen utasításokkal irányítja ennek a fontos érzékszervnek a védelmét, a gondozását, és pótolja hiányosságait. Ezek között szerepel a különféle hurutok gyógyítása, a maradéktalan vitaminnalátvitás, a káros szem környéki kozmetikumok elkerülése, a védőszemüveg használata és — természetesen — a látásjavító szemüveg előírásos viselése is.

Ezért bosszankodik minden szemorvos, amikor valaki a szégyellt szemüveg helyett kontaktlencsét akar, pedig ez utóbbit eléggé nehéz megszokni, és elsősorban a színészek, versenypistolók és egyéb különleges körülmények között élők számára készülnek.

Ismerjük meg — legalább nagy általánosságban — legkülönlegesebb szervünk működését, hibáit, a hibák javításának lehetőségeit, és — ha rászorul — soha semmiképpen ne szégyellje a szemüveget.

Dr. Buga László

Mandulaformájú szem kikészítése ceruzával, a szemsarokban erősebben árnyékolva

A szemkikészítés divatja

Ezen a télen változatlanul divatos lesz a szemárnyékolás. Mindenki egyéniségének megfelelő szinten használjon.

Esti szemkikészítések: vékonyan kihúzva, középen barnával, felül fehérrel vagy ezüsttel árnyékolva, különböző formákban

SAKK • SAKK • SAKK

A sakkjáték egyik különleges „műfaja” a levelezési sakkozás. Az ellenfelek levélben küldik el egymásnak lépéseiket, s általában egy-egy lépés három napig gondolkodhatnak. Így lehetőségük van arra a versenyzőknek, hogy napokig elemezzék egy-egy állást, igénybe vegyék sakk-könyvtárukat. A levelezési sakkozás rendkívül precíz zítást igényel. A tábla mellett egy-egy kis hibát még helyre lehet hozni, de ha napok állnak rendelkezésre az elemzésre, akkor aligha. A játéknak ez a válfaja rendkívül népszerű, megrendezik a levelezési sakkozás nemzeti bajnokságait éppúgy, mint a világ bajnokságot. A debreceni Brilla-Bánfalvi Sándor az egyik legjobb magyar levelezési sakkos, megszerezte a nemzetközi levelezési sakkmeisteri címet is. Az alábbiakban egyik érdekes játszmáját mutatjuk be.

Brilla-Bánfalvi—Jerzy Krzyszton
1974—1976
Grünfeld-védelem

1. d4, Hf6 2. e4, g6 3. Hc3, d5 4. Hf3, Fg7 5. Ff4, 0—0 6. e3, c5 7. dc5, Va5 8. Bc1, dc4: 9. Fc4, Hc6 10. 0—0, Fg4 (Szokásosabb ebben az állásban 10... Vc5, 11. Fb3, Va5 vagy Vh5) 11. h3, Bad8 12. Ve2, Ff3: 13. Vf3, Vc5: (Úgy tűnik, sötét ki egyenlített. Világosnak azonban futópárja van s ez magában hordozza a kezdeményezés átvételének lehetőségét. A cél majd Hd5-tel növelni a futárok aktivitását.) 14. Fb3, Vb4 15. Bc2, (Előkészíti a Hd5 lépést) 15. Bd3 16. Bd1, Hd4! (Sötét vezér nyer.) 17. Bd3, Hf3+, 18. gf3, Hh5 (Világos nyilvánvalóan látta sötét vezért nyerő 16. Hd4 lépését, de hosszú elemzés után úgy vélte,

hogy a vezérért kapott bástya és huszár a konkrét helyzetben eléggé ellenérték, mert figurái rendkívül aktívak. Mindenesetre rendkívül pontosan kellett elemezni a következményeket.) 19. Hd5, Ve1+, 20. Kg2, e6 (Most úgy tűnik, hogy sötétnek nem lesznek gondjai, hiszen a világos huszár ellenlépése jön Hf4, ám meglepetés következik.) 21. Fd6! (Újabb áldozati kombináció, világos két könnyű tisztet ad a bástyáért mert a kombináció végén figurái rendkívül dinamikusak válnak.) 21... e5: 22. Ff8, Ff8: (22... Kf8-re 23. Bc5: Hf6 24. Bc8+, Ke7 25. Bc7+, Ke8 26. Bd1 után sötét nem tudja védeni a további fenyegetéseket.) 23. Bd5, Hg7 24. Bd7, He6 25. Bc8, Va5 26. Fe6, fe6: 27. Bb7, (Világos előbb biztosítja a gyalog túlsúlyt a vezérszárnyon és csak aztán duplázza bástyáit az alapsoron. Sötét nem tud szabadulni a kötésből a nyolcadik soron.) 27... Vg5+ 28. Kf1, Vf5 29. B7b8, Vh3+: 30. Ke2, h5 (30... Vf5-re 31. Bf8, Vf8, 32. Bf8, Kf8: 33. f4 után a gyalogvégjáték megnyerése nem okozna gondot.) 31. Bf8+, Kg7, 32. Bg8+, Kf6 33. Bb8+, Ke7 34. Bf4! (A játszmában bekövetkezett fordulatok után a sötét bár két bástyát kapott a vezérért, és pozíciója is kedvezőbb. A nyerés már csak technikai problémát jelent.) 34... Vh1 35. Bg7+—Kd6 36. Bd4+ és sötét feladta. (36... Kc6-ra 37. Bg6: növelné döntővé világos előnyét, 26. Ke5-re pedig Bf7 következne és a sötét király nem tud szabadulni a matt-hálóból.) Fordulatokban gazdag, érdekes játszma.

Filep Tibor
sakkmeister

KERESZTREJTVÉNY

TÉLI DAL

Pákolitz István: Téli virág dűrban c. verséből idézünk a vízszintes 1., függ. 1., vízsz. 28. és függ. 47. számú sorokban

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első sora (zárt betűk: A, V). 9. A földkéreg leggyakoribb ásványa. 14. Kezdeti időszakban. 15. Étekezés megkezdése előtti cselekvés. 16. A magasba nyúlik. 17. Az ének. 19. Szovjet gépkocsi típus. 20. Idegen Jeromos. 21. Nem hozzáértő. 22. Dekoráció röv. 23. Testrésze. 25. Ökölviadásban a kiütést jelző két betű. 26. Semmi a francia nyelvben. 28. Az idézet harmadik sora (zárt betűk: R, B). 31. Nagy májú NB-es labdarúgó csapat. 32. Távbeszélő. 33. A művészet klasszikus neve. 34. Személyes névmás, ford. 35. Az illegális kommunista párt mártírja (Károly, i=y). 36. A német filmek végén olvashatjuk. 37. Mutató névmás. 38. Idegen női név. 40. Kossuth-díjas színésznő (Eva). 43. Svéd, vatikáni és spanyol gépkocsi jelzése. 45. Az óvoda beceneve. 46. Érzékszerv. 48. Mássalhangzó kiejtve. 49. Kilyukaszt! 50. Félig szerel. 51. Biztat, noszogtat. 54. Ártatlan, szemérmes. 56. ... hernyó, rővidhullámú kezeltés. 57. Hazánk hírszolgálati irodája. 59. Visszadobna! 60. Kis köztársaság Délnyugat-Európában. 62. Los Angeles városrésze.

FÜGGŐLEGES: 1. Az idézet második sora (zárt betűk: E, I). 2. Ósei, régies formában. 3. Erősen emelkedő. 4. Zu... negyedmagával, négyenként németül. 5.

Hegység Dél-Amerika nyugati partja mentén. 6. Múlt idő jele. 7. Gyarmataru. 8. Alma... Kazahsztán fővárosa. 9. Kilo páratlan betű. 10. Becézett női név. 11. Bőséges társas étkezés névelővel. 12. ...lescu, ismert román politikus (George). 13. Óra, idő oroszul. 18. Híres angol tengerész. 23. Tovább végző valamit. 24. Rádó, rádió, rádióalkotó. 27. Ezen a helyen, népies alakban. 28. Hivatásos katona lesz. 29. Belga, norvég, német és olasz gépkocsi jelzése. 30. Üntvényeken található, névelővel. 32. Valamilyen részecske megengedett energiaszintje. 39. Műlovaslásban a 10 felágaskodása a két hátsó lábán állva, névelővel. 41. A vagonokat rendező. 42. Idegen kettős magánhangzó. 43. Valaminek teljesen a szolgálatába állít. 44. Részekre tagolom. 46. Komárom megyei községből való. 47. Az idézet negyedik sora (zárt betűk: C, R, J). 50. Az élőlény testének alkotórésze. 52. Kinn betű. 53. Folyó Nyugat-Csehszlovákiában. 55. Csak részben mindenáron. 57. Német Nemzeti-díjas színésznő (Gisella). 58. Mennyel, ford. 61. Róna egyenemű betű. 63. Ezüst jeleje.

Beküldendő december 22-ig a vízsz. 1., függ. 1., vízsz. 28. és függ. 47. számú sorok megfejtése.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14							15					
16						17	18			19		
20									21			
		22				23		24		25		
26	27				28				29		30	
31					32						33	
34				35				36				37
38		39		40			41		42		43	
			44				45			46		
47		48			49				50			
51	52			53				54				55
56						57		58		59		
60					61		62	63				

pk.

A szem kozmetikája

A szem az arc ékessége. Meleg, lágy tekintetünkkel vagy hűvös, zord pillantásokkal sok mindent kifejezhetünk. A szépen árnyékolva, gondosan kozmetikázott szem uralhatja az arcot. A szándékosan halványra színezett szemhéj pedig más részekre — például a szájra — terheli a figyelmet.

Milyen is legyen a szem kozmetikája? Mindig mérték tartó, izléses, az alkalomhoz illő. Soha ne essünk túlzásokba. Ne használjunk például nappalra műszempillát — színpadra vagy estélyre való. Nappalra pasztellszínű szemfestékekkel árnyékoljuk szemhéjainkat. Csak a nagyon fiatalok engedhetik meg maguknak, hogy a szemük alá is tegyenek némi színt. A festék minden esetben a szemöldök felé világosodik. Tehát a szempillák tövével használjuk a legerősebb színeket: sötétkék, sötétzöldet, lilát. A szemöldök alatt pedig vagy testszínű vagy fehér festéket használunk. A színeket satírozva sötétből a világos árnyalatok felé haladva helyezük el.

Mindig gondoljuk meg, milyen színekbe öltözünk, mielőtt a szemünket sminkeljük. S lehetőleg a blúz, a ruha színével egyező szemhéjfestéket alkalmazzunk. Rossz összehatást kelthet a türkizre sminkelt szemhéj, ha például olajzöld vagy lila a pulóverünk. De igazodnia kell a szemfestékek hajunk, bőrünk színéhez, arcunk egészének kikészítéséhez.

Estére már merészebb színeket alkalmazhatunk. Vagy a halvány alapszínre ezüstösen csillogó, esetleg arany festéket helyezhetünk.

Nem divat már a szem tussal való körülrajzolása, kihúzása. Barna, fekete spirállal színezhetjük a

szempillánkat. Kék, szürke szempillafestékekkel lágyabbá tehetjük pillantásunkat.

Visszont sose rakjunk túl sok festéket a pillánkra, mert zavarhatja a látást, s könnyebben elmosódik, elmazolódik. Ha megszáradt a szempillán a tus, kis kefével ajánlatos átkéfélni, így eltávolíthatjuk a felesleges festéket, ami előbb-utóbb úgyis lehullana.

A szemöldök formája igen erősen befolyásolja az arc karakterét. Legszébb a természetes ívét megtartó, kissé elvékonyított forma. Az erőszakosan elvékonyított, néhány szála kiszedett szemöldök keményíti az arckifejezést. Legcélszerűbb csipesszel szedni a szemöldököt, de soha ne beretvéljük, mert szúrós, kemény szájak nőnek utána.

Ha ceruzával utánaigazítjuk a szemöldököt, mindig az eredeti színnek megfelelő ceruzával tegyük. Barna, szürke ceruzával észrevétlenül korrigálhatjuk a szemöldök vonalát.

A szemöldök és a szempilla ápolására egyaránt kiváló a ricinusolaj. Estére, lefekvés előtt legalább hetenként egyszer keféljük át szemöldökünket, szempillánkat ricinusolajjal. Az eredmény meglepő tartós, selymes fényt, csillogást, mélyebb színt kapnak a szempillák.

Fontos kozmetikai szabály, hogy ha szemünkön, szemhéjunkon bármiféle elváltozást okoz a festék, azonnal hagyjuk abba. Míg a gyulladást el nem múlja, ne kísérletezzünk más márkájú festékekkel sem. A gyulladást, megviselt szemet öblögtessük, borogassuk kamillateával. Ha egy-két napon belül nem szűnik meg a panasz, forduljunk orvoshoz.

A tyúk alkatú mó részét a fácánfé sorolja az állatrendés tollú fácánon kívül tartoznak a sokkal igénytelen külsejű, c ható fürjek is.

A mezőgazdasági felől gyakran hallhat legzetes pitypalaty lantani azonban nem a kb. 20 cm nagyságú tünő terepszínei va ritkán jön elő az őz zetből. Az Atlanti-ó egész Eurázsiaiban h ryugat- és Dél-Afr Tíbetben, a napos még 3000 m magassá látható. Kis szárnya

A bábsz

A bábszínház a letben volt, csak eg tés választotta el gyott bejutni oda! a szegénység, pedi mindig ott volt ken kérte otthon, de aztán megbánv begett egy szárd odább ódalgott me családi kasszából úgyse futja. Vasár sett az utcára, írta bábszínházba tód Ha vidám szibong mindig mélyeség cára. Mikor a gyer bábszínház kapuja zárta az ajtót, s od kökerítéshez. Szám ná, mint behuny ni a kökerítésen, b padig, és elképzel rázsolni a csodá minden csupa fé volt. Tündéreket l és csak nagyon ri boszorkányokra, s

Eljött a tél, a hó redtek a mennybe várost. A hóborító hívták őt is szárd De hiába, mert csak nem tágitott lól. Egyik napon a elégette az ábrán a szobába. Kétségé ta el szíve szándé végre igazi színhá hadd találkozzon tündérrel. Engedt gedték volna. Cs pénz. Örültek, futotta. Hiába nem bírta gyereke ve! elfogadni a vá a kert végébe, és lehetett előcsalag tó! fogva nem állt kerítés mellett. G lyokban, a tündér gondolta —, ha a jószágos lenne, má na valamit, hog sak a színházba megmutatta volna nekem az igazi csenek is ebben a dérek? Lehet, ho boszorkányo” és r

Erre a gondolat gyott bábszínház galma. Már nem szomszéd épület zott csukott sze túlra. Hiszen nek tündér kellett vo

Kispajtás

A fürj

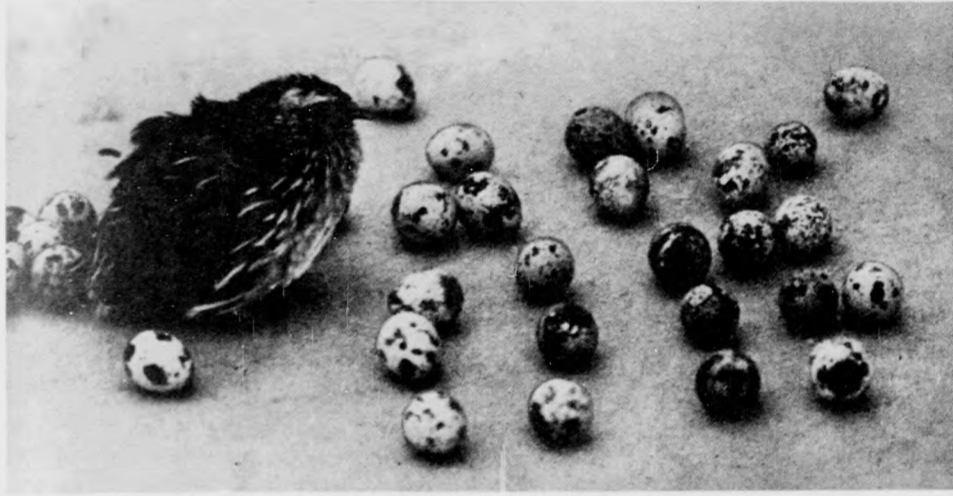
A tyúk alkatú madarak túlnyomó részét a fácánfélék családjába sorolja az állatrendszertan. A szép tollú fácánok azonban ide tartoznak a sokkal kisebb testű, igénytelen külsejű, csak ritkán látható fürjek is.

A mezőgazdasági területek, rétek felől gyakran hallható a fürjek jellegzetes pitypalaty hívása. Megpillantani azonban nem könnyű, mert a kb. 20 cm nagyságú madárnak kitűnő terepszínei vannak, és csak ritkán jön elő az öt védő növényzetből. Az Atlanti-óceántól Japánig egész Euráziában honos, de Észak-nyugat- és Dél-Afrikában is költ. Tibetben, a napos hegyoldalon még 3000 m magasságban is megtalálható. Kis szárnyaival gyorsan re-

pül. Hozzánk április végén érkezik, de augusztus-szeptemberben elvonnul Afrikába, Ázsia hatalmas réteiről, szántóföldjeiről nagy tömegben vonul Indiába, ahol húsát szívesen fogyasztják.

A Szovjetunióban, a Mari Autonóm Köztársaságban néhány szovhoz berendezkedett a fürjtenyésztésre. Húsa ugyanis kitűnő diétetikus hús, tojása pedig az orvosok szerint növeli a vér hemoglobintartalmát. Azt tervezik, hogy 12 tonna fürjhúst és 8 millió tojást juttatnak piacra évente.

A fürjek rokonai az Amerikában élő fogasfürjek, a parányi törpe fürj és a különböző díszfürjek, köztük a vörös színű vérfürj.

A bábszínház

A bábszínház a szomszédos épületben volt, csak egy magas kökerítés választotta el tőle. Hogy vágyott bejutni oda! De nem engedte a szegénység, pedig legszívesebben mindig ott ült volna. Néha félénken kérte otthon, hadd mehessen, de aztán megbánva a kérést elrebegett egy szánom-bánomot, s odább ódalgott mert tudta, hogy a családi kasszából bábszínházra úgyse futja. Vasárnaponként kilestett az utcára, irigykedve nézte a bábszínházba tóduló gyerekeket. Ha vidám zibongásukat hallgatta, mindig mélyeséges bánat ült az arcára. Mikor a gyerekek eltűntek a bábszínház kapuja mögött, ő is bezárta az ajtót, s odaállt a hatalmas kökerítéshez. Számára nem maradt más, mint behunyt szemmel átlátni a kökerítésen, be egészen a színpadig, és elképzelni, maga elé varázsolni a csodát. Képzeltében minden csupa fény és ragyogás volt. Tündéreket látott, királyokat, és csak nagyon ritkán gondolt rüt boszorkányokra, sárkányokra.

Eljött a tél, a hópelyhek is felébredtek a mennyben, beborították a várost. A hóborította fehér utcák hívták őt is szánkózni, hólabdázni. De hiába, mert vasárnaponként csak nem tárgított a kökerítés mellett. Egyik napon amikor már megelégedte az ábrándozást, berontott a szobába. Kétségbeesetten motyogta el szíve szándékát, hadd lásson végre igazi színházat. Engedjék át, hadd találkozzon egyszer az igazi tündérrel. Engedték, hogyne engedték volna. Csakhogy nem volt pénz. Örültek, hogy ennyivalóra futotta. Hiába magyarázták neki, nem bírta gyerekésszel, gyerekszívvvel elfogadni a választ. Elbujdokolt a kert végébe, és csak nagy sokára lehetett előcsalogatni. Attól a naptól fogva nem állt meg többet a kökerítés mellett. Csalódott a királyokban, a tündérekben. „Hiszen — gondolta —, ha az a tündér igazán jószágos lenne, már rég kitalált volna valamit, hogy én is bejuthassak a színházba. Vagy legalább megmutatta volna nekem, egyedül nekem az igazi arcát. Talán nincsenek is ebben a színházban tündérek? Lehet, hogy itt csak gonosz boszorkányok és manók játszanak?”

Erre a gondolatra aztán alábbhagyott bábszínházba kívánczó buzgalma. Már nem vágyott annyira a szomszéd épületbe, nem ábrándozott csukott szemmel a kerítésen túlra. Hiszen neki úgyis csak a jó tündér kellett volna.

F. V.

FAZEKAS LAJOS:

RÖFI

Egy fehér, havas hajnalon kövér Röfi azt álmolta: fürge malac volt, s előtte ott állott a dombok dombja: zöld legelő! s a domb alatt csordogált egy hús, kis patak.

Röfike legelt s megfürdött, fölturta a bokrok alját, sertéjébe bogács akad, s követték testvér-malacok; vigyázott rájuk jó kanász, s vezette őket: a csapás.

Egy fehér, havas hajnalon kövér Röfi mély álmából verték föl és látta ám, hogy az udvaron szalma lángol! Böllér kést fent, majd a gazda szakajtóval csalogatta.

De hiába. Hát megfogták két nagy fülét, farkát húzva; kövér Röfi sirásától visszhangzott az egész utca. ... S lobogott a láng, sült a hús. Meleg körmöt vitt a kutyas.

Egy fehér, havas téli nap így esett az a disznótor, Dicsérte kerek sonkáit, szalonaját koma, sógor, s Röfi fülét, rövid farkát pedig a kis lurkók kapták.

A nagykeréki citerásokat jól ismerik a megyében. Hírük bejárta már a környék községeit. Nem is csoda, hiszen nem sok úttörőcsapat dicsekedhet önálló citerazenekarral. A zenekar egyik tagja a nyolcadik osztályos, jó hangú, jól muzsikáló kislány, **Konnert Etelka**. Négy esztendeje tagja az úttörőcsapat citerazenekarának, szomorú is kicsit, hogy az általános iskola befejeztével meg kell tőle válnia. A citera — míg beszélgetünk — ott pihen az

Vizek ragadozója

A ragadozó állatok — medvék, kutyák, macskák — között különös csoportot képeznek a fókák. Jól alkalmazkodnak a vízi életmódhoz: lábaik uszonyokhoz hasonlítanak, testük orsó formájú. Életük jelentős részét a vízben töltik, de utódaikat a szárazföldön hozzák világra.

Táplálékuk főként halakból, rákokból, polipfélékből és kagylókból áll. A Déli-sarkvidék tengereinek hatalmas, 4 m hosszú, félelmetes fogazatú leopárd fókája pingvineket és más vízi madarakat, sőt kisebb fókákat is elejt. A legnagyobb testű az elefántfóka; a hímek súlya eléri a 3 tonnát, testhossza pedig a 7 métert. Ugyanakkor az Északi-sarkvidéken élő gyűrűs fóka törpe változata csak 70—75 cm hosszú.

A fókafélék minden világtengerben megtalálhatók. Legszívesebben a hideg és mérsékeltvízi tengereket kedvelik, de vándorútjukon a trópusi tengerekre is elvetődnek. Egyes fajai évente 10 ezer kilométert is vándorolnak. Megtalálhatók a nagyobb beltengerekben is, mint a Keleti-tengerben, sőt a nagy tavakban, mint a Ladoga- és Onyegatóban, a Bajkál-tóban és a Kaszpi-tengerben is.

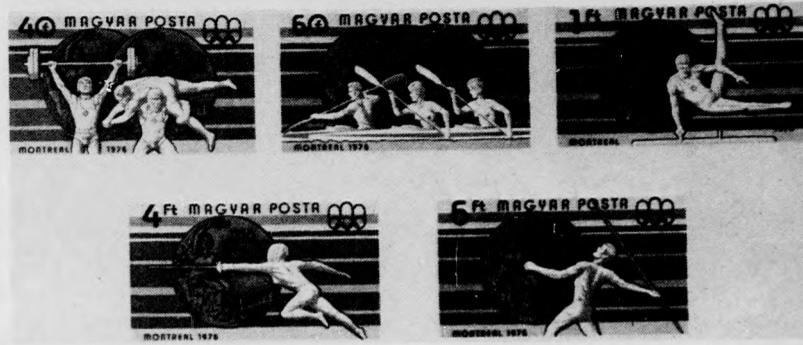
Napi táplálékmenyiségük jelentős; állatkertekben az elefántfóka naponta átlagosan 50 kg heringet fogyaszt, ez egy évre átszámítva 18 250 kg. Ez a halmennyiség a halakban gazdag világtengerekben nem túlzottan jelentős, bár igaz, hogy a nagy falkákban megjelenő fókák nagy pusztítást végeznek a halállományban. Az egyébként falkák természetű fókák hosszabb időn keresztül, akár egy hétig is képesek koplalni. Ilyenkor a szervezetükben — főleg a bőrük alatt — felhalmozódik (testsúlyuk, mintegy negyed részét kitevő) zsíradékot fogyasztják.

Képünkön: egy gyűrűs fóka látható, a Szovjetunió csendes-óceáni partvidékéről

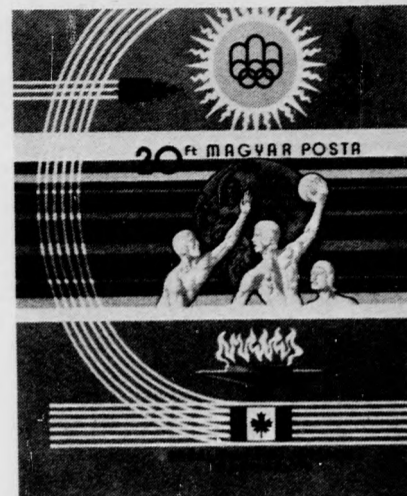
UNALOM

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

Olimpiai érmesek

A Magyar Posta december közepén blokkal és ötértékű sorozattal köszönti a montreali olimpián eredményesen szerepelt versenyzőinket. Az első címet súlyemelőt és birkózót ábrázol, háttérben az e sportágakban elért bronzérem. A 60 filléres érték három ezüstérem és a díjakat szerző kajakozók láthatók. Az egy forint névértékű bélyeg felidézti Magyar Zoltán páratlan lólengés-gyakorlatát, amelyért aranyérmét kapott. Tordasi Ildikó egyenesen szúr, ezzel megszerezte a törvívás első helyét — erre emlékeztet a 4 forintos címlet. Magasra ível, indul aranyat szerző újtára Németh Miklós kezéből a gerely — mutatja be a sorozat záróértéke. A blokk a vízilabdázók küzdelmét és fénylő aranyát tárja a néző elé. Ez a kiadás búcsú Montrealtól. Az 1980-as moszkvai olimpia jelvényével már a következő nagy versenyszezonra hívja a sportolókat. Más országok postái is megemlékeznek az olimpiai bajnokokról. A román posta hét bélyeget és két blokkot adott ki az érmesek, elsősorban a közönség kedvence, Nadja Comaneci tiszteletére. A kiváló tornászleány négyyszer látható gyakorlat közben, és három aranyérme mellett a rajzon feltűnik a hét tízes pontszám, amelyet a tökéletes gyakorlatiért kapott a bírótól.

gyar Posta, kilenccel kevesebbet, mint tavaly. A kevesebb bélyeg viszont 250 forintba, tehát 20 forinttal többbe került az előző éviéknél. Az idén jelent meg először 20 forintos névértékű blokk, mégpedig mindjárt négyféle. A sorozat ára egy forinttal emelkedett.

Csalás

Az 1974. évi labdarúgó-világajnokságra Hollandia bélyegpárt hozott forgalomba. A döntőben a hollandok a második helyet vívták ki, mégis akadt olyan lelkes (?) filatelista, aki a hivatalos bélyegeket saját elgondolás szerinti felülnyomással látta el. Az így készített bélyegekkal 15 levelet bérmentestettek. A nagy forgalomban a jogtalan felülnyomás nem tűnt fel a postásoknak, és az ajánlott leveleket szabályszerűen kézbesítették. Az előállított világritkaságot — a valódiság garantálása mellett — egy német bélyegkereskedő most 30—70 ezer forintnak megfelelő áron kínálja. A hirdetés remélhetőleg nem vevőt, hanem megfelelő hatósági intézkedést eredményez majd.

Évzáró

Az olimpiai érmes kiadással előreláthatólag befejezik az idei bélyegkibocsátást. Az újdonságok közül itthon a Rákóczi-sorozat és az idegenforgalmi blokk aratott sikert. Az USA-ban, Dániában, Olaszországban rendezett kiállításokra megjelent kisívek külföldön növelték a magyar bélyeg népszerűségét. Milánóban, a világtalálatsón például olyan hosszú sorban álltak a vásárolható menyisívet korlátozni kellett. 1976-ban összesen 70 értéket bocsátott ki a Ma-

Innen — onnan

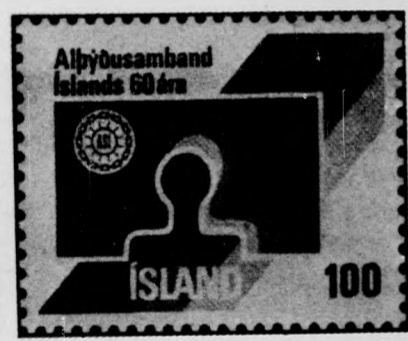
— Törökország 1977-ben harminc bélyeget bocsát ki. Az újdonságok közül nagyobb érdeklődésre tarthat számot a Rubens szorral, valamint a Pakisztánal és Iránnal közös bélyegkiállítás blokkja.

— Izland a helyi szakszervezeti mozgalom 60. évfordulóját köszönti bélyeggel.

— Az NSZK postája decemberben az első bélyegeiből készített gyűjteményt

árusítja. Az e célra nyomtatott albumhoz a kelendőség fokozására hozzáadják az egyik jövő évi bélyeg fekete nyomatát. 59 ezer gyűjteményt hoznak forgalomba. Korábban 10—30 példányban készült, ezek oly magas árat értek el, hogy már hamisították is az albumokat.

— Kanada a hazai folyókon közlekedő első gőzhajókat négyértékű sorozaton örökítette meg.

Akire büszke az úttörőcsapat

A citerás

íróasztal mellett. De sokszor szól a hangja otthon is, meg-megállítva az ablak előtt elhaladó embereket.

— **Hogyan és mikor kezdted el citerázni?**

— Ötödik osztályos korom óta citerázok. Előtte klarinétot játszottam. Szeretek énekelni, tanultam zenélni, így amikor a zenekarba új tagokat kerestek, meghallgatás után engem is felvettek. Jelenleg kilencen muzsikálunk együtt. Itt Nagykerékiben egy felnőtt citerazenekar is van, azt is és a mienként is iskolánk igazgatója vezeti. Sokat tanulunk a felnőttektől. Ők régen csak maguk szórakoztatására zenéltek, énekeltek.

— **Milyen dalokat játszatok, és hol mutatjátok be műsorotokat?**

— Tanultunk olyan népdalokat, melyek erről a vidékről valók, rendszeresen bemutatjuk például a „Sej Kerekibe...” kezdetű dalt. De más népdalokat is játszunk. Műsorunkat nem csupán az iskolában és

Nagykerékiben mutatjuk be, hanem a környező községekbe is eljárnak előadásokra. Most egy citerafesztiválra készülünk Debrecenbe és egy gáborjáni citeraversenyre.

— **Mit jelent neked a citerázás?**

— Szórakoztat. Sokat játszom csak úgy a magam kedvére. Új dalokat, dallamokat próbálgatok citerázni. Szerepelni is jó, de nekem inkább kikapcsolódást jelent a zene. Nem akarok olyan hivatást választani, mely kapcsolatban van a zenével, de biztosan sokat fogok muzsikálni kedvtelésből.

— **Úgy tudom, nem csupán a zenekarnak vagy megbízható tagja, hanem az úttörőcsapatban is sokat dolgozol.**

— Már hatodik osztályos koromban elnyertem a kiváló úttörő címet. Voltam őrsvezető, jelenleg én vagyok az úttörőtanács titkára.

Büszke vagyok rá, hogy a járási úttörőparlamenten tett javaslatomat elvitték pajtásaim a megyei és az országos parlamentre is.

— **Mit javasoltál?**

— Közismert, hogy az úttörőraj vezetője minden iskolában az osztályfőnök. Én felvettem, hogy abban az esetben, ha van arra alkalmas nyolcadikos pajtás, lehessen megválasztani őt rajvezetőnek. Így könnyítenénk a pedagógusok munkáját, és mivel állandóan együtt vagyunk, talán könnyebb lenne a rajvezetőnek irányítani a közös munkát. Tehát úgy gondolom, hogy az osztályfőnökkel együtt dolgozna egy úttörő rajvezető is.

— **Van-e valami vágyad a citerázással vagy az úttörőmunkával kapcsolatban?**

— Egy vágyam van, szeretnék még úttörőként Zánka után Csillebércre is eljutni.

Fazekas Valéria

FÜLÉSZET.

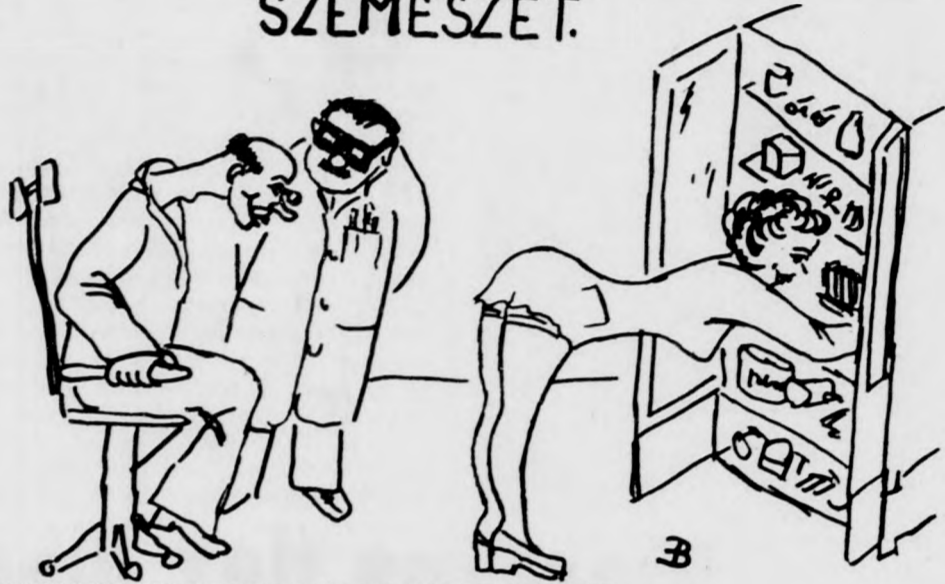
FOGÁSZAT.

BELGYÖGYÁSZAT.

FŐ AZ EGÉSZSÉG SZEMÉSZET.

Régen sem volt egyszerű

150 éves könyv az építkezésről

Furcsa könyvre bukkantam. Százötven évvel ezelőtt íródott, a szerzője Beregszászi Pál, az építési tudományok jeles művelője. A címe („Az Építés Tudománya azon része, melyben az Építésre teendő Költségek számbavevése adódik elő.”) mai fülünknek idegenül hangzik, s azt hihetné az ember, a tartalma régen elavult. Pedig elég csak felülni a könyvtárára... akarom írni, könyvcskét, s máris láthatjuk a régi igazságot: Nincs új a Nap alatt. Nézzük például az alábbi részletet: „Kötelességében áll az építésznek, hogy az építéssel teendő Költséget minél nagyobb szorgalmatossággal és szorossággal számolja fel, s nem úgy mint némely magok hasznát kereső Építők mesterek teleszkének, hogy az építéssel Gazda, kedvét el ne veszítse, s szándékát meg ne változtassa, mert jól tudják az ilyenek azt, hogy ha egyszer elkezdődik az építés, nem könnyen hagyatják félbenn, sőt minden erejükkal azonnal léznek az építéssel Gazdák, hogy az elkezdett munkát minél jobb móddal tökéletességre hajtsák.”

Milyen ismerősek ezek a magok hasznát kereső Építők mesterek! Bizony ma is előfordul, hogy a beruházásoknál nem szorosan számolják fel a költségeket, hogy a beruházók elkezdjék a munkát, hogy a bank „el ne veszítse” a kedvét, s adja a hitelt. Majd megfellel, ha menetközben kiderül, hogy kevés a pénz. S a mai építéskor is azon vannak, ha már elkezdtek a beruházást, fejezzék is be, mihamar. Más kérdés, hogy az indokolatlan módosítás ma már szigorúbban büntetik, mint régebben.

Nézzük tovább, milyen tanácsokat kap a hajdan volt beruházó és építő!

„Valamint szükséges egy részről az építés alkalmatosságával előforduló sokféle rendtelenségeknek, ravaszágoknak és tsalárságoknak elkerülésére, hogy az építéssel Gazda és Építők között egy világos Egyezséglevelét készítsék.”

Szükséges? De még mennyire szükséges még ma is, hiszen manapság is előfordul az építkezési sokadalomban rendtelenség, ravaszág és csalárság. Arról nem is beszélve, hiába van „világos Egyezséglevel” ha az építéssel átadásakor derül ki, meredek a garázzseljáró, nem jó a termoforkémény, s a hibajegyzék vaskos kötetekre rúg. Bár

az ajtók vetemedése ellen kiváló lehet egy ilyen egyezséglevel: összehajtogatva és az ajtó alá dugva megakadályozza annak mozgását. Miután felferték a költségeket, megkötötték az egyezséget, vajon elkezdhetik-e már a várva várt építkezést? Azt már nem!

„Minden jól rendelt Városokban megvagyom az a szokás, hogy minnekelőtte valamely Gazda építéssel, még a Fundamentum kiásása előtt az ujonnan teendő Épületnek kiterjedését, formáját és egész állását rajzolatba tevén azt az Építésre-ügylet Társaságnak bemutatni tartozik, mely Társaság azt megvizsgálja, és ha azon Épület az építéssel Törvénye ellen nem lézzen, akkor jónak ítélné, a felépítése megengedtetik, különben rajta a szükséges változást a tulajdonos megteheti köteleztetik.”

Napnál is világosabb, hogy az építéssel engedélyről van szó. S az „Építésre-ügylet Társaság” pedig a tanács v. b. építési osztálya. Nálunk is „megvagyom” az a szokás, mivel Debrecen ma is „jól rendelt város”. Érdekes módon a százötven éves leírás nem tesz említést arról, mi történik, ha a Gazdák ezt az egész procedúrát elmulasztják, azaz engedély nélkül építkeznek. Ez azt jelzi, hogy akkoriban vagy az állampolgári felelősség volt nagyobb, vagy a büntetés.

Felmérték a költségek, megvan a szerződés, kiadták az építéssel engedélyt, kezdődhet az építkezés.

„Szükséges ezenkívül, hogy a Gazda mind a Költségeknek, mint a Matériáléknak, mind a megkötött Eszközöknek bővíbe legyen, hogy az építés egymás után folytassa meheszen, mivel a gyakori félbennhagyása által kimondhatatlan károkat szenvedhet az Épület, mert valahányszor újra meg újra kezdődik a félbennhagyott daraboknak folytatása, s építése, mind annyiszor találikozik valami elbontani és elvetni való a már készben lévő darabokból, melyet az idő és más viszontagságok okoztak, s tetek haszonvehetlenné, mely újra meg újra való hozzáfogás által nem kevés Matériálék vesztegetődnek el; mindezek mellett pedig a napszámok, s annál-fogva a Költségek is szaporodnak.”

Valóban. „A magok hasznát kereső” építők mesterek is ebben bíznak, s azért tervezik alá a beruházást. Nem jó abba hagyni az építést. Aki mondjuk társasházépítésbe fog, jó, ha ma is „bővíben” van pénznek,

anyagnak, ismeretségnek, mert ha valami ezek közül hiányzik, nem megy az építés „folytatás” azaz folyamatosan. A Matériáléknak is nagyon könnyen lába kel, ha az építéssel területen hosszabb ideig hagyják őket.

Tegyük fel, minden rendben van, mehet az építkezés, mert nincs anyagihiány, van pénz, és van ismeretség. Azt hinné az építéssel, most már semmit sem kell csinálni. Pedig:

„Szükséges erre való nézve, minden Építés mellé, minthogy sem az Építők, sem az építéssel Gazda mindenkori jelen nem lehet, legalább egy hűségű felvigyázót rendelni, a kinek kötelessége legyen, mint az Építők mesterek képit viselőnek, az Épület körül dolgozó emberekre való felvigyázat, hogy azok folytatásban, jól és szorgalmasan dolgozzanak, a munkát a rendes idejében elkezdve, a kiszabott idő előtt el ne hagyják, s több effélék. Némely esetekben kötelességévé tevődik még az építéssel megkötött Matériálékról való gondoskodás, nemkülönben a dolgozó emberek alku szerént való kifizetések s más egyebek.”

Ismét egy intézkedés, hogy a munka „folytatásban” menjen. Hja, kérem, a munkafegyelm akkor sem volt valami nagy, akkor sem kezdte el a munkát mindenki idejében, s elhagyták a kiszabott idő előtt. Ezért kellett a felvigyázó, amely az építők mesterek képit viseli. Ma inkább brigádfőnöknek vagy művezetőnek mondanánk. De ki legyen a felvigyázó, és hogyan kell díjazni?

„Ezen Felvigyázó kötelessége az Építők mesterek maga helyében Pallért választ, vagy pedig az felvigyázatot valamely meghitt Legényre bizza. Ezen Felvigyázónak a gondoskodásért és igazgatásért a Mestertől való napi fizetése mindenkor megjobbítottatik, a többi Legények napi fizetéseken felül, annak 1/10-ed részével. A Legények pedig az ő szorgalmatosságok és a munkálkodásban tett nagyobb vagy kisebb előmenetekhez képest több vagy kevesebb napi fezetést vesznek a Mestereiktől.”

Tulajdonképpen a brigádfőnököt pótlék ósáról van szó, amely százötven évvel ezelőtt tíz százalékra rúgott. Figyelemre méltó továbbá a célzás a differenciált anyagi ösztönzésre. Ma is elkélne ennek a következtetes alkalmazása.

Göz József

Csipetnyi bors

Egy barátja panaszkodott Shirley MacLaine-nek a nagy drágaságra, amellyel európai útja során találkozott. Különösen a szállodákat drágállotta:

— Londonban fizetnem kellett még egy pohár közönséges ivóvízért is — mesélte.

— Ó, ez semmi — válaszolta a világhírű filmszínésznő. — Egy Azúr-parti szállodában a tengerre néző szobát foglaltam le, s amikor megérkeztem, az igazgató így szólt: „A szoba ablaka a tengerre néz, művésznő! Ide csak be kell dobni egy érmét, a függöny fel fog emelkedni, s az ablakon kiláthat teljes négy percig!”

Samuel Beckett ír származású francia—angol regény- és drámaíró mondta:

— Ha újságot olvasok, először a sportoldalt futom át, amely az ember eredményeiről ad hírt. Az első oldal ugyanis csak a sikertelenségeit jegyzi fel.

Sophia Loren így emlékezett vissza Peter O'Toole-lal történt közös forgatásukról:

— A La Mancha lovagja című filmben olyannyira tübbe jött, hogy nem mertem megkérdezni tőle, mi lelte.

— Nem tudom, mit akart Sophia mondani. Na de akár hogy volt is, ha engem kezdett volna el harapdálni, én bizony csak annyit mondtam volna, hogy „még!” — válaszolta Peter O'Toole, amikor megkérdezték tőle, mi a véleménye Sophia Loren kijelentéséről.

Mae West, amerikai színésznő, aki nyolcvanhárom éve ellenére még mindig jól tartja magát, nemrég baráti társaságban panaszkodott, hogy amióta nem filmez, nagyon unatkozik.

— Olvass! — javasolta neki egy barátja.

— Olvasnék is én, ha nem lenne olyan bonyolult. Tudniillik ha arra gondolok, hogy a szemüvegem miatt le kell venni a műszempillámot, elmegy a kedvem az olvasástól.

Jean Paul Belmondo egy párizsi étteremben sült csirkét rendelt. Amikor a pincér felszolgált neki, csodálkozva vette észre, hogy hiányzik a csirkének az egyik combja.

— Hol van a másik comb? — kérdezte a pincért.

— Verekedés közben elvesztette — válaszolta nyugodtan a felszolgáló.

Mire Belmondo hangja felcsattant:

— Akkor, kérem, tálalja fel a győztest!

Megkérdezték néhány hollywoodi színészt, mit utál a legjobban. Ime néhány válasz:

— A turistákat, a tejszínhab nélküli kávét és a rendőrségi szírenát — Raven O'Neal.

— Hogy magamat nézzem a filmvászonon — William Holden.

— Minden színészt, aki azt hiszi magáról, hogy természetesen viselkedik a kamera előtt. Erre csak a csecsemők képesek — Richard Widmark.

Luis Bunuel spanyol rendező nemrégiben a következőt mondta Catherine Deneuve francia színésznőről:

— Szép, mint a halál, veszelyes, mint a bűn, és hideg, mint az erény.

Eugenio Montale olasz költő kijelentette:

— Milánóban az a legszebb dolog, hogy az embernek sohasem kell kimennie a lakásból, mert a városban nincs mit látni.

Alfred Hitchcock amerikai rendező panaszkodott, hogy nem kap olyan forgatókönyvet, amelyből filmet készíthetne.

A baj abban van, hogy a közönség szerte a világon bűnügyi filmeket vár tőle, már megszokta, hogy ilyen alkotásokkal traktálja őket.

Hitchcock azonban most már mást is csinálna, például musicalt.

De félt, hogy a közönség egész idő alatt arra várna, hogy melyik pillanatban gyilkolják meg a kórusnak legalább egy énekesnőjét.

Révész Tibor

RÖHÖGNEK KÖRÜLÖTTEM

Sötét nézőtér. A vásznon drámai jelenet pereg: a hősnő szerelmi bánatában nagy adag altatót vesz be, jön az orvos, gyomormosás, majd erőnek erejével sétáltalni kezdik a szobában, nehogy elaludjon, mert az végzetes lehet...

És körülöttem röhögnek. Szívó, igazán. Harsányan, jóízűen. Csak én ülök dermedten, aggódó képpel.

Nem értem. Mi van velem? Megnézem a pulzusomat, elég normálisan ver. Közérzetem jó, az ültetőm ugyan zsidó, de egy kicsit a lábam, de attól még nevetheknek. Valami bajom van, de mi?

A hőst elüti az autó, elterül az aszfalton — nagy derűtség. Hm. Min nevetheknek? Biztosan mindenkinek megmondták a pénztárnál, mikor kell röhögni, csak nekem nem szóltak.

Érzem, hogy előttem a kibebrendülő érzés. Még meglátják, hogy itt szomorkodom egyedül, és kivezetnek a moziból, ne rontsam a hangulatot... igaz is, minék jön ide egy ilyen savanyú pofa...

Valamit tenni kell, míg nem késő. Szúrós szemmel figyelem a vásznat. A főhős valami viccet mesél, na végre, most majd én is nevethek. Elsüti a poént, én meg fölrohögök, mit, felnyeritek, hadd lássák, hogy mulat egy filmszakértő. A mozi falai visszhangoznak kacajomat, a koloratúrból a basszusba csapó üvöltést.

Mi ez? Egymagamban röhögök? Körülnézek — mellettem, mögöt-

tem zokognak az emberek, szemüvegeikből patakzik a könny, vállukat rázza a zokogás, többen megvetően elfordulnak tőlem.

Nagyon ideges vagyok. Még szúrósabb szemmel figyelem a vásznat.

Most éppen Júliát temetik. Ott van egész Verona. Na, mondom, most mi lesz? Ez elég szomorú jelenet, biztosan nevetni kell. Megvárom az első nevetéshullámot, és szorgalmasan bekapcsolódom. Kezdem érteni a dolgot. Menet megáll, koporsó döccen — nevetés. Én is nevetek. Elmennek, besötétedik. Jön Rómeó. Észreveszi Júliát, odarohan — nagy nevetés. Kezdem jobban érezni magam. És milyen remek pofa ez a Rómeó. Most megissza a mérget — hogy ez mit csinál, meg kell szakadni. Most meg... nézzék csak... feléled Júlia... nem igaz, nem bírom tovább, nem bírom, már az oldalamba nyilallik... Bruhahaha!

Szerencsére hamar véget ér a film, máskülönben hívhatnák a mentőket. Gurulunk a nevetéstől, van, aki a szemét törölgeti. Nem volt kár a pénzért, ilyen jól még nem szórakoztam. Megjött az önbizalmam is. Felemelt fejvel nevetek a többiek szemébe. Haverok vagyunk.

Néhány pasas leverten, szomorúan ballag kifelé. Ezekbe mi ütött? Olyan furcsán néznek rám. Szobor tetszett nekik a film? Hülye sznobok!

Marthy Barna